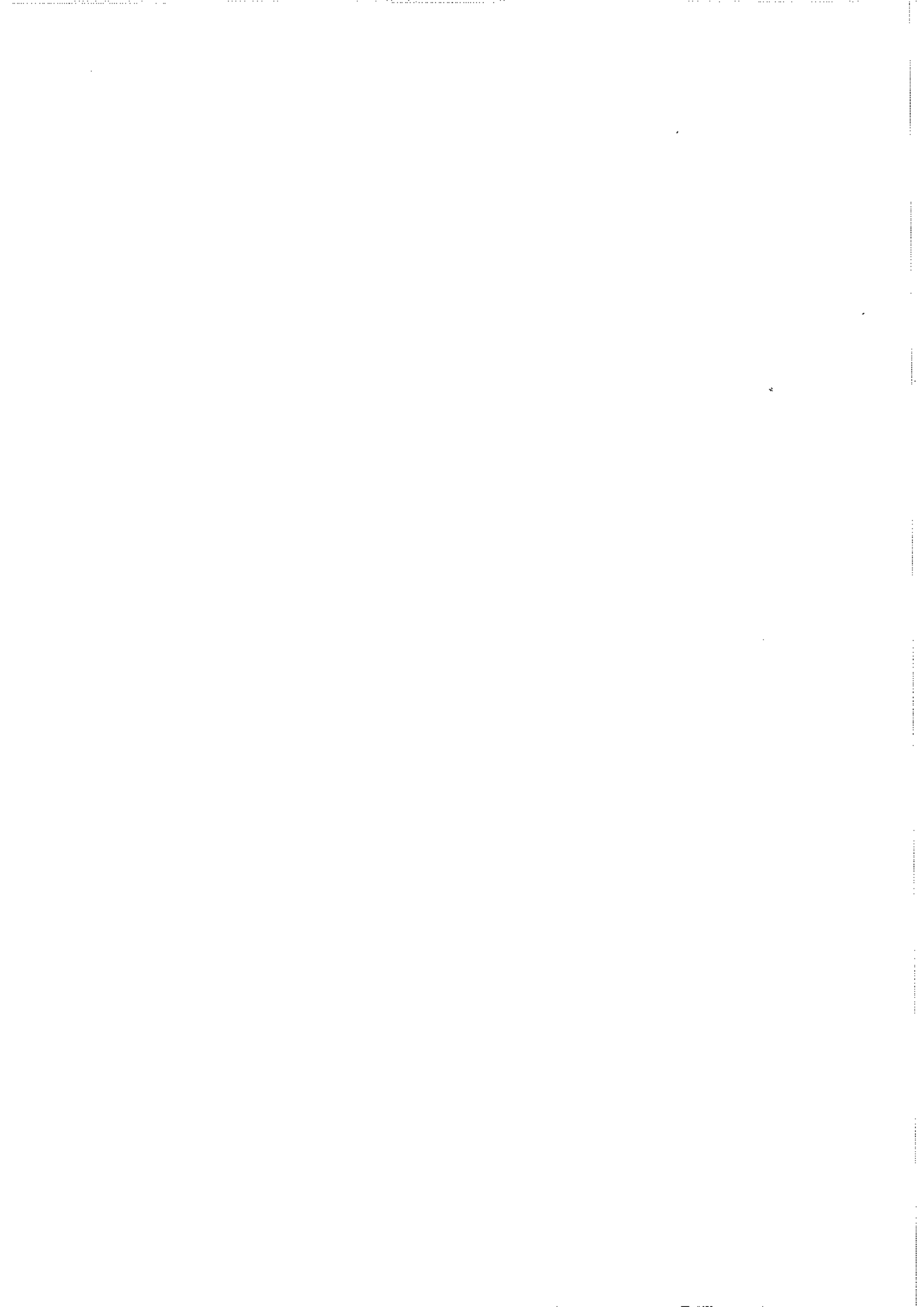

**RESULTATEN VAN BROEDVOGELINVENTARISATIES IN
BINNEN- EN BUITENDIJKSE TERREINEN
VAN NATUURMONUMENTEN BIJ
RIVIER DE EEM IN 2011**

Marc van Houten

VOGELWERKGROEP HET GOOI EN OMSTREKEN
Hilversum, 2011 Uitgave: 199

© Copyright 2011 - Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken Hilversum.
Overname van gegevens is alleen toegestaan met bronvermelding en na schriftelijke toestemming van de
Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken.

'Overal vinden we thans menschen, die in hun vrijen tijd,
welke maar al te vaak o zoo beperkt is,
ontspanning en verademing zoeken en vinden in het rijk der natuur.'

Jan.P. Strijbos
Hoe heet die vogel?
Deel 1, 1927.

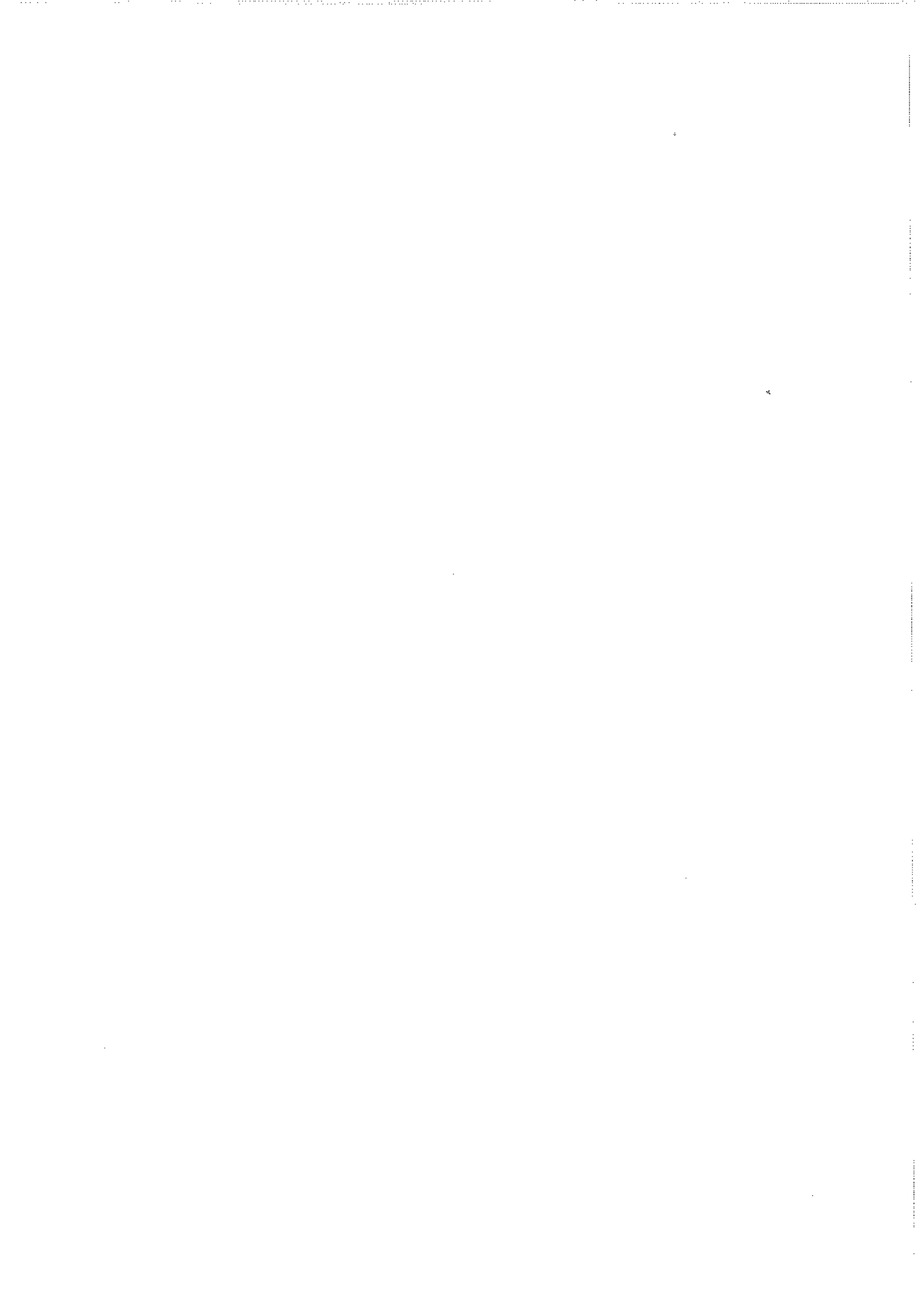

INHOUD

	Blz.
SAMENVATTING	
1	INLEIDING 13
2	OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER 13
	2.1 Buitenvaart Noord 13
	2.2 Buitenvaart Zuid 13
	2.3 Zwarte Noord 14
	2.4 Bruggematen 14
	2.5 Wolkenberg 14
3	METHODE 16
4	WEERSOMSTANDIGHEDEN 17
5	RESULTATEN 17
	5.1 Buitenvaart Noord 17
	5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 17
	5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 18
	5.1.3 Andere waarnemingen 20
	5.2 Buitenvaart Zuid 20
	5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 20
	5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 22
	5.2.3 Andere waarnemingen 24
	5.3 Zwarte Noord 24
	5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 24
	5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 25
	5.3.3 Andere waarnemingen 27
	5.4 Bruggematen 27
	5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 27
	5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 28
	5.4.3 Andere waarnemingen 29
	5.5 Wolkenberg 30
	5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten 30
	5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels 31
	5.5.3 Andere waarnemingen 32
6	DANKZEGGING 33
7	GERAADPLEEGDE LITERATUUR 33

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005, 2004, 2003, 2002, 2001, 2000 en 1999.
- Bijlage 2 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006 en 2005.
- Bijlage 3 Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007 en 2006.
- Bijlage 4 Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2011, 2010, 2009 en 2008.
- Bijlage 5 Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2011, 2010 en 2009.
- Bijlage 6 Territoriakaarten per soort in 2011.
- Buitenvaart Noord
 - Buitenvaart Zuid
 - Zwarte Noord
 - Bruggematen
 - Wolkenberg

SAMENVATTING

Ook in 2011 zijn er vele mooie uren besteedt aan het inventariseren van broedvogels in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten langs rivier de Eem. Voor de objecten Buiten Noord (15,5 ha), Buitenvaart Zuid (28 ha) en de Zwarte Noord (11 ha) geldt een weidevogeldoelstelling. In de Bruggematen (15 ha) en de Wolkenberg (13 ha) een botanische doelstelling.

Dit jaar zijn er twaalf verschillende soorten broedvogels in Buitenvaart Noord vastgesteld. De Zomertaling is na vier jaar weer terug als broedvogel, net als de Slobeend. Bergeend en Wilde Eend zijn dit jaar niet tot broeden gekomen. Onder de broedvogelsoorten bevinden zich vier soorten van de Rode Lijst van bedreigde en kwetsbare vogelsoorten in Nederland, nml. Zomertaling, Slobeend, Grutto en Tureluur.

In de Buitenvaart Zuid zijn veertien verschillende broedvogelsoorten gekarteerd. Soepgans, Canadese Gans zijn soorten die dit jaar hernieuwd in het gebied gebroed hebben. Soorten die dit jaar geen territorium meer bezaten waren Rietzanger, Bosrietzanger, Kleine Karekiet en Rietgors. Soorten van de Rode Lijst in 2011 zijn Slobeend, Grutto, Tureluur en Graspieper.

In 2011 werden in de Zwarte Noord negen soorten broedvogels vastgesteld, twee minder dan vorig jaar. De in 2010 aanwezige Zomertaling en Witte Kwikstaart zijn weggebleven als broedvogel. Soorten van de Rode Lijst zijn Slobeend, Grutto en Tureluur.

Dit jaar zijn er in de Bruggematen maar liefst vijf nieuwe broedvogelsoorten bijgekomen, Nijlgans, Wintertaling, Witte Kwikstaart, Merel en Tjiftjaf. Krakeend en Buizerd zijn afgevallen. Totaal zijn er twaalf soorten broedvogels vastgesteld. Wintertaling, Grutto en Tureluur staan op de Rode Lijst.

Twaalf broedvogelsoorten zijn dit jaar in de Wolkenberg vastgesteld, drie meer als vorig jaar. Hieronder bevinden zich twee Rode Lijstsoorten, Slobeend en Watersnip. Watersnip, Houtduif en Blauwborst zijn nieuw als broedvogel in het gebied.

1. INLEIDING

Op verzoek van beheerder Jan Roodhart werd in het voorjaar van 2011 de reeks van broedvogelinventarisaties in de gebieden van Natuurmonumenten langs rivier de Eem voortgezet. Het ging om de volgende binnen- en buitendijkse terreinen Buitenvaart Noord, Buitenvaart Zuid, Zwarte Noord, Bruggematen en de Wolkenberg.

De kartering werd uitgevoerd door de auteur van deze publicatie. Dit rapport geeft de resultaten van de tellingen weer. Daarnaast wordt aandacht geschonken aan het verspreidingspatroon, biotoopeisen en de ontwikkeling van de betreffende soort in de gebieden, gegevens over de landelijke trend en bijzonderheden.

2. OPPERVLAKTE, TERREINBESCHRIJVING EN BEHEER

2.1 Buitenvaart Noord (15,5 ha)

Het beheer in de Buitenvaart Noord is gericht op de ontwikkeling van weidevogels. Het bestaat uit nat grasland, enkele rietkragen en een ondiepe plas met slikranden. Afgelopen winter is het opgaande riet langs de perceelsloten teruggedrongen, waardoor er meer openheid tussen de kavels is ontstaan. Vanwege de droogte is er dit voorjaar meer continuïteit in het waterbeheer gebracht door de pomp vrijwel elke twee weken in werking te stellen. Hierdoor is de plas niet droog komen te vallen.

Tijdens de tweede telronde, op 22 april, vielen er twee percelen op die door Pinksterbloemen volop paars kleurde. Een en ander wijst op een vochtige bodem. Begin mei liepen er op twee kavels schapen, een grote groep van circa 55 exemplaren en drie dieren. Eind mei was een paard aan de grote club toegevoegd en liep er een nóg grotere groep van wel 75 schapen op een perceel.

2.2 Buitenvaart Zuid (28 ha)

Het weidevogelterrein Buitenvaart Zuid is duidelijk herkenbaar als Eemuiterswaard. Vanaf begin juni waren in een nat deel, aan de voet van de noordelijke Zomerdijk, honderden Zwanebloemen zichtbaar. Deze moerasplant groeit in voedselrijk water. Langs de Eem is een wilg te vinden. De reeks kleinere wilgjes langs de noordkant van de slenk beginnen groot te worden. Voor de openheid van het gebied zouden deze verwijderd moeten worden. De afgelopen winter is de Buitenvaart uitgebaggerd. Het slib is op de kade van de zuidoever gedeponeerde waardoor vrijwel de volledige rietstrook bedekt werd met bagger. Mede hierdoor zijn er dit jaar geen broedvogelsoorten van riet- en andere verlandingsvegetaties aangetroffen. Bedoeling is om dit najaar, met toevoeging van kalk, het perceel opnieuw in te zaaien. Door de extreme droogte bleef er tijdens het broedseizoen één plas-dras terrein intact. Op deze locatie heeft het maximaal vasthouden van (regen)water goed gewerkt. Vanaf de tweede week van mei graasden vier paarden op een perceel in het hart van het gebied. Tijdens de vierde telronde, op 25 mei, was het vee wat lastiger te tellen. Twintig nieuwsgierige roodbonte pinken viel nog wel mee, maar de circa 200 schapen op het zuidelijke schiereiland beduidend minder.

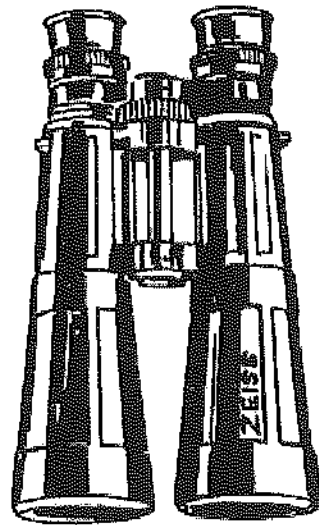
Het 'schiereiland' in het zuiden lijkt te verruigen. Hier domineert met name de Ridderzuring. Daarnaast is ook de Pitrus aan het uitbreiden.

2.3 Zwarte Noord (11 ha)

Op deze aan de oostzijde van rivier de Eem gelegen Eemuiterswaard geldt een weidevogeldoelstelling. Na het broedseizoen van vorig jaar hebben drie percelen ruige stalmest ontvangen. De Zwarte Noord heeft 'last' van de droogte gehad. Begin mei was het zuidelijke plas-dras gebied geheel opgedroogd. Op veel plekken was de grond veel te hard om met de tere weidevogelsnavels in de bodem naar voedsel te zoeken. Ook ontstonden er slikranden om de plas. De afname van Grutto en Tureluur en de toename van de Scholekster kan hier een reactie op zijn. Tijdens de derde telronde werden er op een perceel twaalf pinken geteld en langs de zuidelijke dijkvoet twee koeien. Twaalf exemplaren jongvee werden op 20 mei op een ander perceel gezien, de twee koeien waren onveranderd aanwezig. In de plas waren slikplaten te zien.

2.4 Bruggematen (6 ha)

In dit gebied geldt een botanische doelstelling en maakt als Eemuiterswaard deel uit van het buitendijkse systeem. Begin mei viel het de inventarisator op dat de drie noordelijkste percelen zeer Boterbloemrijk waren. Door de gele bloemen verlevendigden zij de Bruggematen. De ondergroei, bij de populieren in het uiterste noorden van het gebied, lijkt steeds meer te verruigen. Mogelijk is de komst van de Merel en Tjiftjaf hier een reactie op. Tien exemplaren jongvee werden vanaf 7 mei op het zuidelijkste perceel uitgezet.

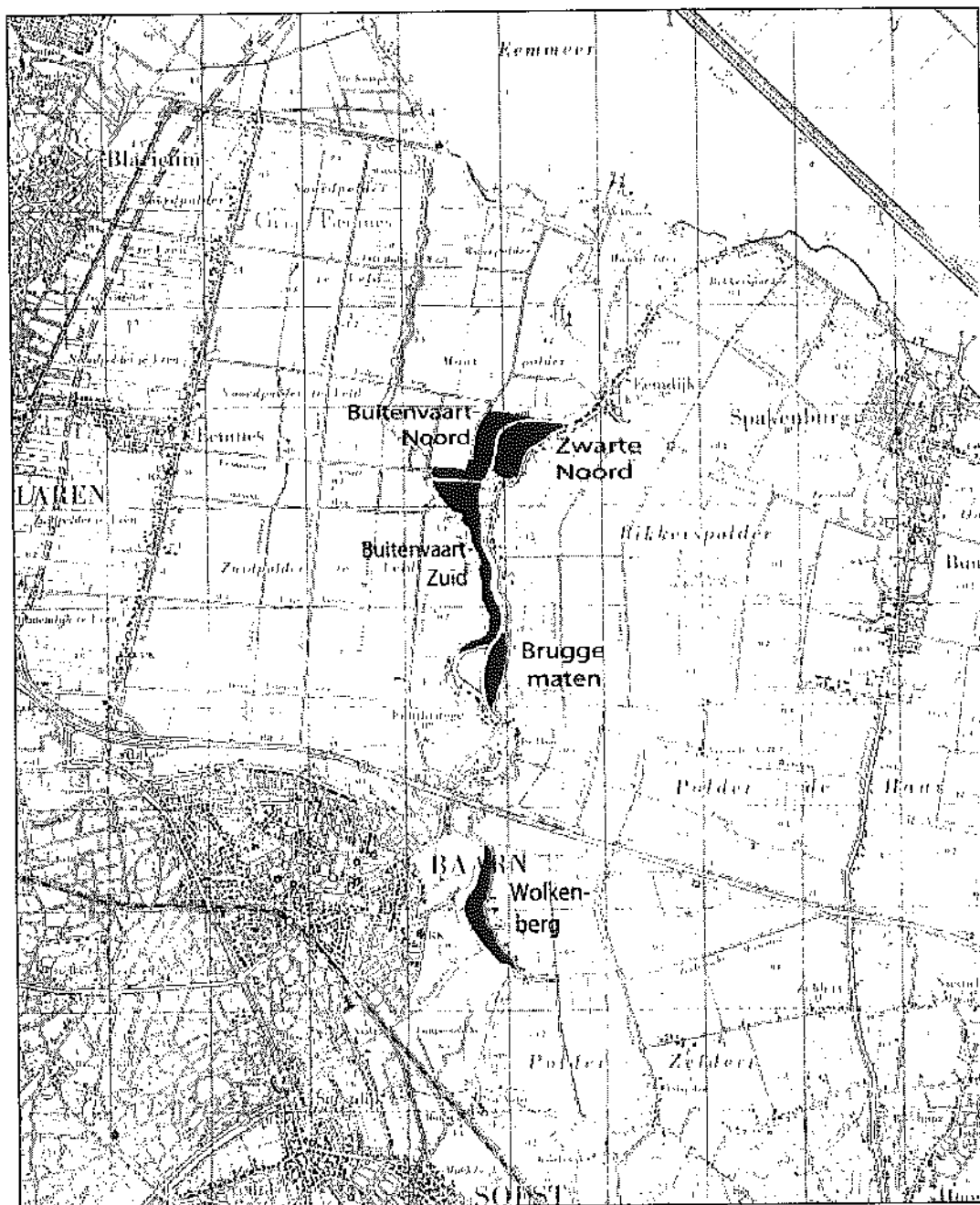

2.5 Wolkenberg (13 ha)

Dit gebied, met een botanisch beheer, is als Eemuiterswaard herkenbaar. In het noordelijk gelegen rietveldje werd een sluippaadje ontdekt die naar een soort (jacht?)schuilplek liep. De forse knotwilgen, langs de Eemkade, zijn afgelopen winterperiode geknot. Om het waterpeil te verhogen is er na 1 april extra water uit de Eem ingelaten. Het eerste vee werd op 10 april gezien, drie zwarte schapen in het uiterste zuiden. Circa 25 schapen bevonden zich begin mei boven de rechthoekige plas in het noorden, drie schapen verbleven op een perceel in het midden van het gebied en veertien exemplaren in het zuiden. Na de tweede helft van mei liepen er negen schapen op een pas gemaaid perceel, waar het gras afgehaald was.

Op drie onafhankelijke percelen verbleven twaalf exemplaren jongvee, tien en 26 zwarte schapen met twee paarden.
Het areaal grasland, ten zuiden van het ruige deelgebied is zowel aan broedvogels als niet-broedvogels armzalig leeg.

Figuur 1. Ligging en begrenzing van de geïnventariseerde gebieden in 2011.

3. METHODE

De werkwijze en interpretatie van de verzamelde gegevens zijn gelijk gebleven aan die van voorgaande jaren (zie hiervoor van Van Dijk A. J. & Boele A. 2011).

De Buitenvaart Noord en -Zuid zijn zoals gebruikelijk op dezelfde dag geteld. De drie, aan de oostelijke oevers van de Eem gelegen, terreinen Zwarte Noord, Bruggematen en Wolkenberg zijn ook op één dag onderzocht.

Vrijwel alle waarnemingen werden ingetekend op een veldkaart, met vermelding van soort, geslacht en gedragscode. Er zijn eveneens gegevens verzameld van niet broedvogels en andere faunistische elementen. Daarnaast zijn er aantekeningen gemaakt van het agrarische grondgebruik en -werkzaamheden.

Uit praktische overwegingen werd altijd in de vroege morgenuren geïnventariseerd; het begintijdstip viel globaal samen met zonsopkomst (Tabel 1).

Tabel 1. Veldbezoeken en inventarisatietijd en telduur in de Buitenvaart Noord en -Zuid, de Zwarte Noord, Bruggematen en Wolkenberg in 2011.

Datum	BUITENVAART NOORD		BUITENVAART ZUID	
	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
09-04	7:00-8:15 uur	75	8:40-10:30 uur	110
22-04	6:20-7:20 uur	60	7:40-9:40 uur	120
06-05	6:15-7:00 uur	45	7:25-8:30 uur	65
25-05	5:35-6:35 uur	60	6:45-8:15 uur	90
11-06	5:35-6:35 uur	60	6:45-7:55 uur	70
Totaal		300		455

Datum	ZWARTE NOORD		BRUGGE-MATEN		WOLKEN-BERG	
	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)	Inventarisatietijd	Telduur (in min.)
10-04	7:00-8:10 uur	70	8:20-9:15 uur	55	9:25-10:20	55
23-04	6:25-7:30 uur	65	7:40-8:30 uur	50	8:45-9:30	45
07-05	5:55-6:40 uur	45	6:50-7:25 uur	35	7:35-8:05	30
20-05	9:30-10:00 uur	30	10:10-10:35 uur	25	10:45-11:30	45
12-06	5:20-6:10 uur	50	6:30-7:10 uur	40	7:25-8:30	65
Totaal		260		205		240

In 2011 is 5:00 uur besteed aan inventarisatietijd in de Buitenvaart Noord, in de Buitenvaart Zuid 7:35 uur, de Zwarte Noord 4:20 uur, de Bruggematen 3:25 uur en de Wolkenberg 4:00 uur.

4. WEERSOMSTANDIGHEDEN

Het voorjaar van 2011 gaat de boeken in als de droogste ooit gemeten. Vanaf maart tot zo half juni is er nauwelijks regen gevallen. Goed te merken aan de greppels die al vroeg in het voorjaar droog stonden. De langdurige droogte zorgde voor het opdrogen van de bovenste bodemlaag en was zodoende niet meer bereikbaar voor de vogelsnavel. Regenwormen kruipen dieper in de bodem en voor weidevogels wordt het dan lastig om aan voedsel te komen. Als gevolg hiervan was het een drukte van jewelste op diverse plas-dras percelen binnen de telgebieden. Voor de inventarisator waren het goede dagen en vormden de weersomstandigheden geen belemmerende factor op de territoriale gedragingen.

5. RESULTATEN

5.1 BUITENVAART NOORD

Alweer voor de dertiende maal wordt de Buitenvaart Noord op broedvogels gemonitord. Net als in 2010 vestigden ook dit jaar 12 verschillende broedvogelsoorten in het gebied (Van Houten 2010). Verheugend is dat de Zomertaling na vier jaar weer terug is, net als de Slobeend (Bijlage 1).

Bergeend en Wilde Eend zijn dit jaar niet tot broeden gekomen. Onder de broedvogelsoorten bevinden zich vier soorten van de Rode Lijst (Van Beusekom *et al.* 2005), Zomertaling, Slobeend, Grutto en Tureluur.

5.1.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Krakeend 2 territoria

Dit jaar waren er twee plaatsen waar de soort zich gevestigd had. Beide territoria lagen aan de rustig gelegen westzijde van het gebied. Landelijk is het één van de succesvolste soorten van de afgelopen tientallen jaren die in korte tijd is toegenomen van een schaarse tot een algemene broedvogel.

Zomertaling 1 territorium

Vier jaar was deze soort als broedvogel afwezig in de Buitenvaart Noord. Hoewel de landelijke aantallen jaarlijks fluctueren is er wel degelijk sprake van een dalende trend. Ook dit territoria lag langs de westelijke kant van het reservaat.

Slobeend 1 territorium

Deze soort ontbrak in 2010. Diverse broedvogel-indexen bevestigen het beeld dat er nog steeds sprake is van een gestage neerwaartse trend. Het is daarom verheugend dat de Slobeend weer broedvogel is in dit deelgebied. Al is het maar een schijntje van de tien(!) paar in 2001.

Meerkoet 10 territoria

Vorig jaar nog zeven paar, nu tien. Opvallende nesten lagen als terpen rond de plas. Vermeldenswaardig is dat er weinig jonge vogels werden waargenomen.

Scholekster 1 territorium

Net als in 2010 ook nu een territorium. Sinds het begin van de jaren negentig gaat het landelijk niet goed met deze soort. Opvallend is dat afname in de reservaten net zo groot is als in het agrarisch gebied.

Kluut 4 territoria

Vorig jaar een enkel nest, dit jaar gelukkig weer wat meer, vier. Bij het zien van acht adulte vogels en dertien jongen op 25 mei, mogen we van een goed broedseizoen spreken.

Kievit 7 territoria

Vijf nesten en twee door interpretatie verkregen territoria maakt het aantal voor dit jaar. Twee meer ten opzichte van vorig jaar. Dat is prettig omdat de aantallen in dit telgebied teruglopen.

Grutto 10 territoria

Dit jaar een broedgeval minder als in 2010. De meeste territoria lagen in het noordelijk deel van het gebied, waar nog natte stukken te vinden waren. Van een negatieve trend, zoals bij de Kievit, is gelukkig nog geen sprake.

Tureluur 2 territoria

Ook dit jaar (maar) twee territoria. Beide broedparen waren wel succesvol. Tijdens de vierde telronde, op 25 mei, werden er vier alarmerende oudervogels gezien en een paar bloedmooie pullen.

Witte Kwikstaart 1 territorium

Dit jaar een territorium van deze halfholenbroeder.

Kleine Karekiet 2 territoria

Weinig Kleine Karekieten dit jaar.

Rietgors 2 territoria

De Rietgors is ten opzichte van 2010 gelijk gebleven met twee territoria.

5.1.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Aalscholver Op 25 mei werd een vleugel wapperende Aalscholver op de noordelijke slikvlakte waargenomen.

Lepelaar Twee Lepelaars vlogen tijdens de derde telling, op 6 mei, over van noord naar zuid.

Grauwe Gans Op 9 april, werden er vijftien Grauwe Ganzen waargenomen en op 22 april zeventien exemplaren. Tijdens de derde telling, op 6 mei, bevonden er zes Grauwe Ganzen in het onderzoeksgebied.

Nijlgans Een Nijlgans bevond zich op 9 april in het terrein.

Bergeend Een paartje Bergeend stond op 6 mei in de plas te rusten.

Smient Drie paar Smienten werden op 9 april rustend in het telgebied waargenomen.

Wintertaling Op 9 april werden twaalf paar van deze fraai getekende eend gezien. Tijdens de tweede telronde, op 22 april, waren er twee paar aan het poetsen langs de plas.

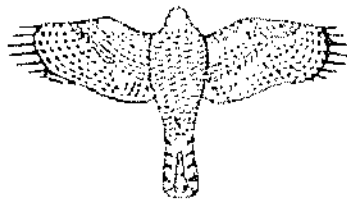
Wilde Eend Voor de eerste maal in dertien jaar is de Wilde Eend niet als broedvogel gekarteerd. Opvallend is dat de soort alleen tijdens de tweede telronde, op 22 april, is waargenomen. Totaal werden er toen twee mannetjes, twee vrouwtjes en een solitair paartje gezien.

Slobeend In de luwte van de kille wind, langs de noordrand van de plas, foerageerde op 9 april een paartje Slobeend.

Bruine Kiekendief Een mannetje vloog in flink tempo over van west naar oost op 22 april.

Buizerd Een Buizerd op een weidepaaltje werd op 9 april gesignaleerd.

Havik Een overvliegend Havik, een jong vrouwtje, deed op 9 april alle aanwezige vogels in de plas opschrikken.

Kluut Op 9 april foerageerden er drie paar Kluten in de plas. Even later inspecteerden er twee paar het korte gras. Op 22 april werden er acht Kluten foeragerend waargenomen. Tijdens de derde telling, op 6 mei, zochten er tien exemplaren naar voedsel op het groter wordende slik.

Kemphaan Negen Kemphanen, waarvan vier haantjes, foerageerden in de plas op 22 april, enkele schijngevechten werden waargenomen.

Watersnip Tijdens de eerste telronde, op 9 april, werden twee laag overvliegende Watersnippen gezien en gehoord.

Grutto Een groep van de 192 Grutto's bevonden zich op 9 april in de plas. Een vogel foerageerde er op 6 mei.

Tureluur Een enkele Tureluur zocht op 6 mei voedsel in de plas.

Bosruiter Maar liefst negen Bosruiters waren op 6 mei druk aan het foerageren langs de noordelijk gelegen plas. Niet lang daarna vlogen er acht weg richting noord.

Oeverloper Een poetsende Oeverloper werd opgemerkt op 22 april.

Gierzwaluw Enkele langs snorrende Gierzwaluwen werden op 25 mei gezien.

5.1.3 Andere waarnemingen

Haas Een Haas werd op 9 april gezien en twee exemplaren op 22 april. Tijdens de derde telling op 6 mei werd er een waargenomen en de volgende telling, 25 mei, weer drie.

5.2 BUITENVAART ZUID

Sinds 2005 wordt dit deelgebied op broedvogels onderzocht. Werden er in 2010 nog zestien soorten broedvogels in de Buitenvaart Zuid vastgesteld, dit jaar veertien. Soepgans, Canadese Gans zijn soorten die dit jaar hernieuwd in het gebied gebroed hebben. Soorten die dit jaar geen territorium meer bezaten waren Rietzanger, Bosrietzanger, Kleine Karekiet en Rietgors (Bijlage 2). Soorten van de Rode Lijst in 2011 zijn Slobeend, Grutto, Tureluur en Graspieper.

5.2.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Grauwe Gans 2 territoria

Net als in 2010 herbergde de Buitenvaart Zuid twee broedgevallen van de Grauwe Gans. Twee nesten werden langs de rietkraag van de Eem in het zuiden gevonden met zes en negen eieren als inhoud.

Soepgans 1 territorium

Na een jaar weggeweest is deze soort er ook weer bij. Een grondnest met zeven eieren werd aan de zuidzijde langs de Eem gevonden.

Canadese Gans 3 territoria

Naast de bovenbeschreven ganzen waren er ook drie territoria van de Canadese Gans in het zuidelijk deel gevonden. Drie nesten met vijf, zes en zeven eieren konden worden bijgeschreven.

Bergeend 2 territoria

Een territoria in het noordelijk deel en in het midden van het onderzoeksgebied werd bij elkaar gesprokkeld van deze kleurrijke vogel. Er zijn geen families waargenomen.

Krakeend 3 territoria

Drie broedgevallen van de Krakeend, tegen vier in 2010. De vogels werden in de natte gedeelten waargenomen.

Wilde Eend 8 territoria

Na het lage aantal van vorig jaar, vier territoria, nu een verdubbeling. Deze zijn gevonden in het noordelijk en zuidelijk deel van het gebied. De inhoud van twee nesten zijn geteld, met twee maal negen eieren als uitkomst.

Slobeend 1 territorium

Met dit aantal bleef de Slobeend op hetzelfde niveau als in 2010. Als traditie op vrijwel dezelfde locatie.

Meerkoet 7 territoria

Een keer eerder is dit aantal bereikt, in 2008. Opvallend is een nest aan de voet van de Zomerdijk nabij de bebouwing in het noorden. Van de vijf nesten is maar een legsel geteld, met 8 eieren. Eén familie is waargenomen.

Scholekster 5 territoria

Ook dit jaar vijf territoria. Eén nest met drie eieren is gevonden. Op 25 mei werd er in het noorden druk gealarmeerd door twee vogels.

Kievit 21 territoria

Een topjaar voor de Kievit, met 21 broedgevallen. Maar liefst achttien broedende vogels werden waargenomen. In het noordelijk deel zaten de vogels geclusterd.

Grutto 26 territoria

Het is al vaker opgemerkt, de Grutto heeft een uitermate goed broedgebied aan de Buitenvaart Zuid. Dat blijkt wel uit het aantal territoria. Het hoogste ooit. Alleen de toekomst laat uitwijzen of de toename blijvend is. Uit recent onderzoek (Paassen, A. van & Rienks W. 2011) is gebleken dat het broedsucces hoger is op percelen waar Grutto's broeden in samenhang met 'kuikenland'. Geschikt kuikenland is niet gemaaid kruidenrijk grasland met een wisselende vegetatiehoogte en -structuur. Dit land heeft een duidelijke voorkeur bij Gruttogezinnen als opgroeiplek voor de kuikens. In het bijzonder het noordelijk deel van deze Eemuiterswaard voldoet hier volledig aan. Op 6 mei gingen er maar liefst 37 alarmerende Grutto's de lucht in. Hoewel dit een momentopname is, bestaat de indruk dat het uiteindelijke broedsucces, het aantal uitgevlogen jongen, groot was.

Tureluur 5 territoria

Ten opzichte van de Grutto lijkt de Tureluur langzaam af te glijden. Vorig jaar nog acht paar, nu vijf. Op 6 mei gingen er drie paar Tureluurs alarmerend de lucht in.

Graspieper 2 territoria

Elk jaar is het met Graspiepers spannend. Vernatting is niets voor ze. De soort is dan ook op de hogere delen van het gebied te vinden. Net als in 2007 ook dit jaar twee paar.

Witte Kwikstaart 2 territoria

Voor het vierde jaar op rij twee territoria. Zij kunnen broeden bij dammen en slootkanten.

5.2.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Reiger Een hier schaars voorkomende Blauwe Reiger werd op 9 april langs een sloot waargenomen en op 6 mei viste er een exemplaar langs de geul.

Lepelaar Op 6 mei werd er een druk foeragerende Lepelaar gespot in de slenk. Tijdens de vierde telronde, op 25 mei, werden er drie solitaire vogels gezien: een vloog er van noord naar zuid en twee exemplaren van zuid naar het noorden.

Knobbelzwaan Een drietal vogels werden op 9 april in het noordelijke plas-dras gedeelte signaleerd.

Zwarte Zwaan Een Zwarte Zwaan werd op 6 mei in de slenk opgemerkt.

Kolgans Twee Kolganzen waren in het gebied aanwezig op 9 april.

Grauwe Gans Op 9 april werden negen Grauwe Ganzen langs de Eemkade waargenomen met zeven pullen van circa twee weken oud. De telling daarna, op 22 april, werden er acht volwassen vogels met twintig pullen van verschillende leeftijd geteld. Een enkele Grauwe Gans stond maar wat te staan op 6 mei.

Canadese Gans Op het schiereiland werden op 9 april twaalf Canadezen gezien en de volgende ronde, op 22 april, vijf exemplaren. Opvallend was de vondst van een geheel gave dode vogel aan de voet van de Zomerdijk op 22 april. Op 6 mei werden er acht exemplaren waargenomen.

Brandgans Vier Brandganzen vertoefden op 9 april langs de kleine slenk in het uiterste zuiden. Een enkele vogel werd op 22 april op het schiereiland gezien.

Nijlgans Een enkele Nijlgans vloog op 22 april laag over richting noord.

Soepgans Zestien Soepganzen bevonden zich op 22 april op het zuidelijke schiereiland. Tijdens de derde telronde, op 6 mei, werd er een paartje gezien met acht goudkleurige pullen. Opvallend was dat alle waargenomen ganzen, welke soort dan ook, bijzonder schuw waren.

Bergeend Een paartje Bergeend vloog op 25 mei laag over het gebied richting noord.

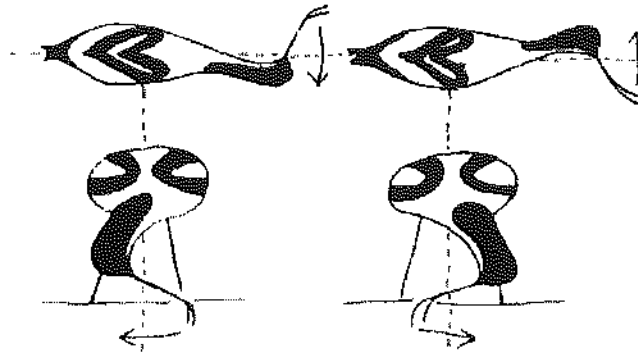
Wintertaling Een totaal van 22 Wintertalingen, waaronder negen paartjes, foerageerden druk in het drassige deel in het noorden tijdens de eerste telronde op 9 april. Op 22 april werden er vijf paar geteld. Ruim twee weken later, op 7 mei verbleef er nog een solitair mannetje in het noordelijk deel.

Zomertaling Twee waarnemingen van deze fantastische eend. Een paartje en een enkel mannetje werden allen op 9 april waargenomen.

Kuifeend Op 22 april werden er veertien Kuifeenden in de zuidelijke slenk gespot en op 6 mei drie paar en een solitair mannetje.

Bruine Kiekendief Een paartje schroefde rond het rietveldje nabij de monding van de Buitenvaart op 9 april. Er is hier niet gebroed maar speelnesten werden wel gevonden.

Torenvalk Op 9 april vloog een vrouwtje Torenvalk snel over richting zuid. De sensationele balts van een mannetje werd op 22 april boven het telgebied waargenomen. Deze vloog in cirkelende vlucht, gepaard met speciale vliegmanoeuvres, luid kekkerend rond. Na een aantal stijve, korte vleugelslagen stopte dit en 'viel' de vogel enkele meters. Waarna de actie werd herhaald.

Kluut Op 25 mei werd een foeragerende Kluut in het plas-dras gebied in het noordelijk deel waargenomen.

Bontbekplevier Een paartje Bontbekplevieren en een individuele vogel foerageerden op slikranden op 9 april. Op 6 mei was nog een mannetje langs een plasje waar te nemen.

Kemphaan Op 9 april foerageerde een mannetje Kemphaan in het natte noorden, aan de voet van de Zomerdijk. Tijdens de tweede telling op 22 april werd een vrouwtje gezien.

Watersnip Twee Watersnippen vlogen op 9 april krassend op uit nat gras. Op 22 april schoot een zwijgzaam exemplaar me voor de laarzen weg.

Wulp Op 22 april werd er een overvliegend Wulp gezien. Van de slaappleaats van vorig jaar is niets van over.

Oeverloper Elke ronde wordt er wel een Oeverloper gesignaleerd, een foeragerende vogel werd op 9 april waargenomen op een slikplaat. Tijdens de tweede telling, op 22 april, werd een vogel langs de slenk gezien.

Visdief Een Visdief vloog op 22 april over richting noord.

Holenduif Een enkele vogel werd zowel op 9 april als op 25 mei foeragerend waargenomen.

Houtduif Twee Houtduiven vlogen tijdens de derde telronde, op 6 mei, uit het hoge gras omhoog.

Boerenzwaluw Vanaf 9 april werden de eerste Boerenzwaluwen boven het gebied gezien. Daarna werd de soort elke telling waargenomen.

Huiszwaluw Op 22 juni werden drie exemplaren gezien die op een slikrand modder verzamelden. Na die teldag werden er tijdens elke volgende telronde foeragerende Huiszwaluwen waargenomen.

Ekster Een Ekster werd op 9 april op een weidepaaltje gezien en op 25 mei vertoefde er een exemplaar op de westelijk gelegen Zomerdijk.

Putter Drie fraaie Putters foerageerden in een ruigte langs de geul op 6 mei en een vogel zong het hoogste lied op een weidepaaltje in het uiterste zuiden.

Rietgors Vanaf het eerste teljaar 2005 is deze soort altijd als broedvogel vertegenwoordigd. Doordat er bagger, uit de vaargeul van de Buitenvaart, in de noordelijke rietkraag gekieperd is, bleek dit gebied verre van aantrekkelijk voor rietvogels. Een enkel zingend mannetje werd op 9 april langs de oostzijde van het gebied waargenomen.

5.2.3 Andere waarnemingen

Haas Zowel tijdens de eerste en tweede telronde, op 9 en 22 april, werden er negen exemplaren gezien. De volgende telling, op 6 mei, werden er acht waargenomen waarna op 25 mei er weer vijf geteld werden.

Groene Kikker De eerste kleine Groene Kikkers werden op 9 april (al) gesignaleerd. Op 22 april werden er grotere exemplaren waargenomen.

Brasem In de slenk zwommen op 22 april enorme Brasems vlak langs de oever. Op 6 mei verbleven er een stel in een sloot ernaast.

5.3 ZWARTE NOORD

Alweer het zesde jaar dat de Zwarte Noord bezocht wordt. In 2011 werden in de Zwarte Noord negen soorten broedvogels vastgesteld, twee minder dan vorig jaar. De in 2010 aanwezige Zomertaling en Witte Kwikstaart zijn weggebleven. Het totale aantal territoria is van 67 naar 49 geduikeld. Soorten van de Rode Lijst zijn Slobeend, Grutto en Tureluur.

5.3.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Krakeend 1 territorium

Na twee opgaande jaren, terug naar een territorium. Deze lag in de nabijheid van de plas.

Wilde Eend 2 territoria

Een territorium minder in vergelijking met 2010. Er is een familie met pullen waargenomen.

Slobeend 3 territoria

Het is verheugend vast te stellen dat deze mooie eend het hier wel naar de zin heeft. Net als vorig jaar ook nu drie broedgevallen.

Meerkoet 9 territoria

In vergelijking met vorige jaren een slecht seizoen voor deze soort. Ook deze keer waren de meeste nesten aan de oostzijde van de Zwarte Noord te vinden. Wederom werden er weinig families met pulli gezien.

Scholekster 4 territoria

Vier nesten van de Scholekster werden gesignaleerd. Het hoogste aantal in alweer zes jaar broedvogelkarteren in Eemdijk.

Kluut 1 territorium

Een broedende Kluut, altijd leuk. Alweer het vierde jaar achtereen. Ditmaal werd een broedende vogel op een perceel zuidelijker dan de vorige jaren gezien.

Kievit 11 territoria

Dit is het derde achtereenvolgende jaar met elf broedparen. Hiervan zijn er tien nesten gevonden.

Grutto 14 territoria

Ook in de Zwarte Noord lijkt de soort zich te handhaven. En succesvol. Op 7 mei gingen er maar liefst 23 exemplaren de lucht in om een laag overvliegende Buizerd te verdrijven. Zes nesten zijn gezien.

Tureluur 4 territoria

Vorig jaar zeven broedparen, nu vier. Evenals de meute Grutto's gingen er op 7 mei ook vier Tureluurs op de Buizerd af.

5.3.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Knobbelzwaan Een paartje Knobbelzwaan bevond zich op 7 mei in de plas. In een brede sloot was op 20 mei een paar waar te nemen.

Kolganzen Drie exemplaren waren op 23 april in het gebied te vinden. Bijna een maand later, op 20 mei, verbleven er twee Kolganzen in het land.

Grauwe Gans Op 10 april werd een groep van tien Grauwe Ganzen met zestien jongen in de Zwarte Noord gezien. Twee vogels werden op 23 april door een fanatieke Grutto een perceel uitgejaagd. Een telling later, op 7 mei, konden twee exemplaren rustig grazen.

Soepgans Een zwemmend paartje werd op 23 mei in een sloot waargenomen.

Bergeend Een paartje Bergeend foerageerden op 10 april langs de zuidgrens. Tijdens de vierde telronde, op 20 mei, werd een mannetje in de modder van de plas waargenomen.

Smient Elf foeragerende paartjes Smienten en drie paar rustende vogels werden op 10 april waargenomen. Twee paar werden dobberend in de plas gezien op 23 april.

Wintertaling Dertien paar Wintertalingen foerageerden op 10 april op het zuidelijk gelegen plas-dras perceel. Bij de plas zaten op 23 april twee paartjes.

Zomertaling Alleen op 10 april werden er Zomertalingen in de Zwarte Noord geteld. In de noordelijke plas verbleven twee paartjes. In het zuiden waren maar liefst drie mannetjes aanwezig.

Kuifeend Tijdens de derde en vierde telronde, op 7 en 20 mei, werd een paartje van deze vrij schuwe soort in de diepere sloot langs de oostzijde waargenomen.

Kluut Een club van elf Kluten werd op 10 april langs de noordelijk gelegen plas waargenomen. In dezelfde plas werden er op 23 april drie paar gezien en een paar in het zuidelijke plas-dras gebied.

Bontbekplevier Een mannetje Bontbekplevier foerageerde op 20 mei op het slik langs de noordelijke plas.

Kemphaan Een mannetje Kemphaan was tijdens de tweede telronde, op 23 april, op een zuidelijk drassig perceel aan het foerageren.

Grutto Zeven Grutto's foerageerden op 10 april druk op een ondergelopen grasperceel in het zuiden van het gebied.

Witgat Op 10 april vlogen er vijf opgejaagde en luid roepende Witgatten het onderzoeksgebied uit.

Watersnip Twee Watersnippen zaten op 10 april midden op een perceel te dutten.

Oeverloper Een Oeverloper scheerde op 23 april luidkeels over het gebied.

Visdief Een laag jagende Visdief werd op 23 april boven de plas waargenomen. Gedoken werd er niet.

Koekoek Een laag overvliegende Koekoek roept tijdens de vierde telronde op 20 mei.

Huiszwaluw Acht Huiszwaluwen verzamelden op 20 mei klei langs de deels drooggevallen plas.

Witte Kwikstaart Na zes jaar inventariseren is dit het tweede jaar dat er geen territoria van Witte Kwikstaarten zijn. Alleen op 23 april werd een paartje en een enkele vogel waargenomen.

Rietgors Tweemaal een zingend mannetje op 10 en 23 april, buiten de datumgrenzen van een geldige waarneming, waren onvoldoende voor een territorium.

5.3.3 Andere waarnemingen

Haas Op 10 april werden er twee Hazen gezien en op 23 mei een exemplaar.

Groene Kikker Tijdens de vierde telronde, op 20 mei, waren veel Groene Kikkers te horen langs de hele Eemdijkvoet.

5.4 BRUGGEMATEN

Ook dit jaar was elk bezoek aan dit kleine gebiedje spannend. Op het eerste gezicht een minder interessant buitendijks grasgebied. Maar op de een of andere manier verbaasd het de inventarisator elke keer weer wat er te zien is. Dit jaar zijn er maar liefst vijf nieuwe broedvogelsoorten bijgekomen, Nijlgans, Wintertaling, Witte Kwikstaart, Merel en Tjiftjaf. Krakeend en Buizerd zijn afgevallen. Totaal zijn er twaalf soorten broedvogels vastgesteld (Bijlage 4). Soorten van de Rode Lijst zijn Wintertaling, Grutto en Tureluur.

5.4.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Kolgans 1 territorium

De Kolgans is ook dit jaar in het noordelijk deel tot broeden gekomen. Op 23 april werd een nest met negen eieren gevonden. Maar tijdens de volgende telling, twee weken later, was het weg. Jongen zijn niet gezien.

Nijlgans 1 territorium

Het nest in de populier in het noorden is onderhand een doorgangswoning geworden. Na bewoning door Buizerd, Zwarte Kraai en weer Buizerd, dit jaar een Nijlgans. Na de tweede telling, op 23 april, werd er geen vogel in het boomnest meer waargenomen.

Wintertaling 1 territorium

Landelijk gaat deze soort achteruit. Waarom de Wintertaling juist in dit gebied een territorium heeft gekozen is niet bekend. Mogelijk speelt de relatieve rust een positieve rol.

Wilde Eend 2 territoria

Ook dit jaar konden er twee territoria in de Bruggematen geïnterpreteerd worden.

Meerkoet 2 territoria

Vanaf het eerste jaar (2008) broedvogel tellen zijn er elk jaar twee territoria in het gebied te vinden. Nesten zijn niet gevonden.

Scholekster 1 territorium

Het lijkt een sleur te worden maar wederom een broedpaar van de Scholekster.

Kievit 14 territoria

Na de vijftien territoria van vorig jaar kon het alleen maar minder worden. En hoe. Dit jaar veertien. Dertien broedende vogels werden als broedkippen op het nest waargenomen.

Grutto 5 territoria

De Grutto is blijven staan op vijf broedparen. Allemaal gelegen in het midden van het gebied. Op 7 mei gingen er zes alarmerende vogels de lucht in.

Tureluur 5 territoria

Vijf territoria Tureluurs is een mooi aantal voor een klein gebied als de Bruggematen. Net als in 2010. Op 20 mei hingen er tien paniekerige vogels in de lucht. Het uitkomstpercentage van de nesten is ook dit jaar hoog te noemen.

Witte Kwikstaart 1 territorium

Deze nieuwkomer had een territorium in het zuidelijk deel van het onderzoeksgebied.

Merel 1 territorium

Weer een nieuwe soort. Een luid zingende Merel bevestigde een territorium in het schamele bosje in de noordelijkste punt van het gebied.

Tjiftjaf 1 territorium

Ook de Tjiftjaf is nieuw in 2011. Net als de Merel bevond er een territorium in het noorden.

5.4.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Reiger Voor de Bruggematen is dit een schaarse soort. Op 7 mei stond een exemplaar langs een slootoever.

Lepelaar Twee gracieuze Lepelaars kwamen op 23 april uit het noorden aanvliegen. Na een rondje cirkelen landde ze in een sloot om direct met foerageren te beginnen. Twee exemplaren vlogen uit het terrein en vlogen richting noord, op 7 mei.

Soepgans Drie exemplaren ganzen foerageerden op 10 april aan de westrand van het onderzoeksgebied en twee werden in het noordelijk deel gezien. Twee van deze bonte ganzen werden op 7 mei waargenomen. Een club van veertien foeragerende Soepgansen verbleven op 20 mei in het telgebied.

Kolgans Een solitaire Kolgans was op 20 mei in het telgebied aanwezig.

Canadese Gans Een enkele Canadese Gans, gezien op 7 mei, verbleef in het telgebied. Twee van deze ganzen verbleven op 20 mei in de Bruggematen.

Nijlgans Twee vogels vlogen op 10 april laag over het gebied. Een paar werd op 20 mei gesignaleerd.

Wintertaling Op 10 april werd er een paartje in een plas waargenomen.

Soepeend Op 10 april bevonden er drie bontgekleurde Soepeenden in deze Eemouterwaard.

Krakeend Dit jaar geen territorium van de Krakeend. Wel 'losse' waarnemingen. Op 10 april cirkelden vier mannetjes boven het telgebied, waren er twee paartjes en een solitaire man aanwezig. Bijna twee weken later, op 23 april, werd er een paartjes en een enkele man gezien.

Slobeend Een foeragerend mannetje Slobeend werd op 7 mei waargenomen in een sloot. Wat is dit toch een mooie soort om te observeren.

Bruine Kiekendief Een opvallende en geheel donker juveniel, met alleen een crème kleurig 'keppeltje' op de kruin, zat op 23 april in het hoge gras. Bij het opvliegen bleek het exemplaar een tak in de klauwen te hebben, waarna het op het Ocrieteiland landde.

Buizerd Op 10 april werd een Buizerd in de nestboom van 2010 gezien.

Kemphaan Doortrekkende steltlopers worden niet vaak in dit onderzoeksgebied waargenomen. Tijdens de tweede telronde, op 23 april, werden er twee foeragerende kemphennetjes gezien.

Watersnip De inventarisator stootte op 7 mei een Watersnip op.

Houtduif Twee Houtduiven werden op 10 april foeragerend in het gebied gezien. Op 7 mei keek een enkele vogel vanaf een tak het gebied over. Tijdens de vierde telronde, op 20 mei, vlogen er twee Houtduiven de noordelijke bomen uit.

Boerenzwaluw Vanaf de eerste telronde, op 10 april, werden er elke telronde foeragerende exemplaren waargenomen.

Tapuit Een werkelijk prachtige uitgekleurde Tapuit man werd op 7 mei waargenomen. De vogel was druk aan het foerageren, slikte het voedsel snel door. Een doortrekker.

Zwarte Kraai In het noordelijk gelegen plukje bomen zat op 7 mei een Zwarte Kraai. Tijdens de volgende telling, op 20 mei, twee vogels, maar nu in het zuiden.

5.4.3 Andere waarnemingen

Groene Kikker Een klein exemplaar werd op 10 april waargenomen.

5.5 WOLKENBERG

Voor de derde maal wordt dit gebied op broedvogels geïnventariseerd. Er werden twaalf broedvogelsoorten vastgesteld, drie meer als vorig jaar. Hieronder bevinden zich twee soorten van de Rode Lijst, Slobeend en, als hoogtepunt, de Watersnip. Drie soorten, Watersnip, Houtduif en Blauwborst zijn nieuw als broedvogel in het gebied (Bijlage 5). Alle territoria lagen in het noordelijk deel van het onderzoeksgebied.

5.5.1 Toelichting bij de broedvogelsoorten

Canadese Gans 1 territorium

Op 7 mei werd een schuw paartje in de noordelijke ruigten waargenomen. Het kon niet uitblijven dat er tijdens de volgende telronde, op 20 mei, een familie met acht pullen gezien werd.

Wilde Eend 2 territoria

Het aantal territoria van de Wilde Eend is gekelderd van zes naar twee. De beide nesten bevonden zich in de oevers van de rechthoekige plas. In de moerassige ruigten kunnen territoria gemist zijn. Een vrouwtje met veertien(!) pullen, van een week oud, werd op 23 april waargenomen.

Slobeend 1 territorium

In dezelfde kleiput van vorig jaar, ook nu weer een broedgeval.

Meerkoet 4 territoria

Vorig jaar nog vijf territoria, dit jaar vier. Van een paar werden er jongen gezien.

Scholekster 1 territorium

Vanaf het eerste teljaar (2009) zijn er broedende Scholeksters in de Wolkenberg gekarteerd. Ook nu weer in het noordelijk deel. Op 7 mei werd een vogel waargenomen met een eierschaal in de snavel. Deze werd heimelijk in de zachte bodem van de plas gedrukt.

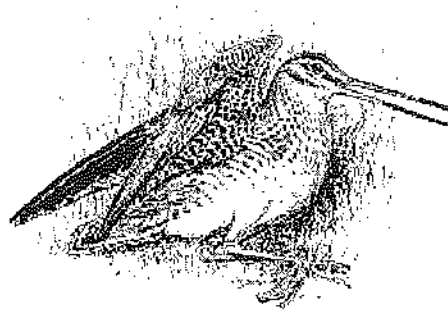
Kievit 1 territorium

Dit jaar werd er een Kievitsnest in het noordelijke deel van de grasvlakte gevonden. Het is tot dusver onbegrijpelijk waarom er niet meer Kieviten tot broeden komen. Het is niet onmogelijk dat het gebied voor kuikens ongeschikt is (voedsel).

Watersnip 1 territorium

Een Watersnip liet op 23 april een grandioze show zien van het Engelse begrip distraction-display (Sluiters 1975). Om de aandacht af te leiden lokte de vogel de inventarisator van het nest of kuikens weg, door allerlei afleidingsmanoeuvres, zoals fladderen en andere verlamningsverschijnselen. Dit gedrag heeft Oene Moedt beeldend beschreven, alsof hij die ochtend getuige was (Beintema 1995). 'Als de jongen gevaar lopen, kan een snip verlamming simuleren. Hij doet eerst een opzichtige poging om weg te vliegen, valt ogenblikkelijk amechtig neer, blijft soms geheel stil liggen of slaat schijnbaar hulpeloos met een of beide vleugels heen en weer, kruipt zelfs in de richting van het gevaar, en weet zo heel effectief de aandacht

van een indringer vast te houden en hem uit de buurt van de jongen te lokken.' Als aanvulling staat op mijn veldkaart geschreven dat de vogel een 'mopperend, kermend' geluid maakte. Opeens was de vogel verdwenen in de vegetatie van pitrus, riet en zegge. Hoewel deze gedragingen weinig (meer) worden waargenomen is het wel degelijk een geldig territorium (Nijland 2000).

Houtduif 1 territorium

Als nestplaats is voor een struik in het rietveldje gekozen.

Blauwborst 1 territorium

Door het waarnemen van een zingende vogel, waargenomen tussen de datumgrenzen 1 april en 15 juni, kan een nieuwe broedvogelsoort voor de Wolkenberg in 2011 worden bijgeschreven.

Merel 1 territorium

De Merel had ook dit jaar vrijwel hetzelfde territorium als in 2010.

Kleine Karekiet 4 territoria

Van drie naar twee en weer naar vier is de reeks broedgevallen van deze soort sinds 2009. De territoria lagen verdeeld in het rietveld en de oevers van de plas.

Rietgors 2 territoria

De stand van de Rietgors bleef gelijk.

5.5.2 Waarnemingen van niet-broedvogels

Blauwe Reiger Een Blauwe Reiger kon op 23 april volop op Groene Kikkers jagen die ruimschoots langs een poel aanwezig waren.

Nijlgans Op 7 mei vloog er een enkele vogel over het gebied richting zuid.

Krakeend Twee waarnemingen van de Krakeend in de plas. Op 10 april een mannetje en op 23 april een dobberend paartje.

Buizerd Een Buizerd zat op 23 april relaxed op een weidepaaltje nabij de Eemdijk.

Kievit Op 20 mei foerageerde er een mannetje Kievit op het grasperceel in het noorden.

Bokje Uit het pitrusveldje werd op 10 april op twee Bokje gestuit. Enigszins fladderend vlogen zij naar een andere put.

Tureluur Een foeragerende Tureluur werd op 20 mei langs de drooggevalle rand van een moerasplas waargenomen.

Kokmeeuw Boven de plas vloog op 7 mei een clubje Kokmeeuwen.

Houtduif Een foeragerende vogel werd op 20 mei waargenomen.

Grote Bonte Specht Ook dit jaar werd er een Grote Bonte Specht waargenomen. Op 20 mei spurte een exemplaar vanuit de knotwilgen langs de Eem richting het Zuidereind, achter de Eemdijk.

Gierzwaluw Vanaf 20 mei werden de eerste vliegende Gierzwaluwen gezien.

Witte Kwikstaart Eén enkele waarneming van deze landelijk algemene soort. Op 10 april liet een vogel zich op een centraal gelegen grasperceel zien.

Merel Deze niet alledaagse vogel van het graslandgebied werd foeragerend waargenomen op 20 mei.

Rietzanger Eenmaal, op 23 april, liet de Rietzanger zich zien en horen. Helaas buiten de datumgrenzen voor een territoria.

Kauw Op 7 mei scharrelden er twee Kauwen in het buitendijkse gebied.

Raaf Een formidabele Raaf vloog op 10 april vanuit het zuidwesten over, het karakteristieke *korrrp* roepend. Boven Zeldert vlogen er (maar) een paar alarmerende Kieviten omhoog.

5.5.3 Andere waarnemingen

Haas Drie Hazen werden op 10 april waargenomen, vluchtend voor de inventarisator, uit een van de kleiputten. Op 23 april verbleven er vier exemplaren in het gebied.

Mol Molshopen werden ook dit jaar gezien.

Kat Net als in 2010 werd er ook dit jaar een sluipende kat waargenomen, ditmaal op 7 mei.

Groene Kikker Op 23 werden er volop kleine Groene Kikkers in het moerassige deel waargenomen.

6. DANKZEGGING

Hierbij dank ik Jan Roodhart (beheerder Natuurmonumenten), hij was behulpzaam bij het leveren van gegevens over het beheer en aanvullende informatie.

Auteur durft het aan, na tien jaar struinen langs de Eem, Jan te complimenteren. Mede door zijn aanpak behoren de weidevogelreservaten van het 'weerbarstige' Eemland tot de rijkste van ons land.

7. GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Beusekom, R. van, P. Huigen, F. Hustings, K. de Pater & T. Thissen (redactie) 2005. Rode lijst van de Nederlandse broedvogels. Tirion, Baarn.

Van Dijk A.J. & Boele A. 2011. Handleiding SOVON Broedvogelonderzoek. SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Houten, M. van, 2010.

Resultaten van broedvogelinventarisaties in binnen- en buitendijkse terreinen van Natuurmonumenten bij rivier de Eem in 2010. Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken, Uitgave 193, Hilversum.

Nijland, F., 2000.

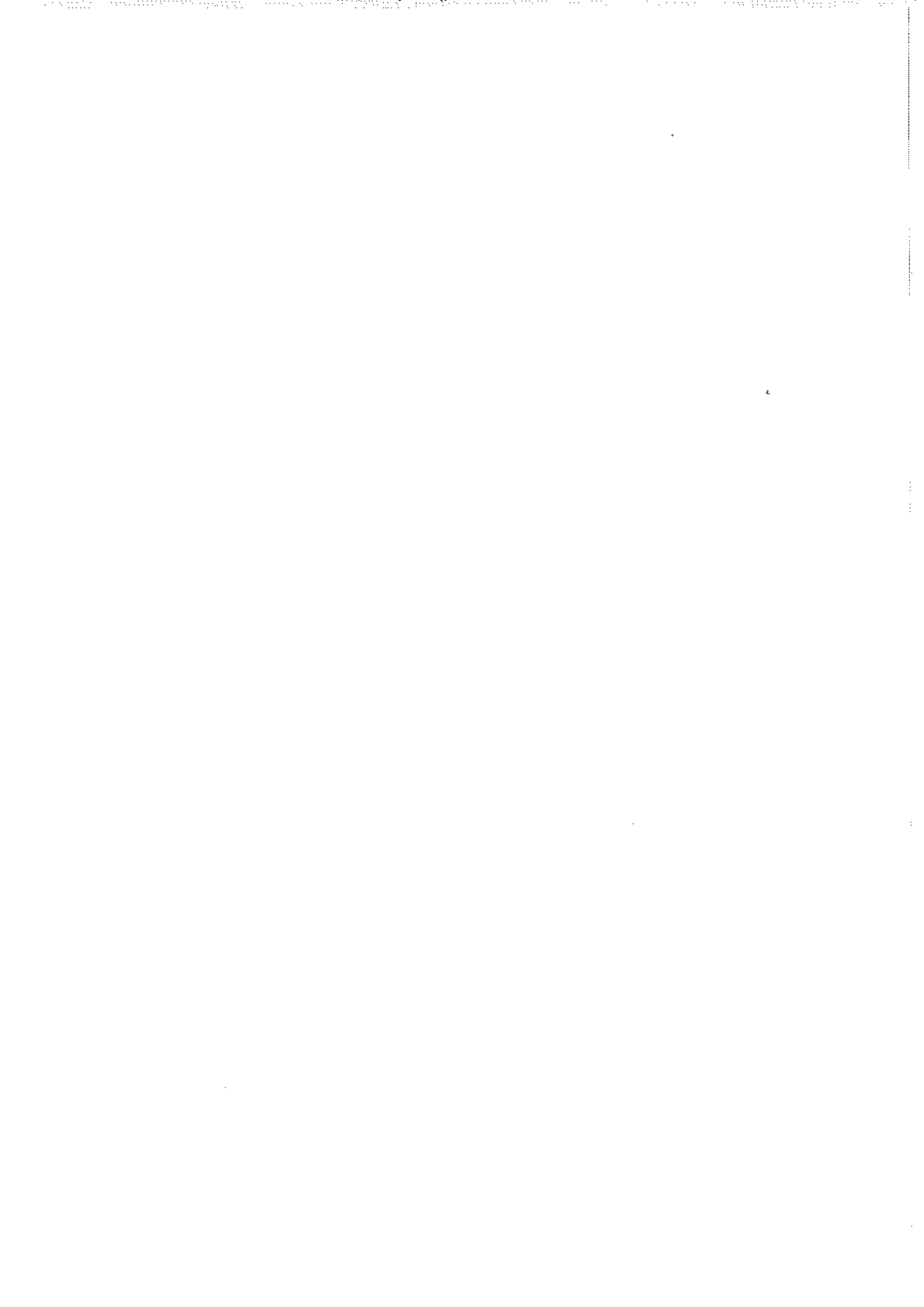
Lammetjes in de lucht: territoriumkartering van Watersnippen *Gallinago gallinago* nader bekeken. *Limosa* 72 (2000): 1-6.

Paassen, A. & Rienks W. 2011

Ruimtelijke samenhang grondgebruik bepalend voor succes grutto. Vakblad Natuur Bos Landschap nr. 4, jaargang 2011.

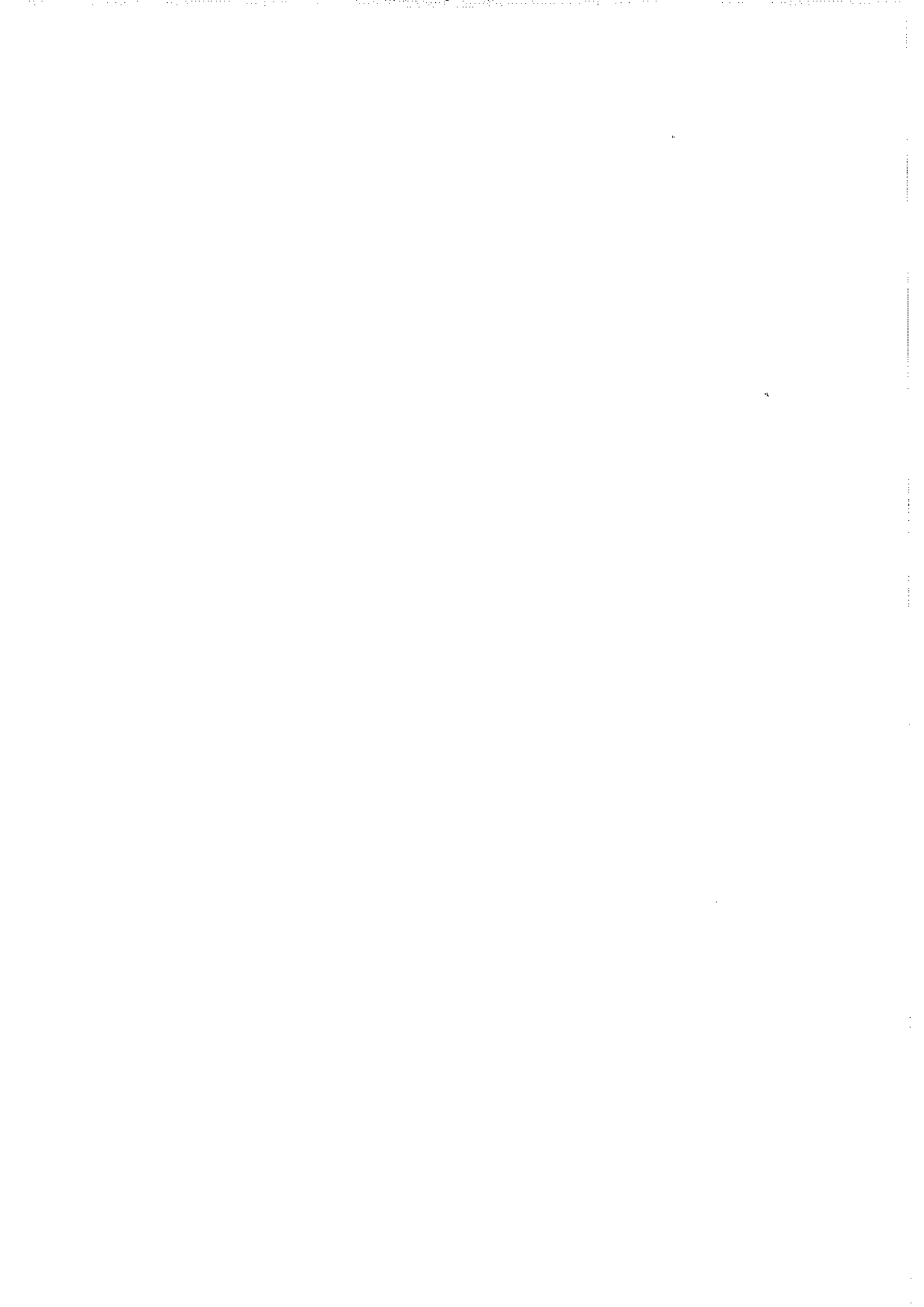
Sluiters, J.E., 1975.

Prisma Vogelboek. Het Spectrum, Utrecht/Antwerpen.

BIJLAGEN

- Bijlage 1 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005, 2004, 2003, 2002, 2001, 2000 en 1999.
- Bijlage 2 Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006 en 2005.
- Bijlage 3 Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007 en 2006.
- Bijlage 4 Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2011, 2010, 2009 en 2008.
- Bijlage 5 Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2011, 2010 en 2009.
- Bijlage 6 Territoriakaarten per soort in 2011.
- Buitenvaart Noord
 - Buitenvaart Zuid
 - Zwarte Noord
 - Bruggematen
 - Wolkenberg

Bijlage 1

Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Noord in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006, 2005, 2004, 2003, 2002, 2001, 2000 en 1999.

Soort	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000	1999
Knobbelzwaan	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	1	1
Zwarte Zwaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Bergeend	-	1	2	-	2	2	2	1	5	4	5	4	3
Krakeend	2	1	1	2	1	-	2	1	-	1	4	2	5
Wintertaling	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Wilde Eend	-	3	2	4	1	5	3	2	8	5	5	3	5
Zomertaling	1	-	-	-	-	2	1	-	-	1	3	1	3
Slobeend	1	-	1	1	2	2	5	1	1	3	10	3	7
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	-	1
Waterhoen	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meerkoet	10	7	9	12	4	10	15	12	14	15	20	10	16
Scholekster	1	1	1	2	-	1	3	2	3	1	2	1	1
Kluut	4	1	5	-	7	1	-	-	4	3	2	2	2
Kleine Plevier	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Bontbekplevier	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Kievit	7	5	7	5	7	8	13	8	12	11	10	8	18
Kemphaan	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Grutto	10	11	8	6	10	8	8	4	10	12	9	10	6
Tureluur	2	2	4	3	3	4	9	2	6	6	5	3	3
Veldleeuwerik	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	1	2
Bosrietzanger	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
Graspieper	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-
Witte Kwikstaart	1	1	2	2	2	2	6	1	2	1	-	-	-
Blauwborst	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Merel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Kleine Karekiet	2	5	7	10	3	2	4	5	4	6	6	9	2
Rietgors	2	2	4	5	2	2	6	6	8	8	6	3	5
Aantal Territoria	43	40	54	53	45	50	82	49	80	82	90	63	84
Aantal Soorten	12	12	14	12	13	14	18	16	15	19	16	17	18

Bijlage 2

Soorten en territoria van broedvogels van de Buitenvaart Zuid in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007, 2006 en 2005.

Soort	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005
Fuut	-	-	-	-	-	1	-
Knobbelzwaan	-	-	-	-	1	1	-
Kolgans	-	-	-	-	-	-	1
Grauwe Gans	2	2	-	-	-	-	1
Soepgans	1	-	2	-	-	-	7
Canadese Gans	3	-	1	1	-	-	1
Bergeend	2	3	1	-	2	1	-
Smient	-	-	-	1	-	-	-
Krakeend	3	4	1	5	3	4	1
Wintertaling	-	-	1	-	-	1	1
Wilde Eend	8	4	9	8	6	10	10
Zomertaling	-	-	-	-	2	1	-
Slobeend	1	1	3	2	2	2	-
Kuifeend	-	-	-	-	1	-	1
Waterral	-	-	1	-	-	-	-
Waterhoen	-	-	1	-	1	2	1
Meerkoet	7	10	10	7	11	15	15
Scholekster	5	5	4	5	3	5	8
Kievit	21	14	9	17	17	10	18
Grutto	26	16	19	13	10	11	17
Tureluur	5	8	6	8	6	10	12
Graspieper	2	1	-	-	2	1	1
Witte Kwikstaart	2	2	2	2	3	3	3
Rietzanger	-	2	2	-	-	-	-
Bosrietzanger	-	1	-	-	-	-	-
Kleine Karekiet	-	2	8	3	-	5	3
Rietgors	-	3	2	1	1	1	2
Aantal Territoria	88	78	82	73	71	84	103
Aantal Soorten	14	16	18	13	16	18	18

Bijlage 3

Soorten en territoria van broedvogels van de Zwarte Noord in 2011, 2010, 2009, 2008, 2007 en 2006.

Soort	2011	2010	2009	2008	2007	2006
Knobbelzwaan	-	-	-	1	-	-
Bergeend	-	-	1	-	1	-
Krakeend	1	3	2	1	1	1
Wintertaling	-	-	-	-	-	1
Wilde Eend	2	3	2	3	3	3
Zomertaling	-	1	-	-	1	1
Slobeend	3	3	2	1	1	1
Kuifeend	-	-	-	1	-	1
Meerkoet	9	16	14	19	15	17
Scholekster	4	2	1	1	1	1
Kluut	1	1	1	1	-	-
Kievit	11	11	11	17	12	9
Grutto	14	19	9	12	11	16
Tureluur	4	7	7	6	1	3
Veldleeuwerik	-	-	1	-	-	-
Witte Kwikstaart	-	1	1	1	-	2
Rietgors	-	-	-	-	1	-
Aantal Territoria	49	67	52	64	48	56
Aantal Soorten	9	11	12	12	11	12

Bijlage 4

Soorten en territoria van broedvogels van de Bruggematen in 2011, 2010, 2009 en 2008.

Soort	2011	2010	2009	2008
Kolgans	1	1	1	-
Nijlgans	1	-	-	-
Krakeend	-	1	-	-
Wintertaling	1	-	-	-
Wilde Eend	2	2	1	-
Buizerd	-	1	-	-
Meerkoet	2	2	2	2
Scholekster	1	1	1	1
Kievit	14	15	10	13
Grutto	5	5	4	3
Tureluur	5	5	3	3
Witte Kwikstaart	1	-	-	-
Merel	1	-	-	-
Tjiftjaf	1	-	-	-
Zwarte Kraai	-	-	-	1
Aantal Territoria	35	33	22	23
Aantal Soorten	12	9	7	6

Bijlage 5

Soorten en territoria van broedvogels van de Wolkenberg in 2011, 2010 en 2009.

Soort	2011	2010	2009
Grauwe Gans	-	-	1
Canadese Gans	1	2	1
Wilde Eend	2	6	4
Slobeend	1	1	-
Waterhoen	-	-	1
Meerkoet	4	5	3
Scholekster	1	1	1
Kievit	1	2	1
Watersnip	1	-	-
Houtduif	1	-	-
Blauwborst	1	-	-
Merel	1	1	-
Kleine Karekiet	4	2	3
Rietgors	2	2	3
Aantal Territoria	20	22	18
Aantal Soorten	12	9	9

Bijlage 6 Territoriakaarten per soort in 2011

- Buitenvaart Noord
- Buitenvaart Zuid
- Zwarte Noord
- Bruggematen
- Woikenberg

De verspreiding van de soorten wordt weergegeven door middel van stippenkaarten, waarbij elke stip globaal de ligging van het territorium aanduidt.

Krakeend 2 territoria

Buitenvaart Noord 2011

Zomertaling 1 territorium

Buitenvaart Noord 2011

Slobeend 1 territorium

Buitenvaart Noord 2011

Meerkoet 10 territoria

Buitenvaart Noord 2011

Scholkster 1 territorium

Buitenvaart Noord 2011

Kluut 4 territoria

Buitenvaart Noord 2011

Kievit 7 territoria

Buitenvaart Noord 2011

Grutto 10 territoria

Buitenvaart Noord 2011

Tureluur 2 territoria

Buitenvaart Noord 2011

Witte Kwikstaart 1 territorium

Buitenvaart Noord 2011

Kleine Karekiet 2 territoria

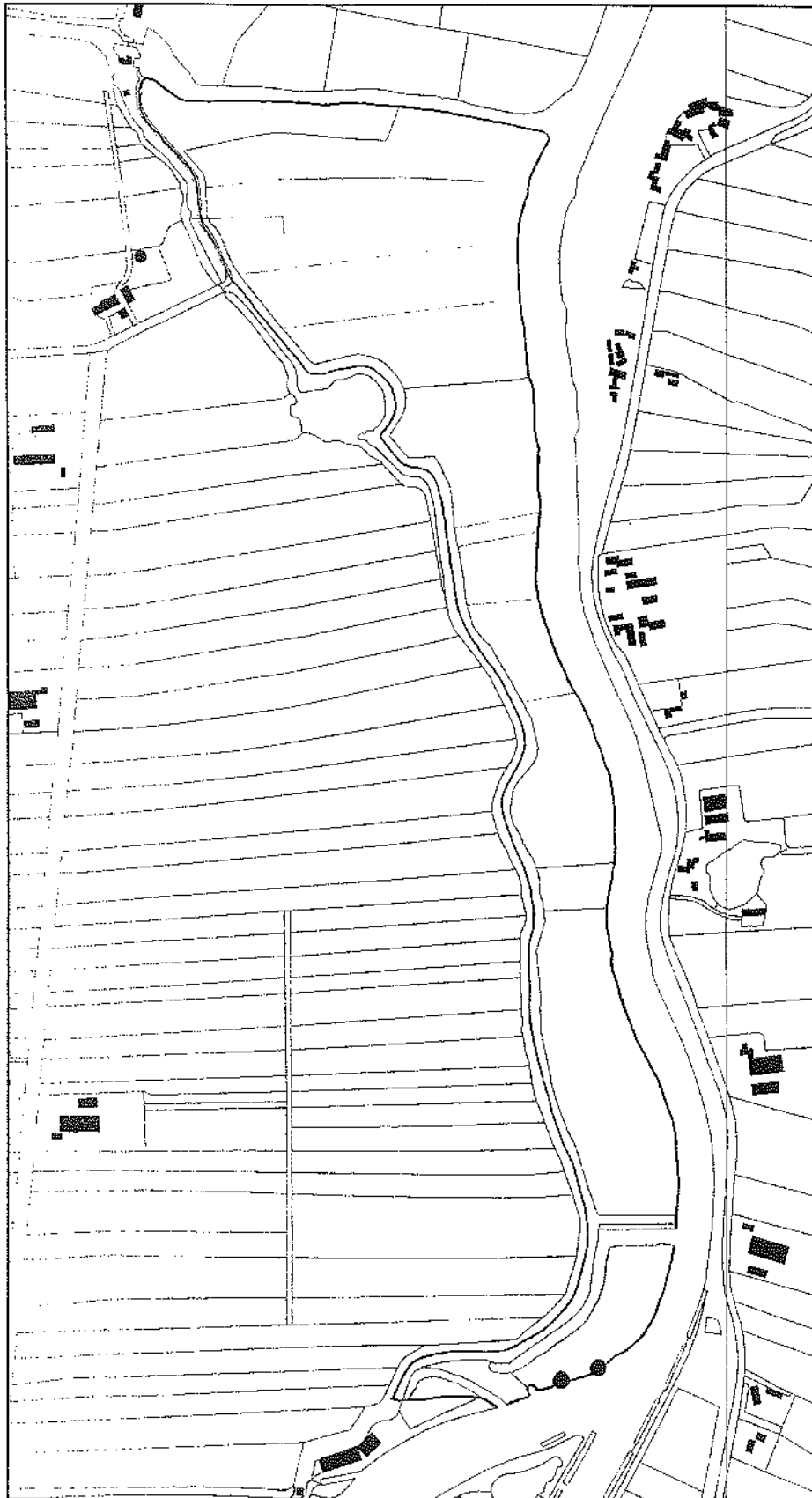
Buitenvaart Noord 2011

Rietgors 2 territoria

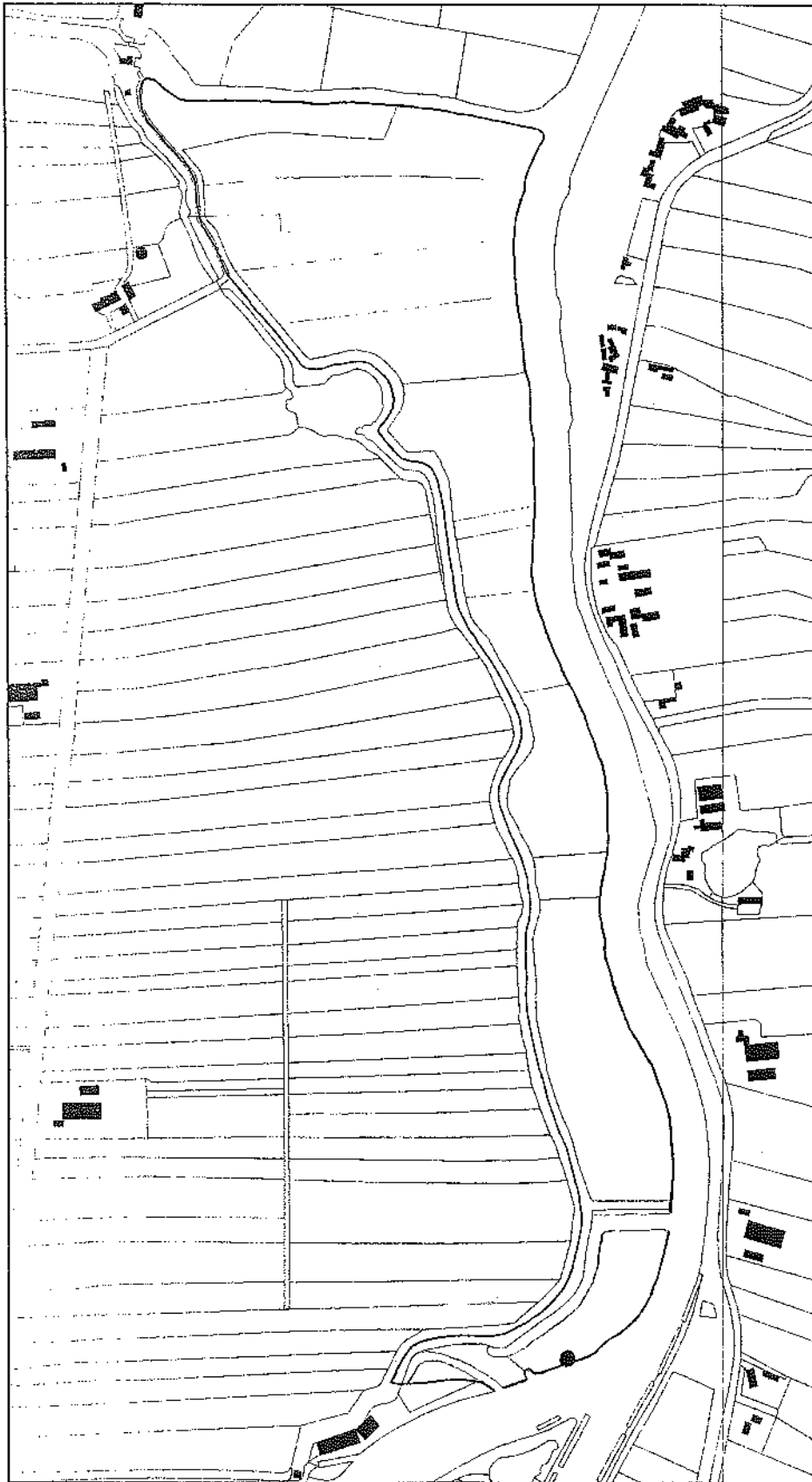

Buitenvaart Noord 2011

Grauwe Gans 2 territoria

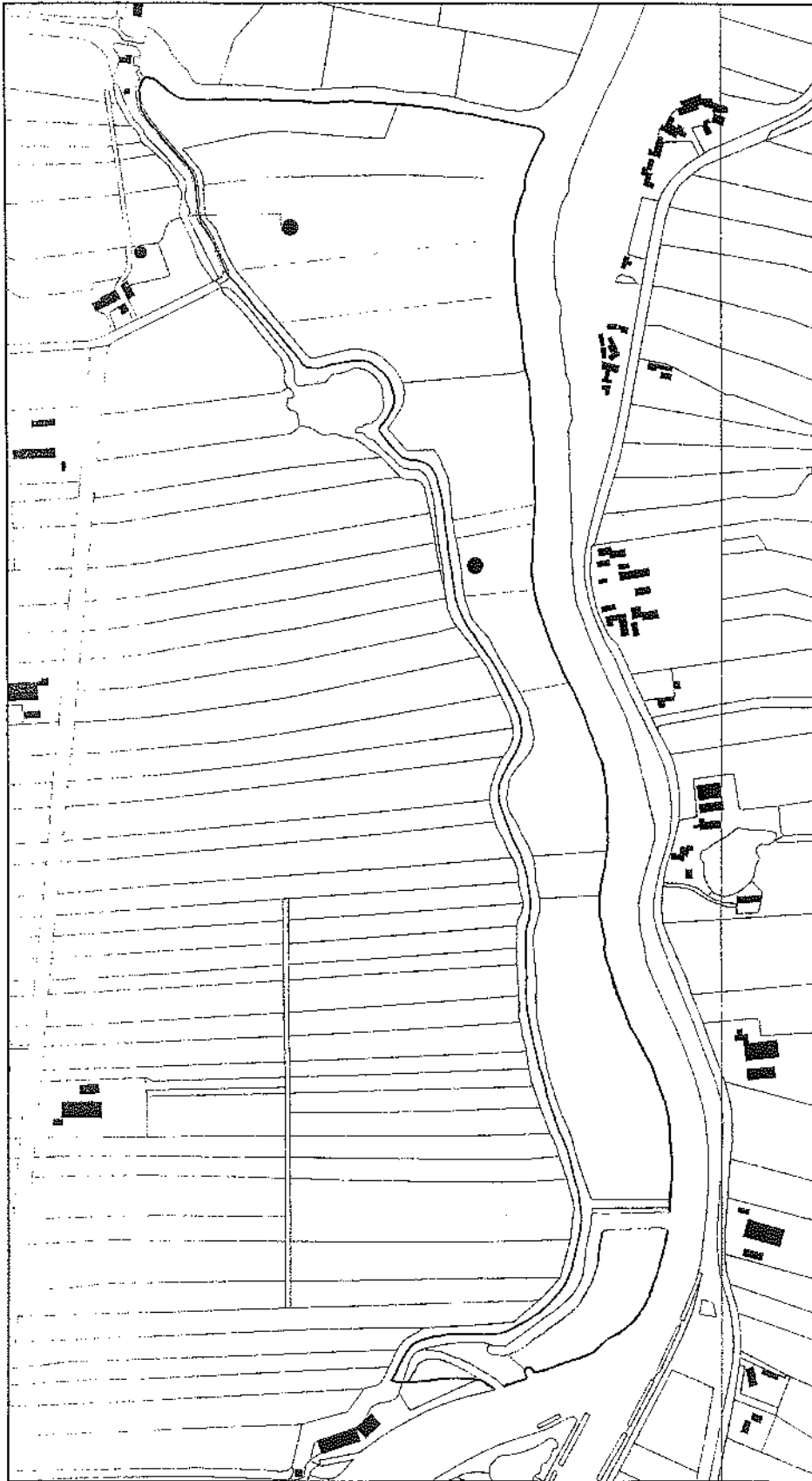
Soepgans 1 territorium

Canadese Gans 3 territoria

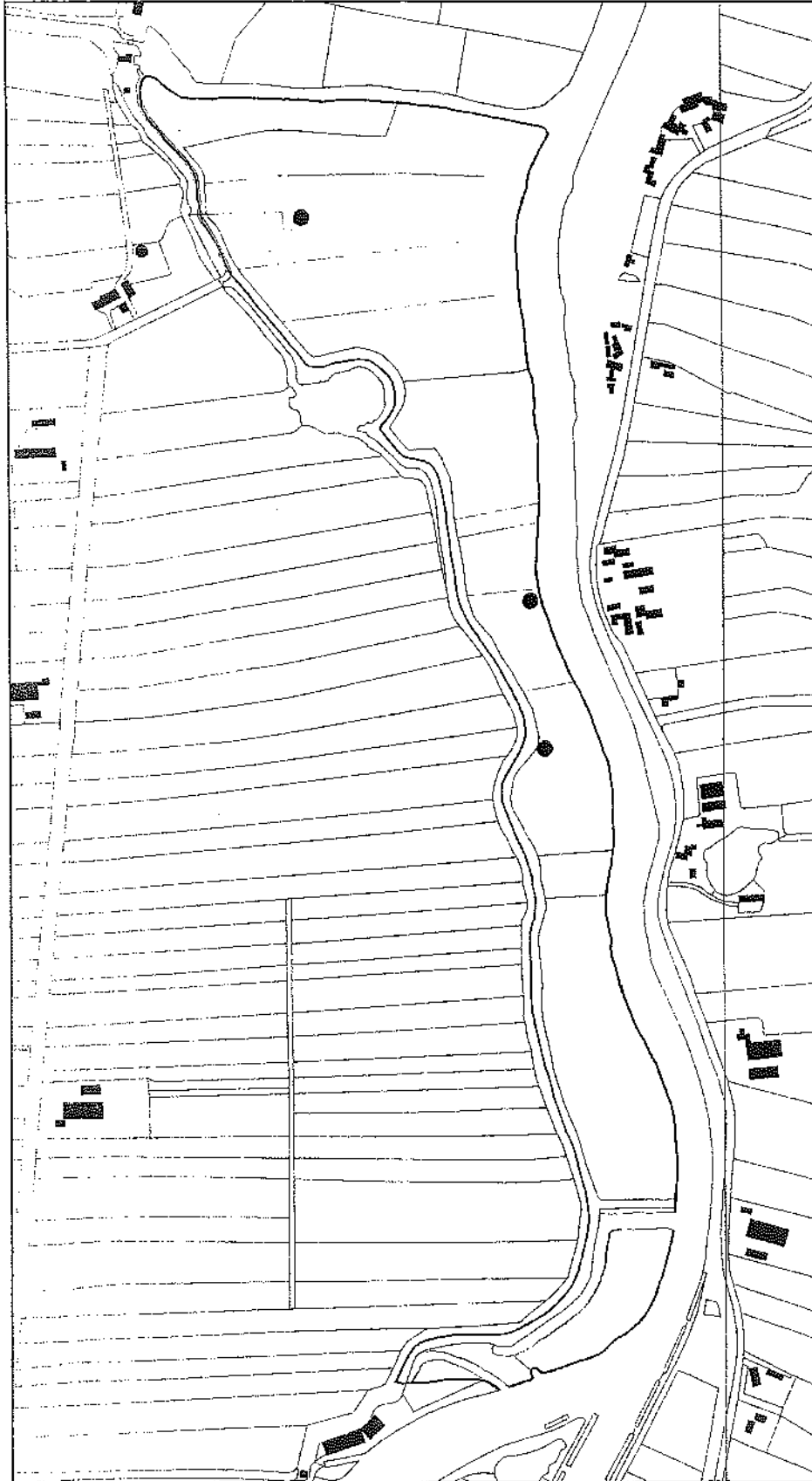

Bergeend 2 territoria

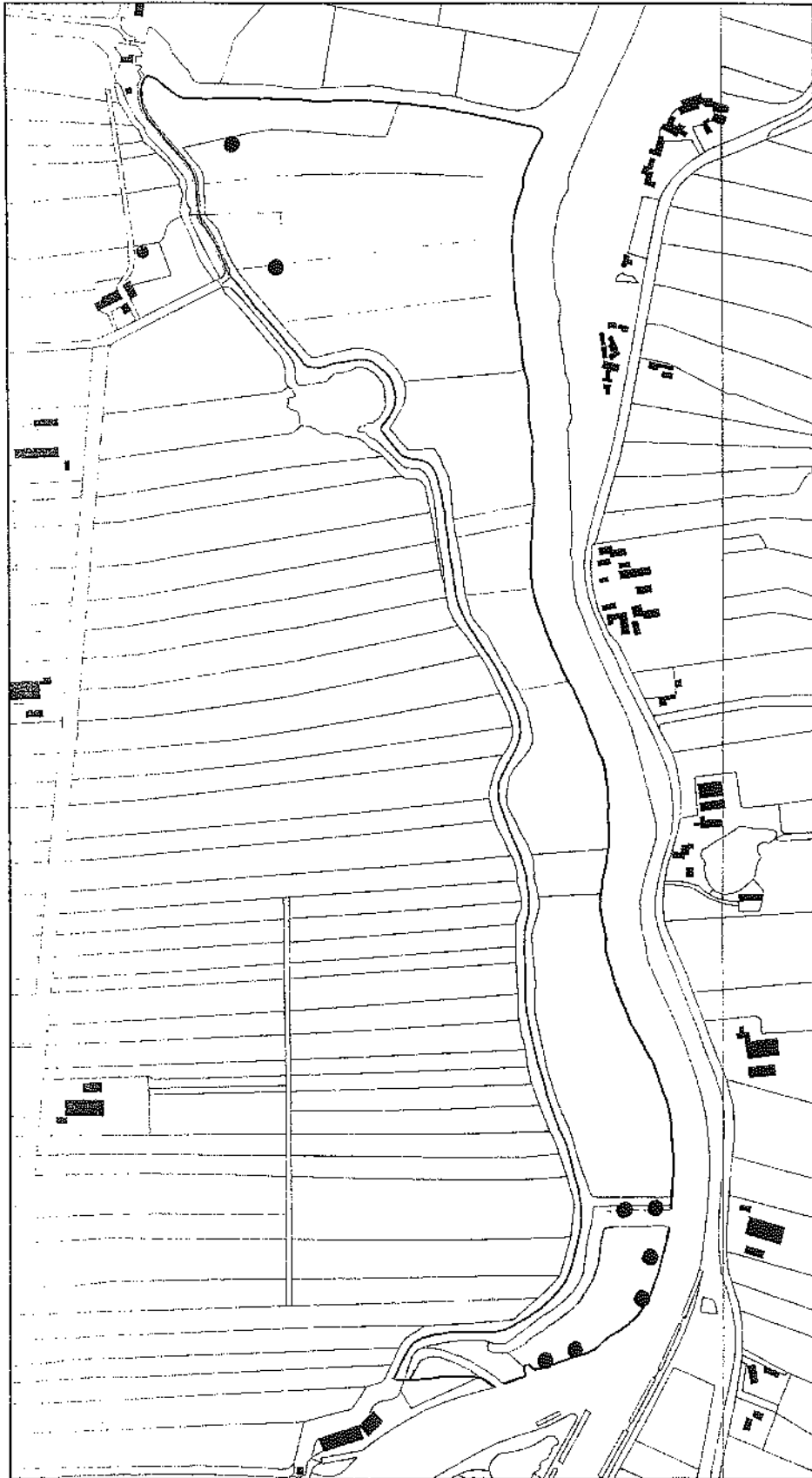

Buitenvaart Zuid 2011

Krakeend 3 territoria

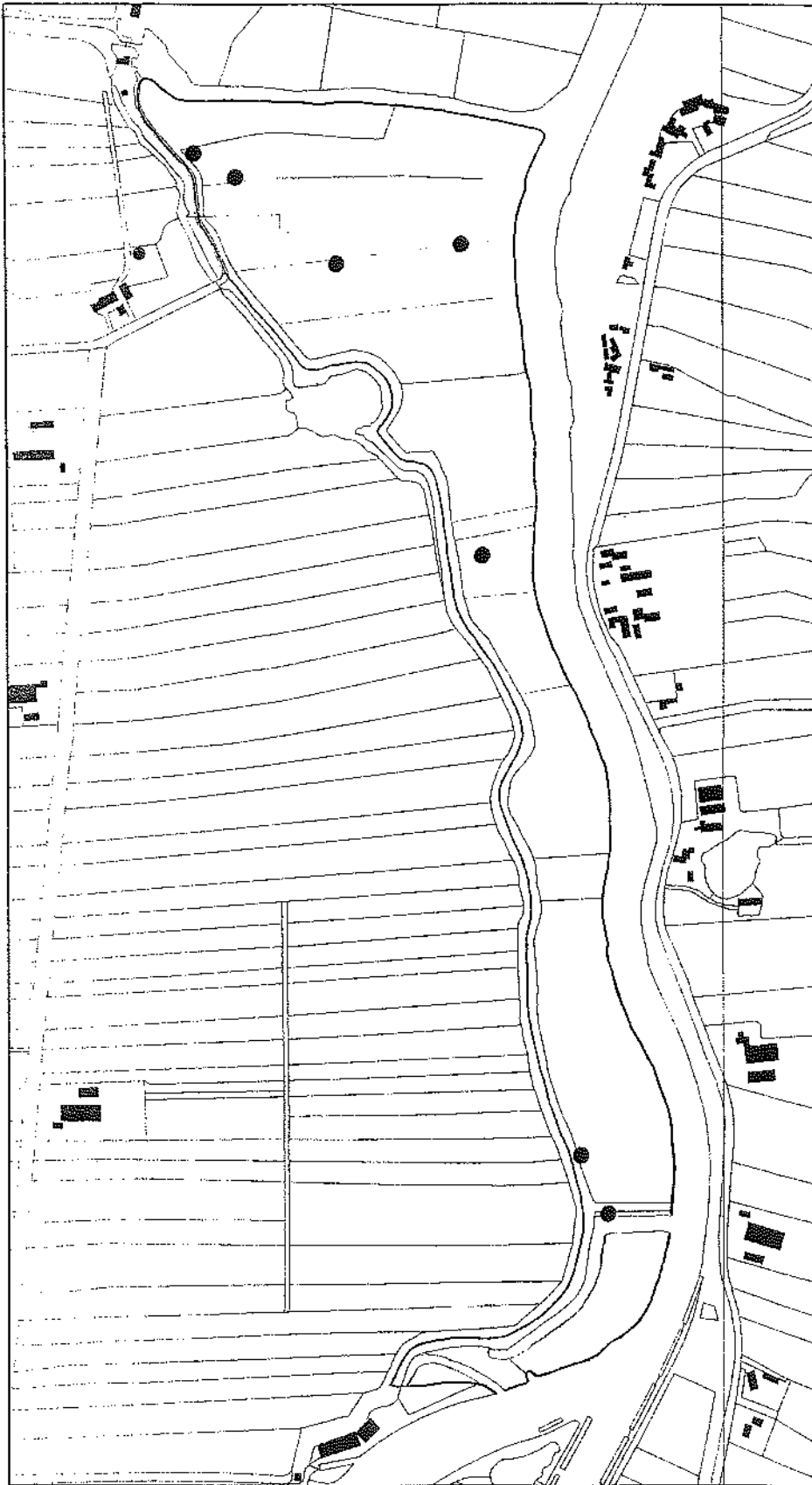
Wilde Eend 8 territoria

Slobeend 1 territorium

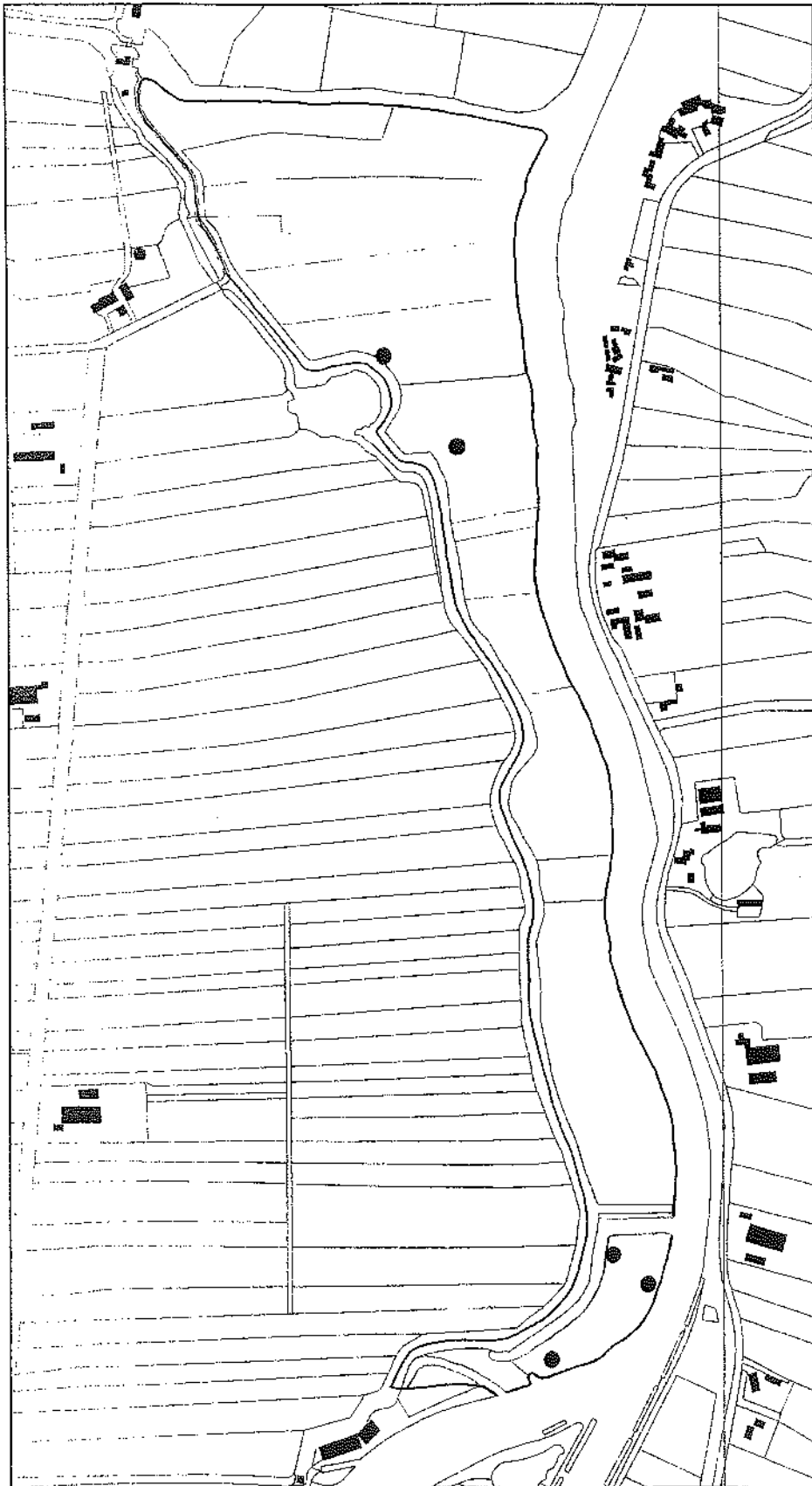

Meerkoet 7 territoria

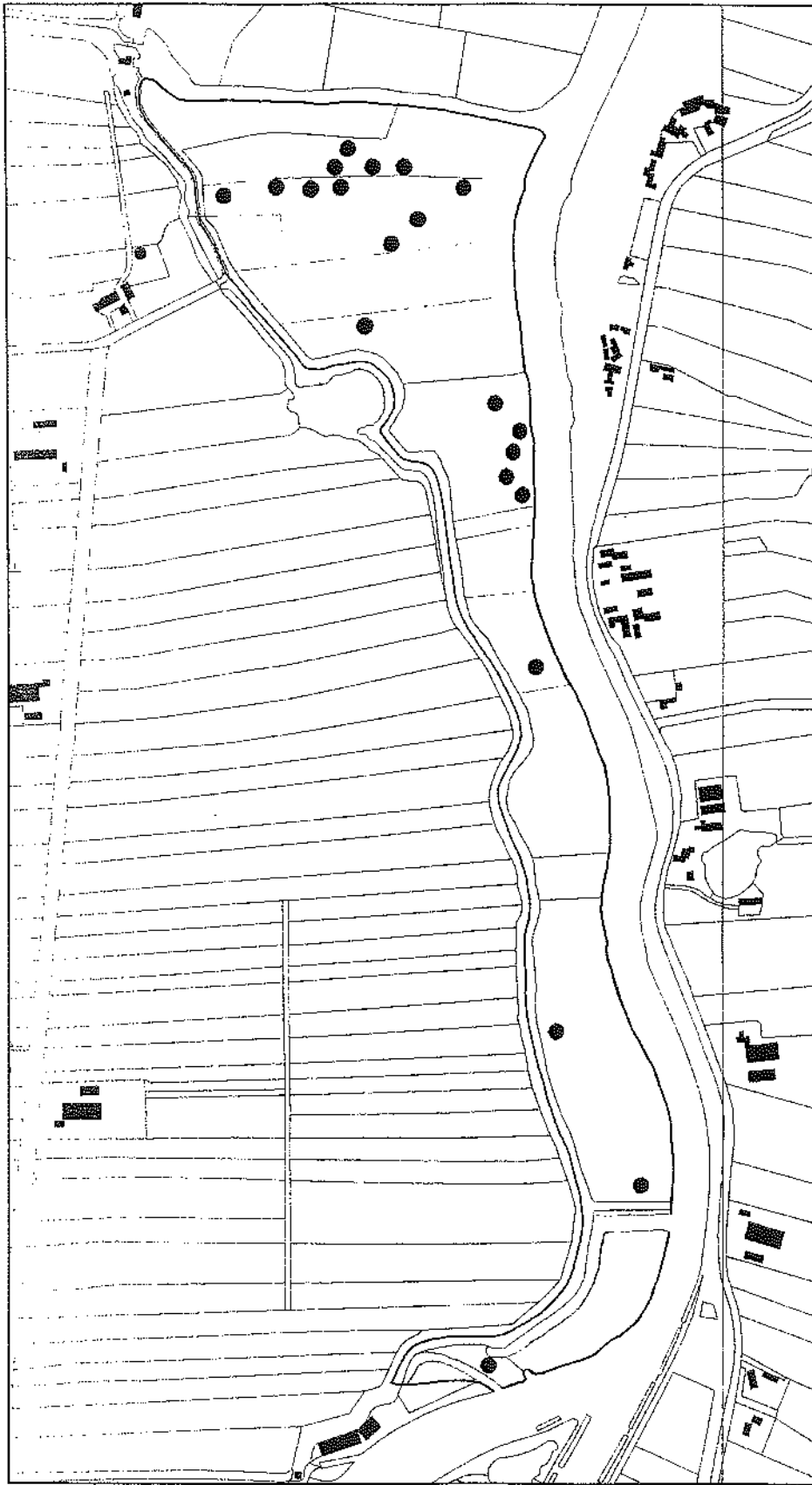

Buitenvaart Zuid 2011

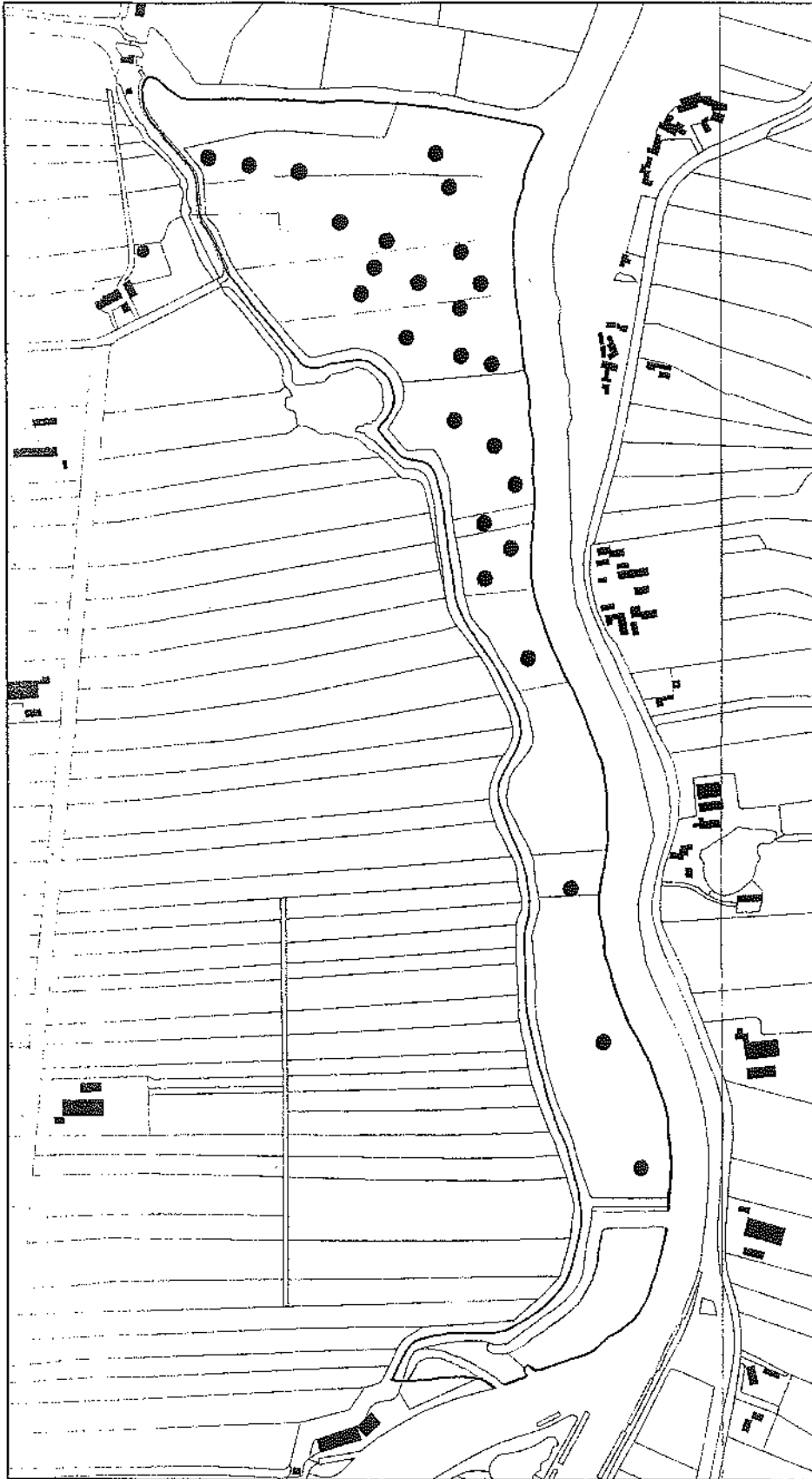
Scholekster 5 territoria

Kievit 21 territoria

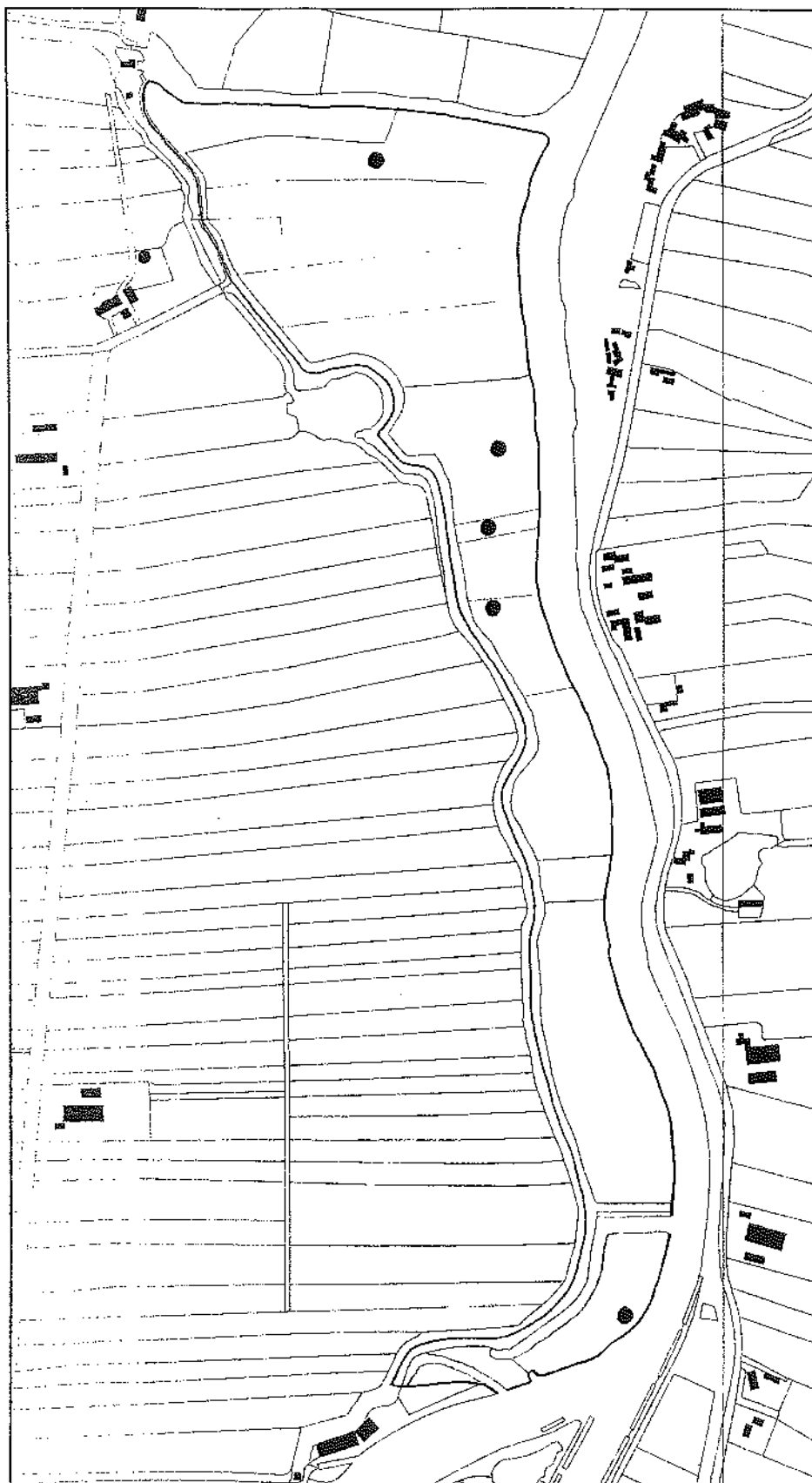

Grutto 26 territoria

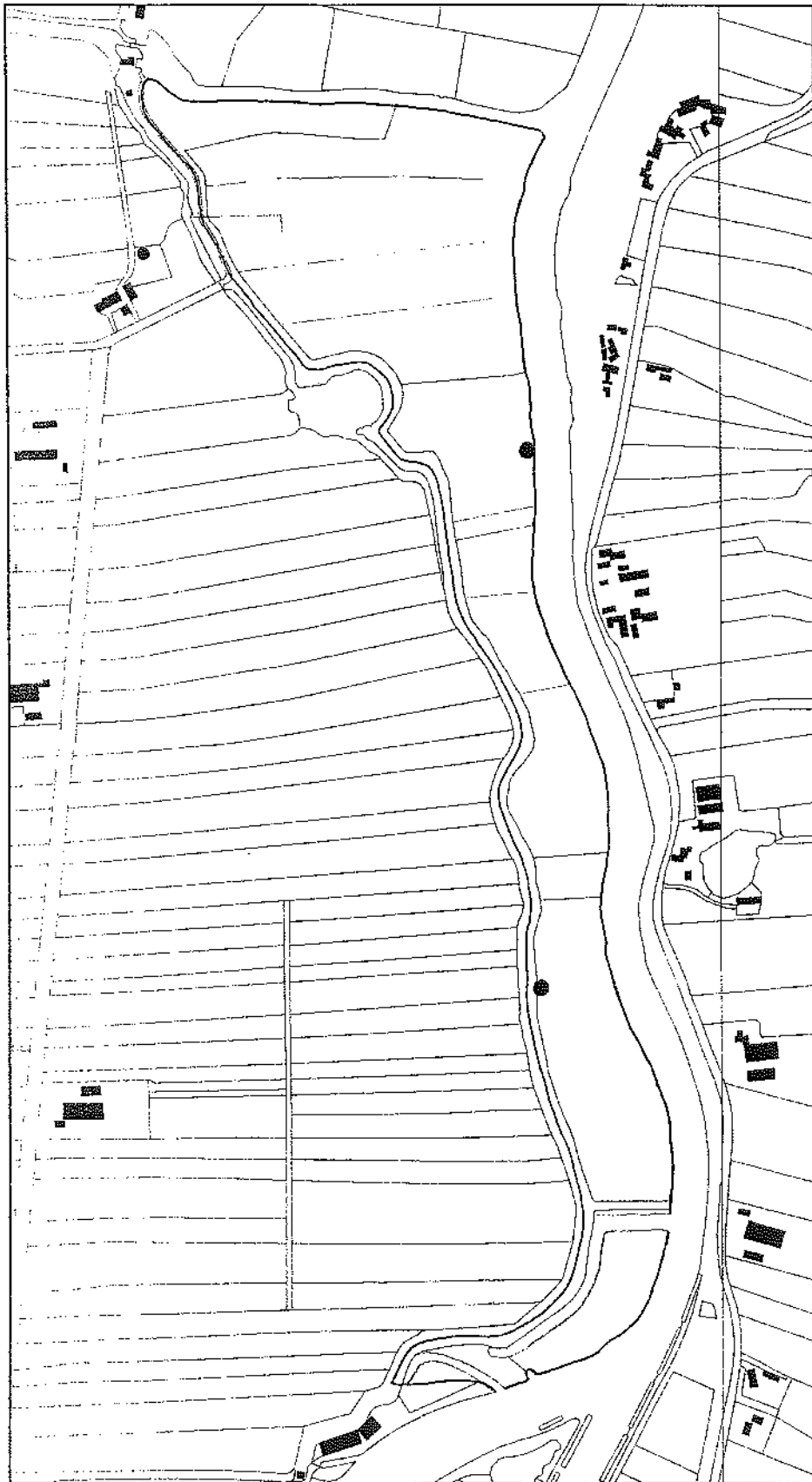

Buitenvaart Zuid 2011

Tureluur 5 territoria

Graspieper 2 territoria

Buitenvaart Zuid 2011

Witte Kwikstaart 2 territoria

Krakeend 1 territorium

Zwarte Noord 2011

Wilde Eend 2 territoria

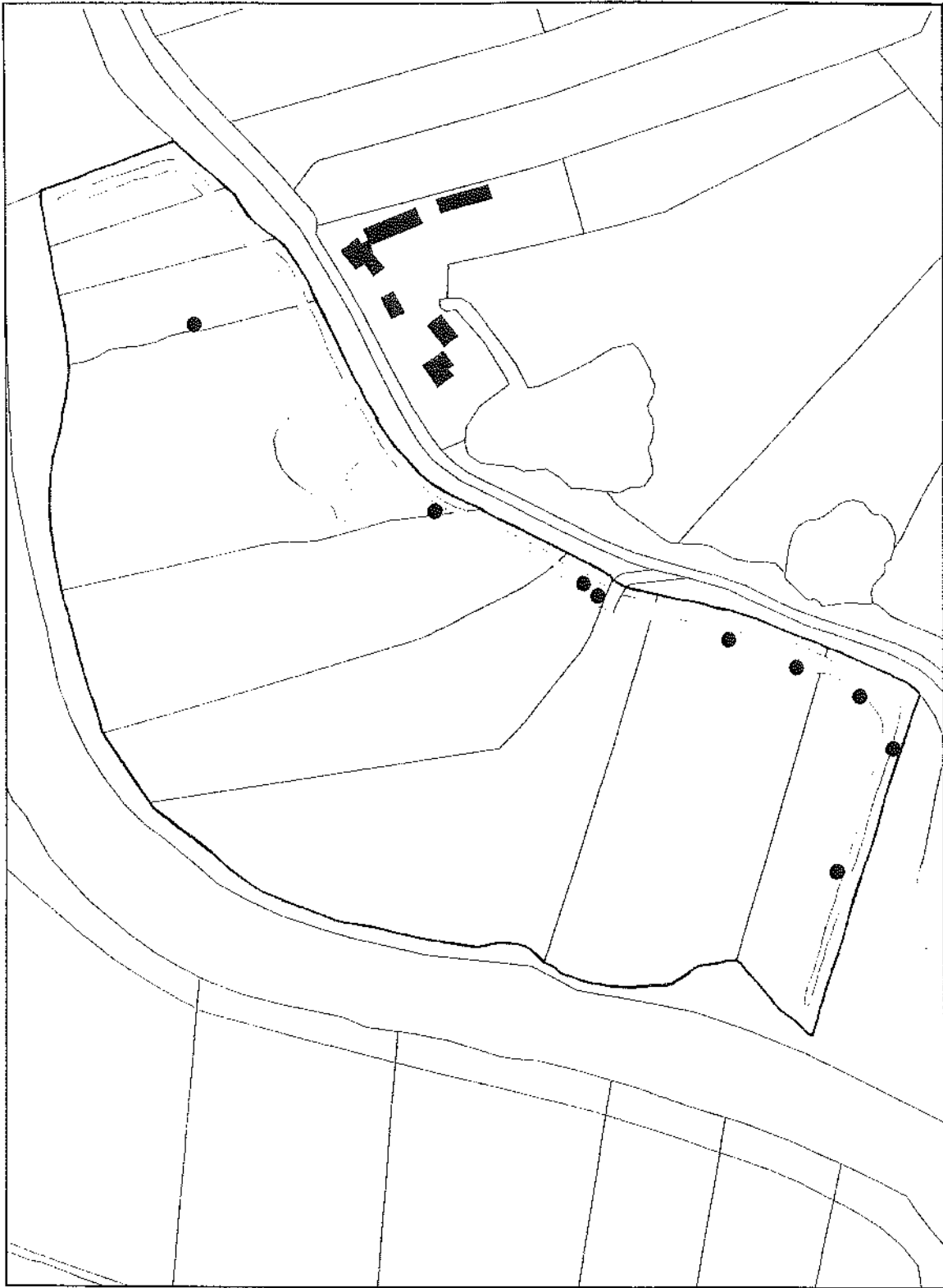
Zwarte Noord 2011

Slobeend 3 territoria

Zwarte Noord 2011

Meerkoet 9 territoria

Zwarte Noord 2011

Scholekster 4 territoria

Zwarte Noord 2011

Kluut 1 territorium

Zwarte Noord 2011

Kievit 11 territoria

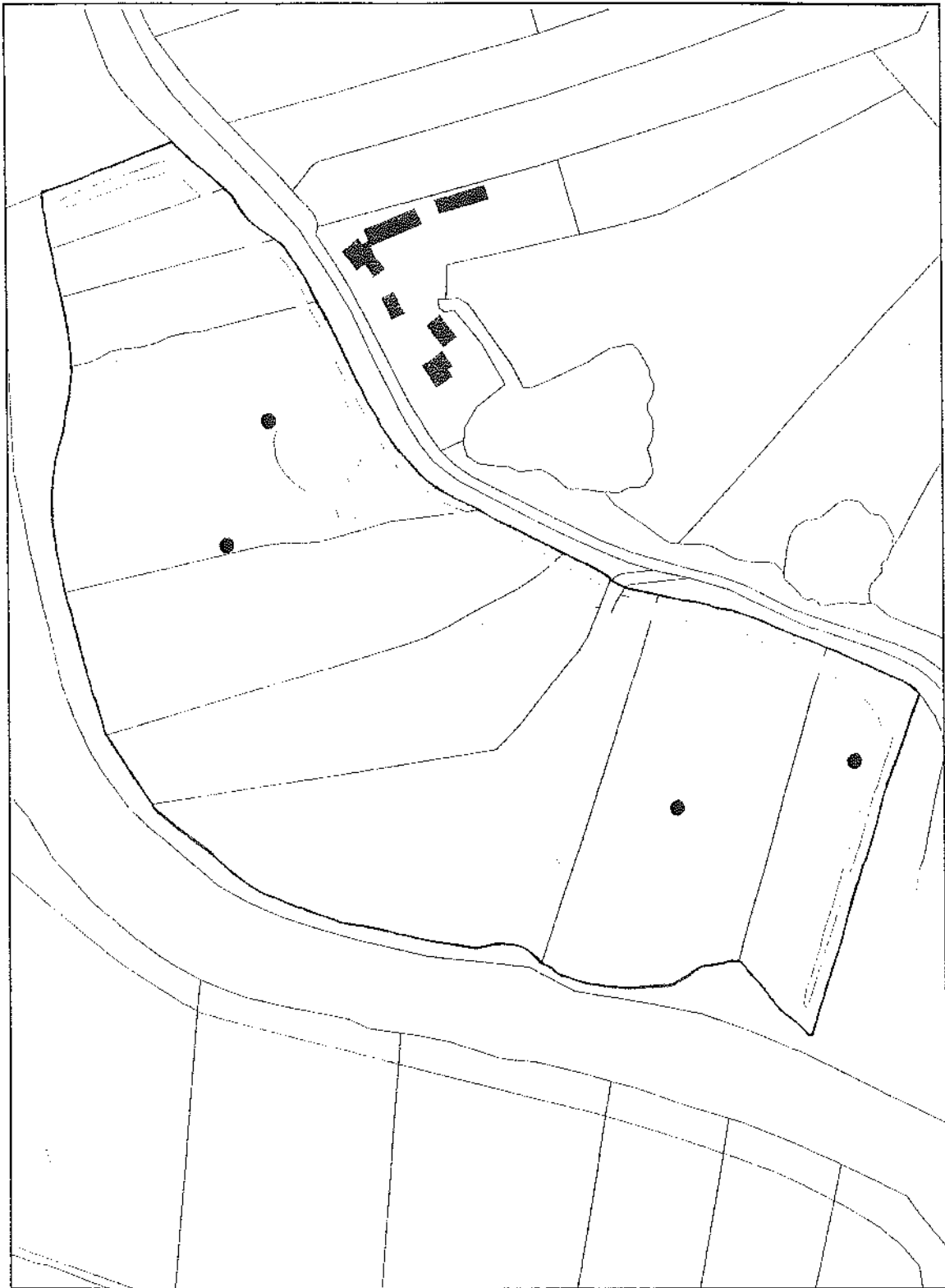
Zwarte Noord 2011

Grutto 14 territoria

Zwarte Noord 2011

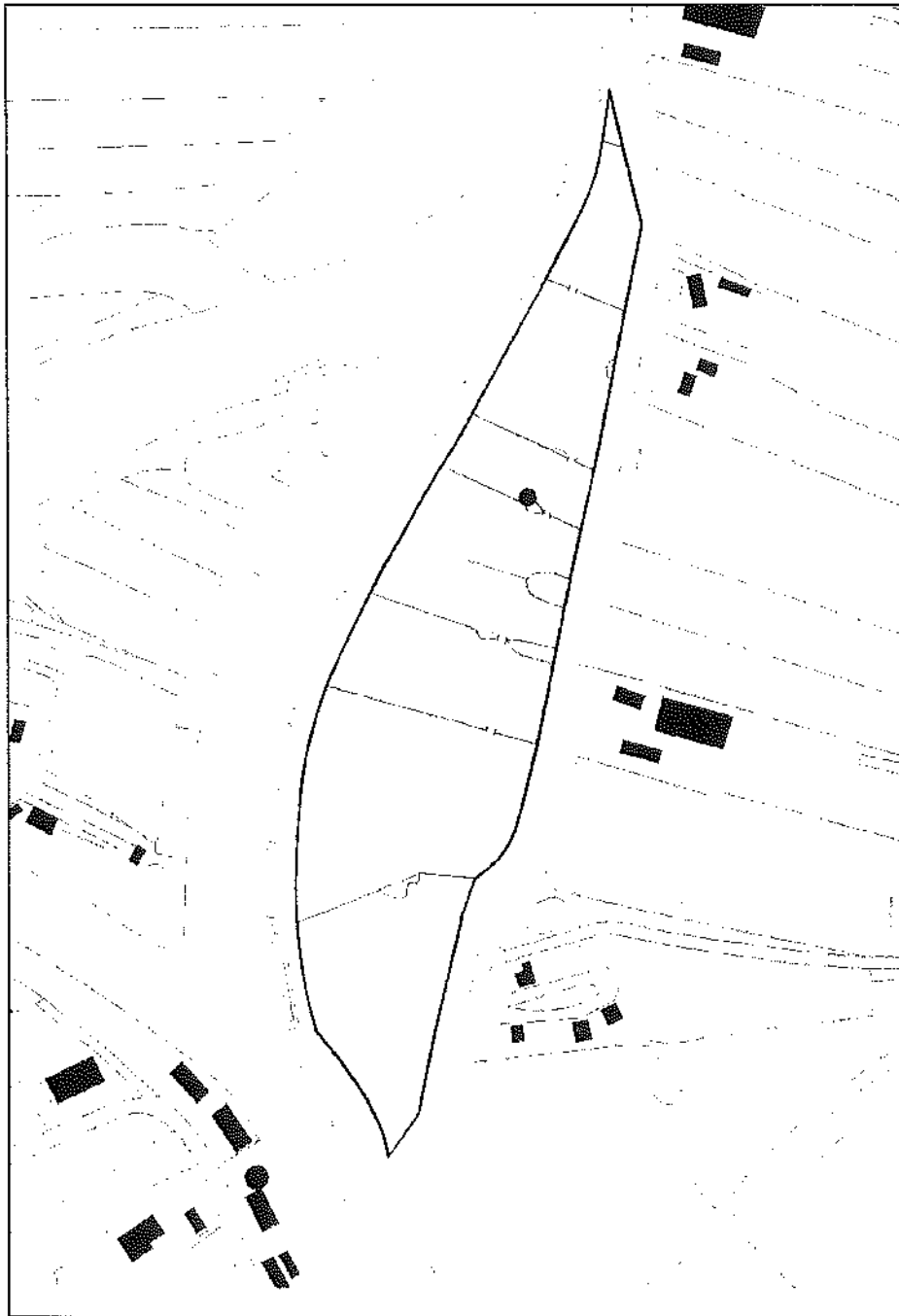
Tureluur 4 territoria

Zwarte Noord 2011

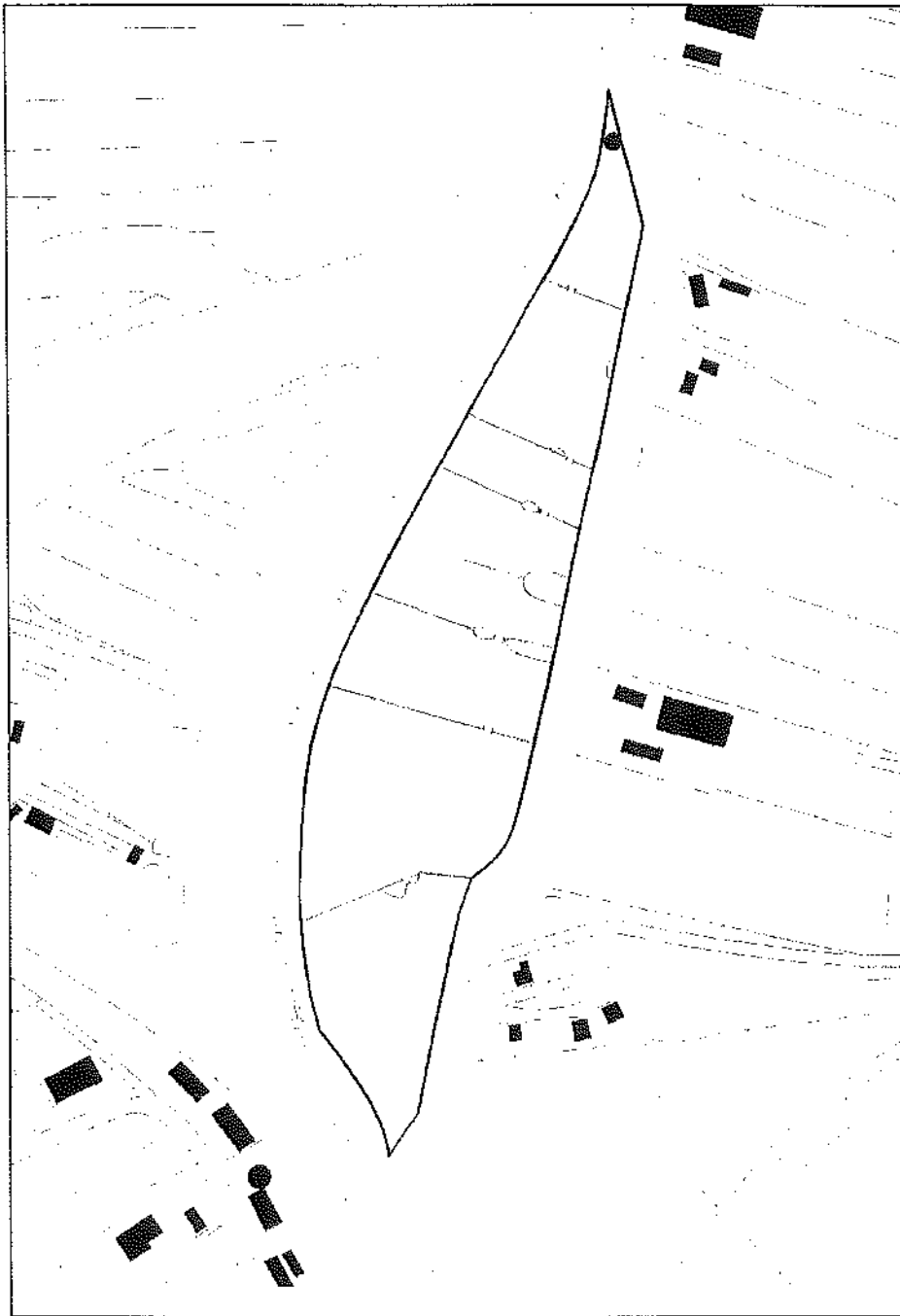

Kolgans 1 territorium

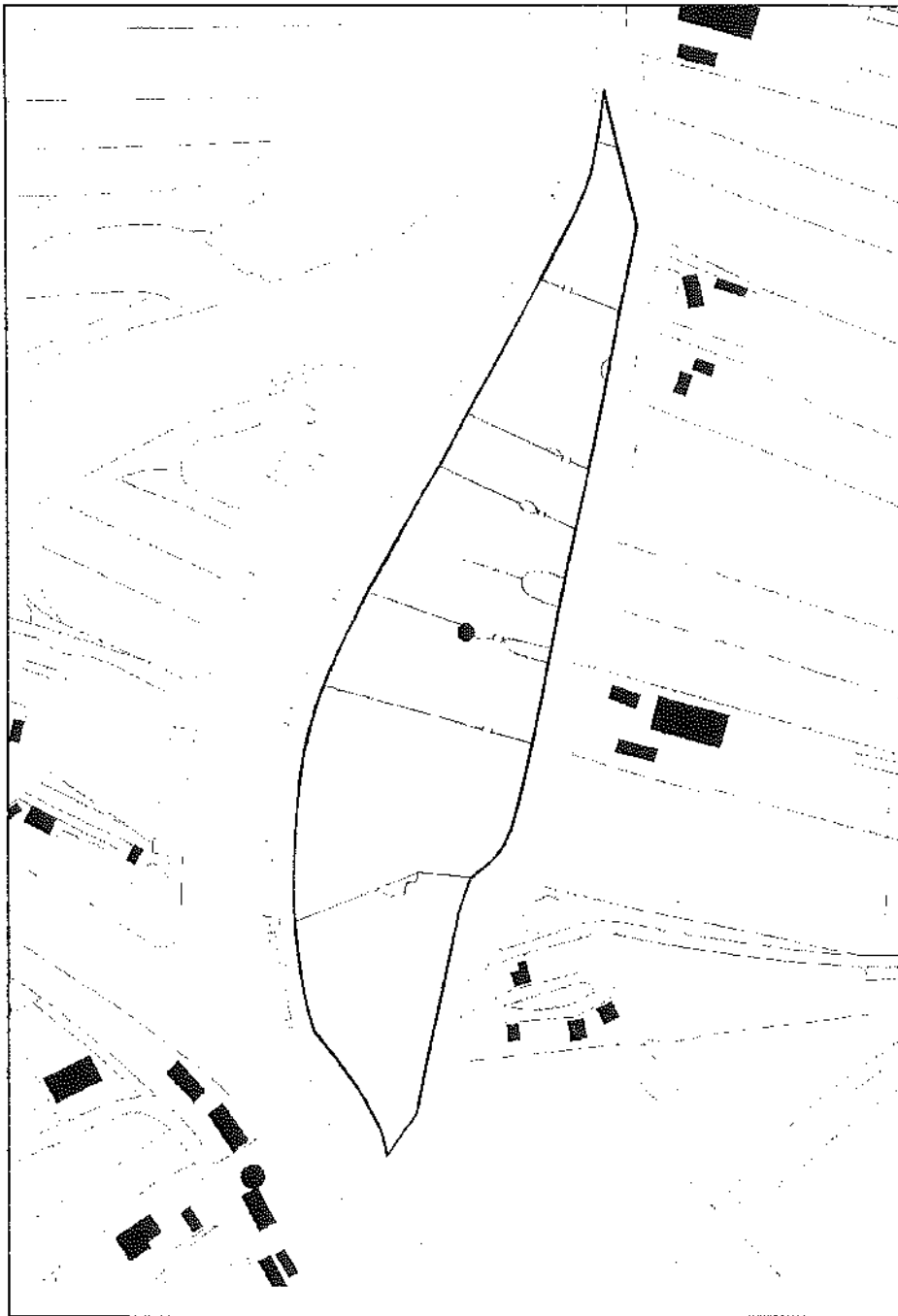
Bruggematen 2011

Nijlgans 1 territorium

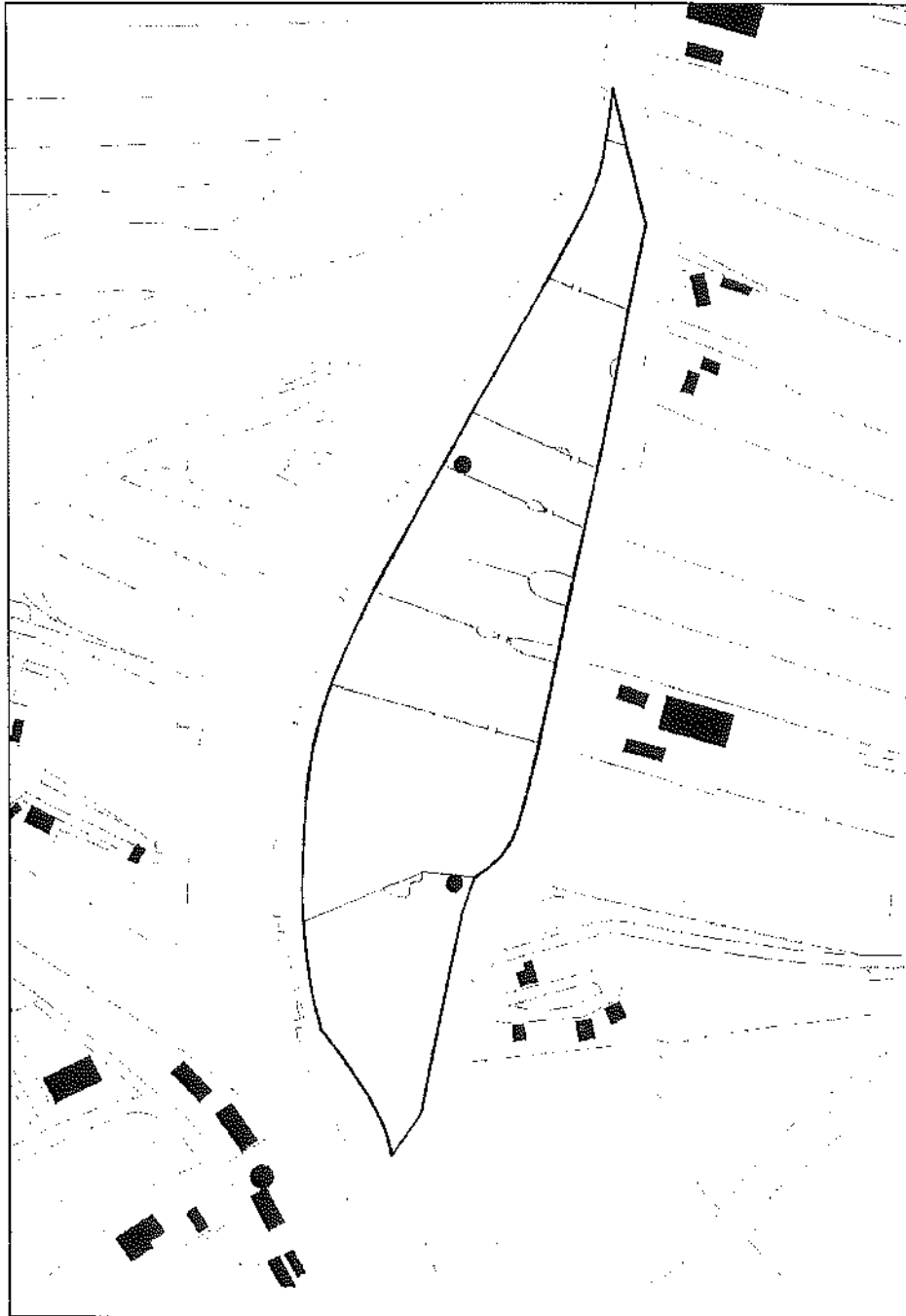
Bruggematen 2011

Wintertaling 1 territorium

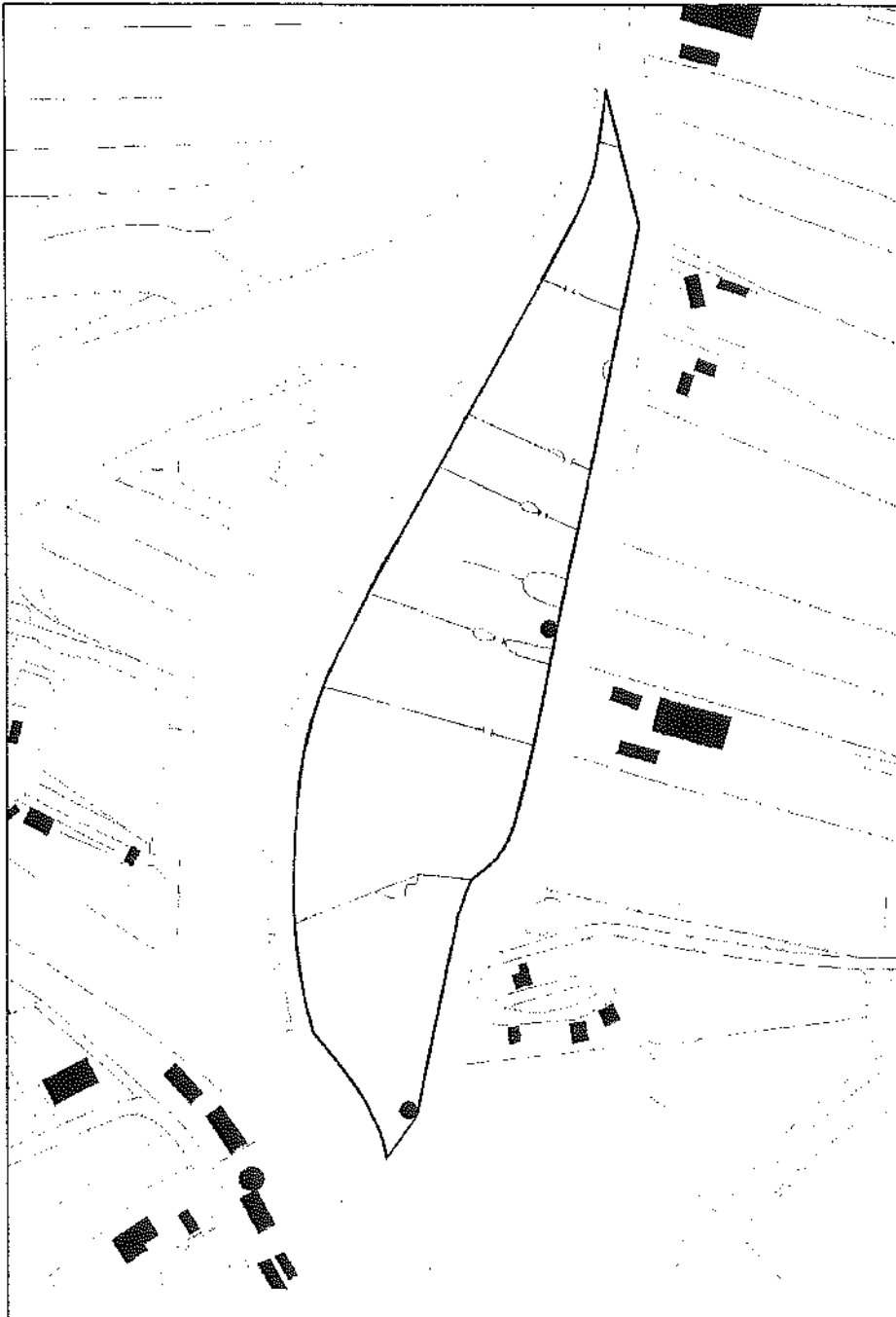
Bruggematen 2011

Wilde Eend 2 territoria

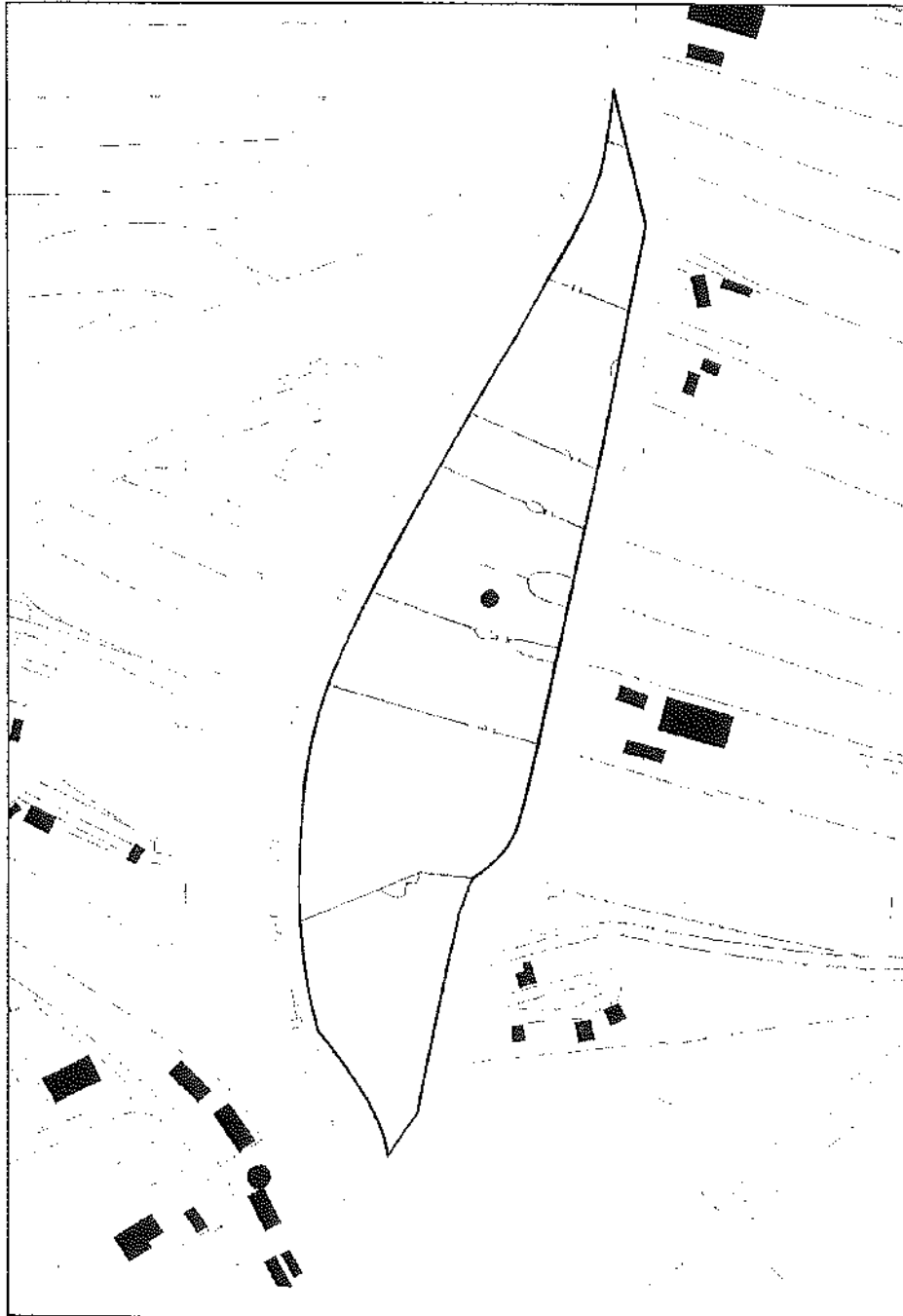
Bruggematen 2011

Meerkoet 2 territoria

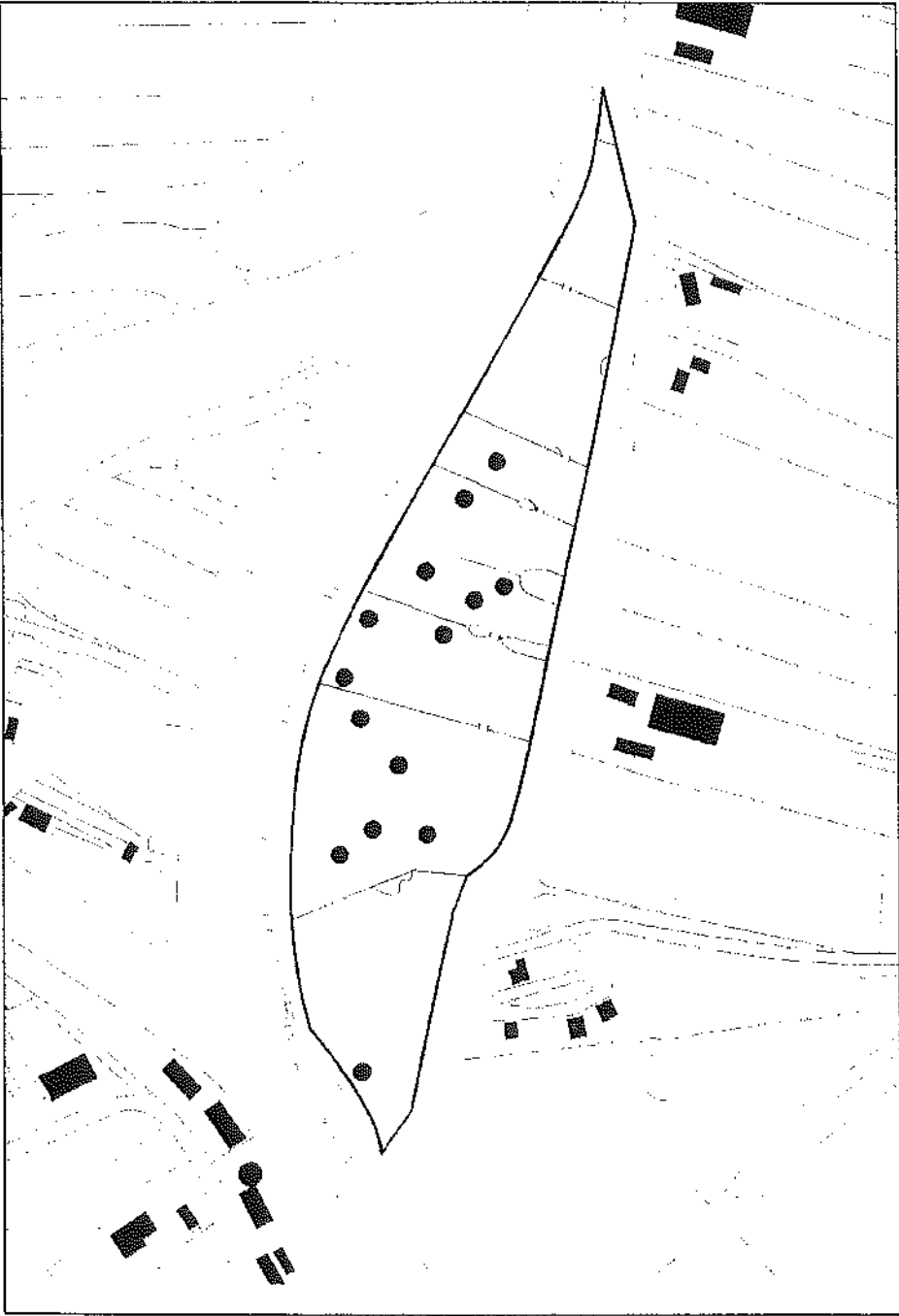
Bruggematen 2011

Scholekster 1 territorium

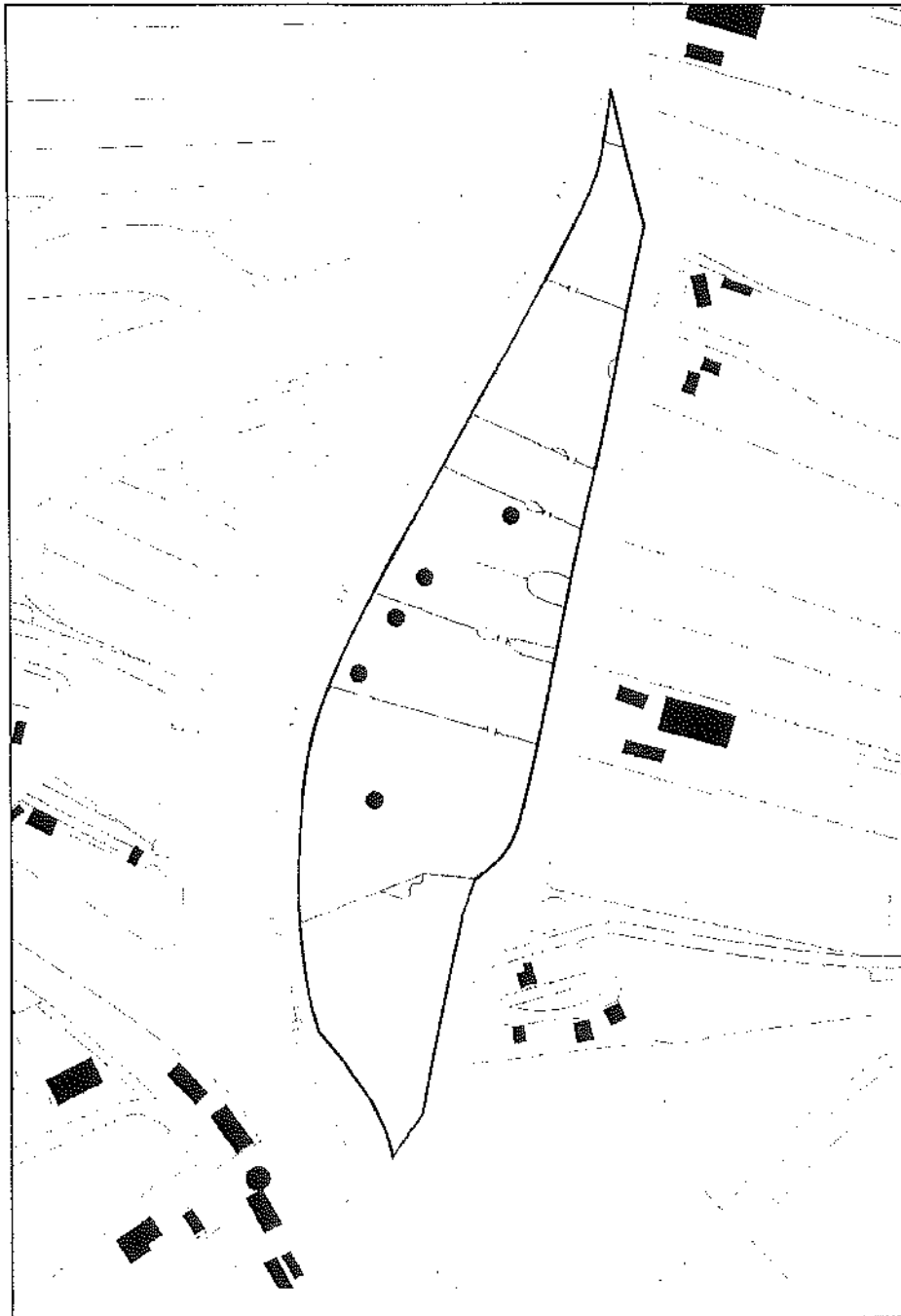
Bruggematen 2011

Kievit 14 territoria

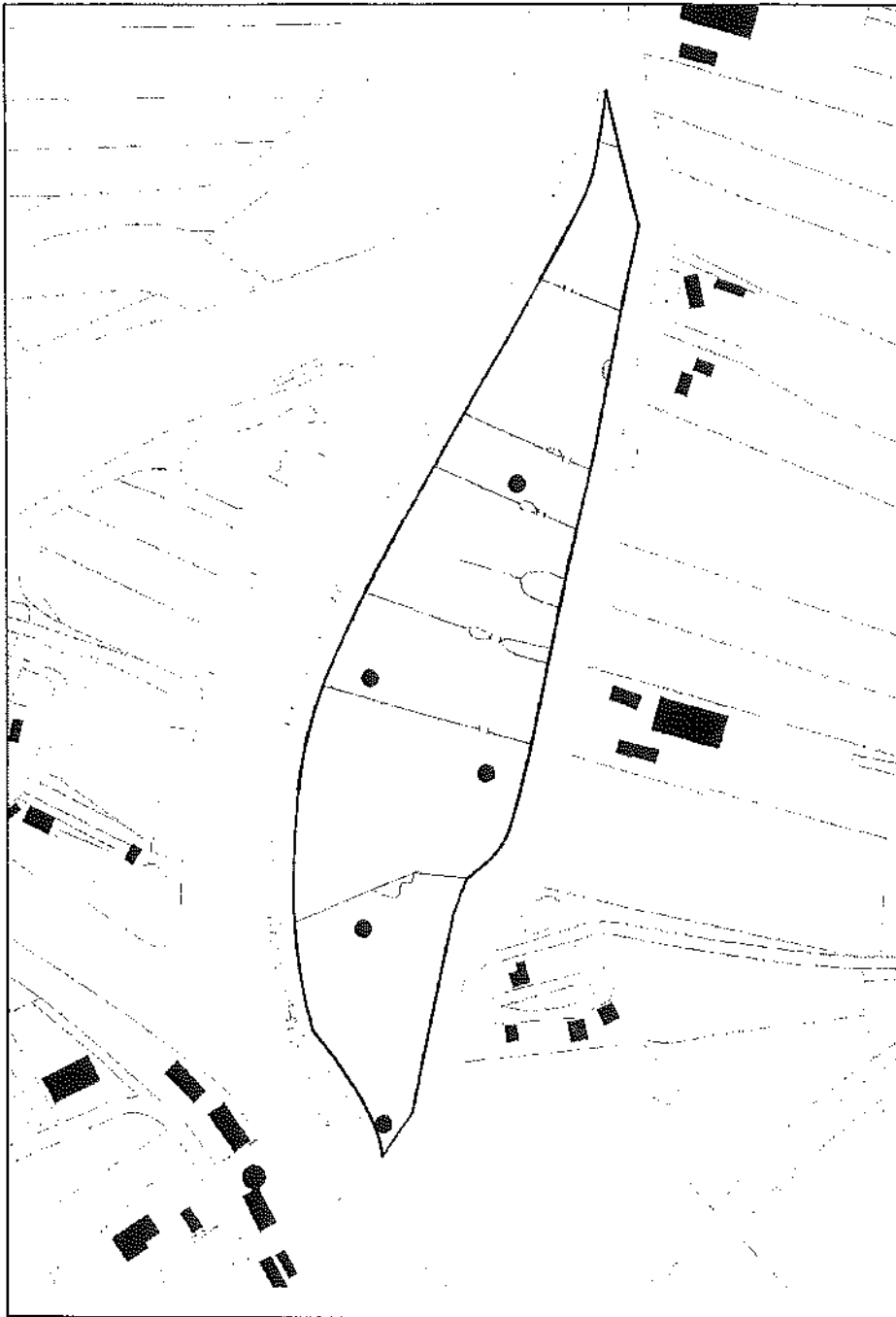
Bruggematen 2011

Grutto 5 territoria

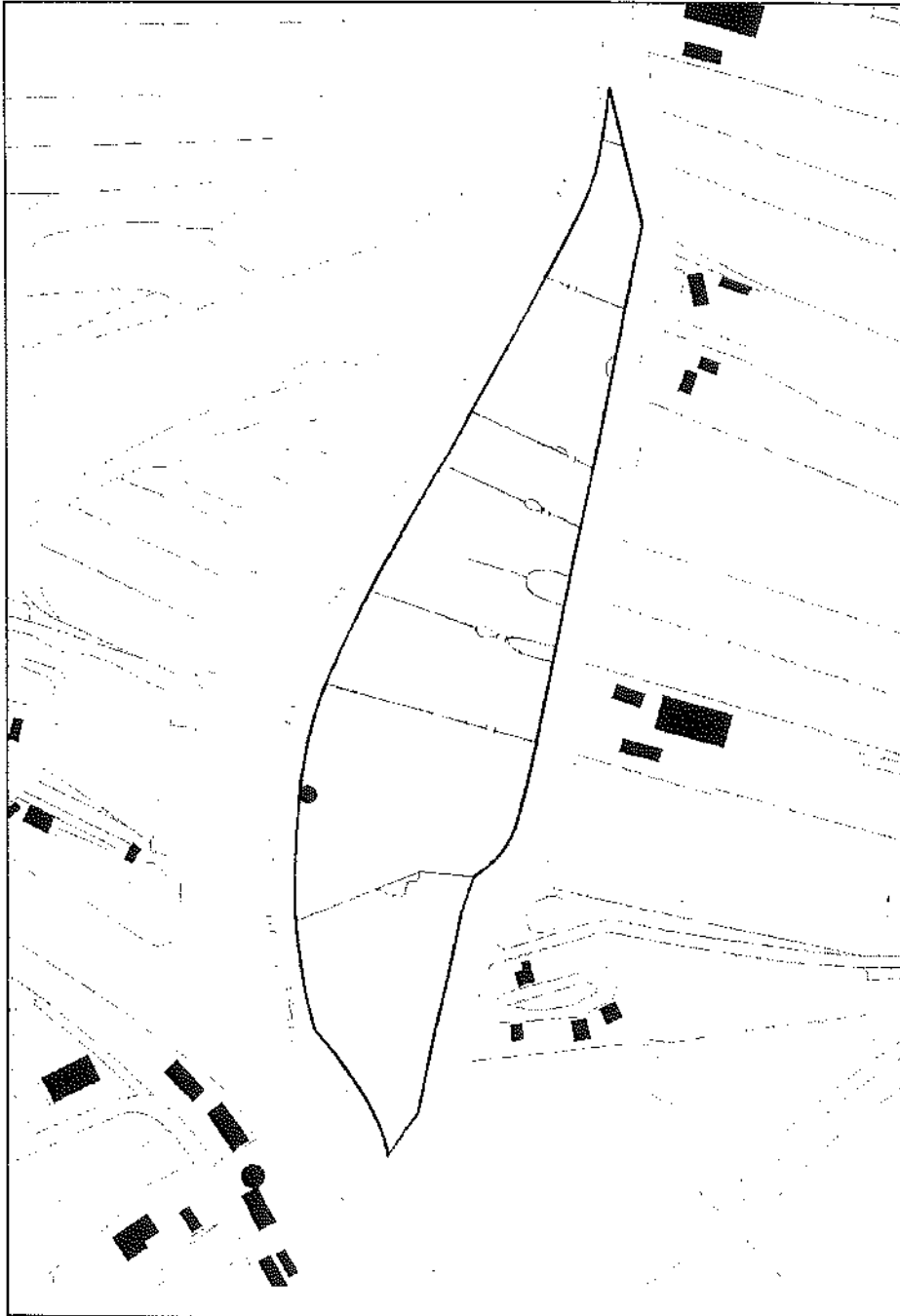
Bruggematen 2011

Tureluur 5 territoria

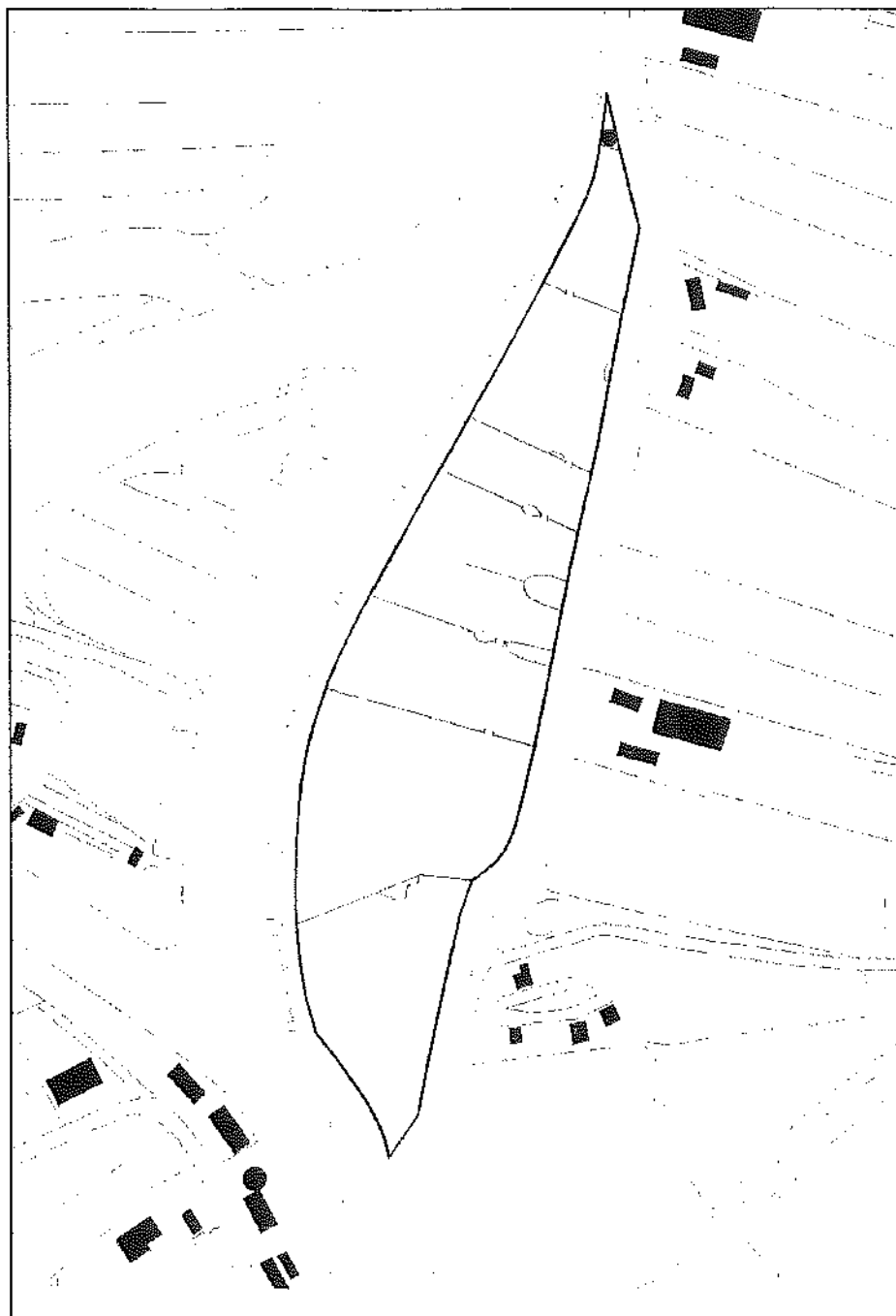
Bruggematen 2011

Witte Kwikstaart 1 territorium

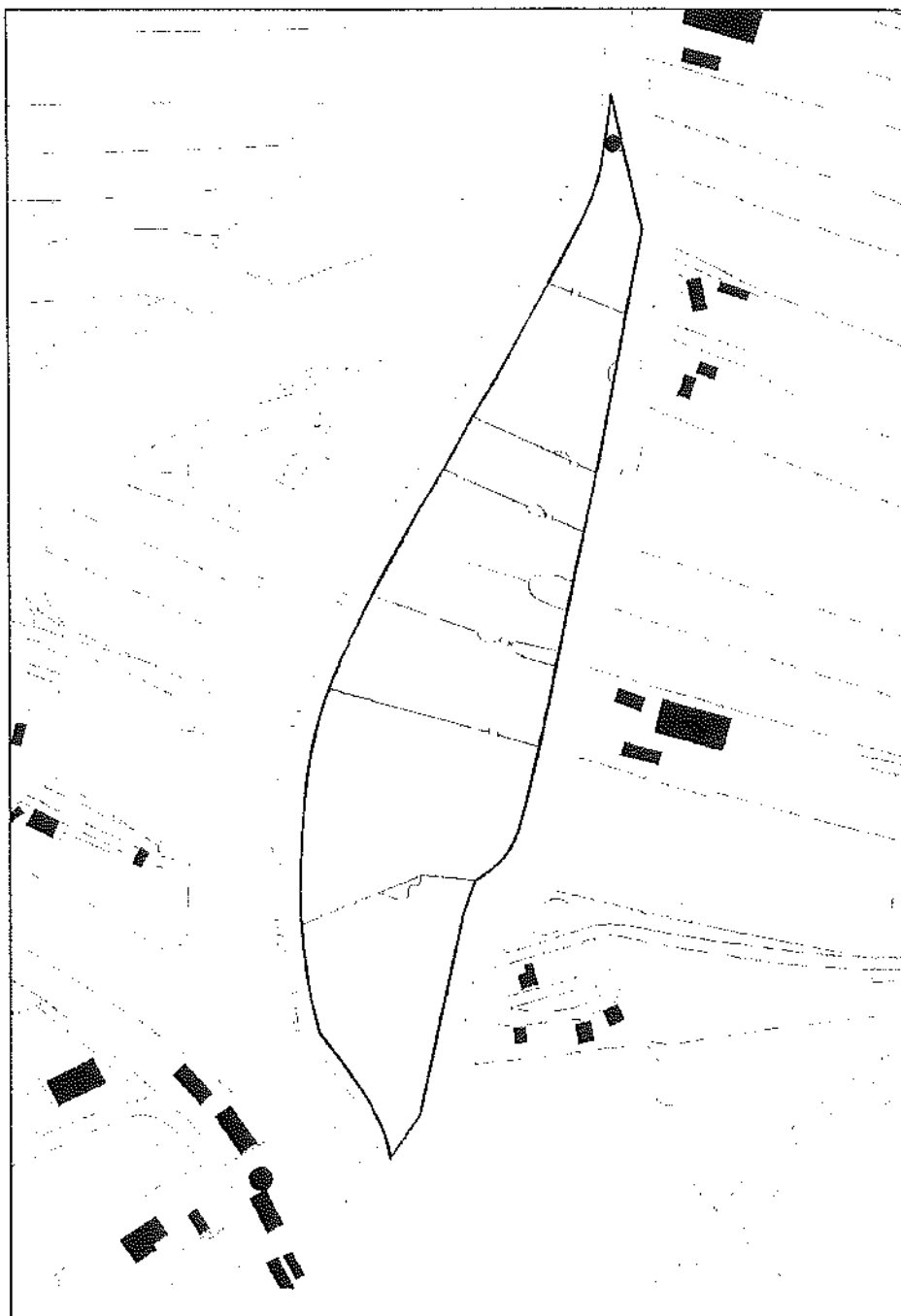
Bruggematen 2011

Merel 1 territorium

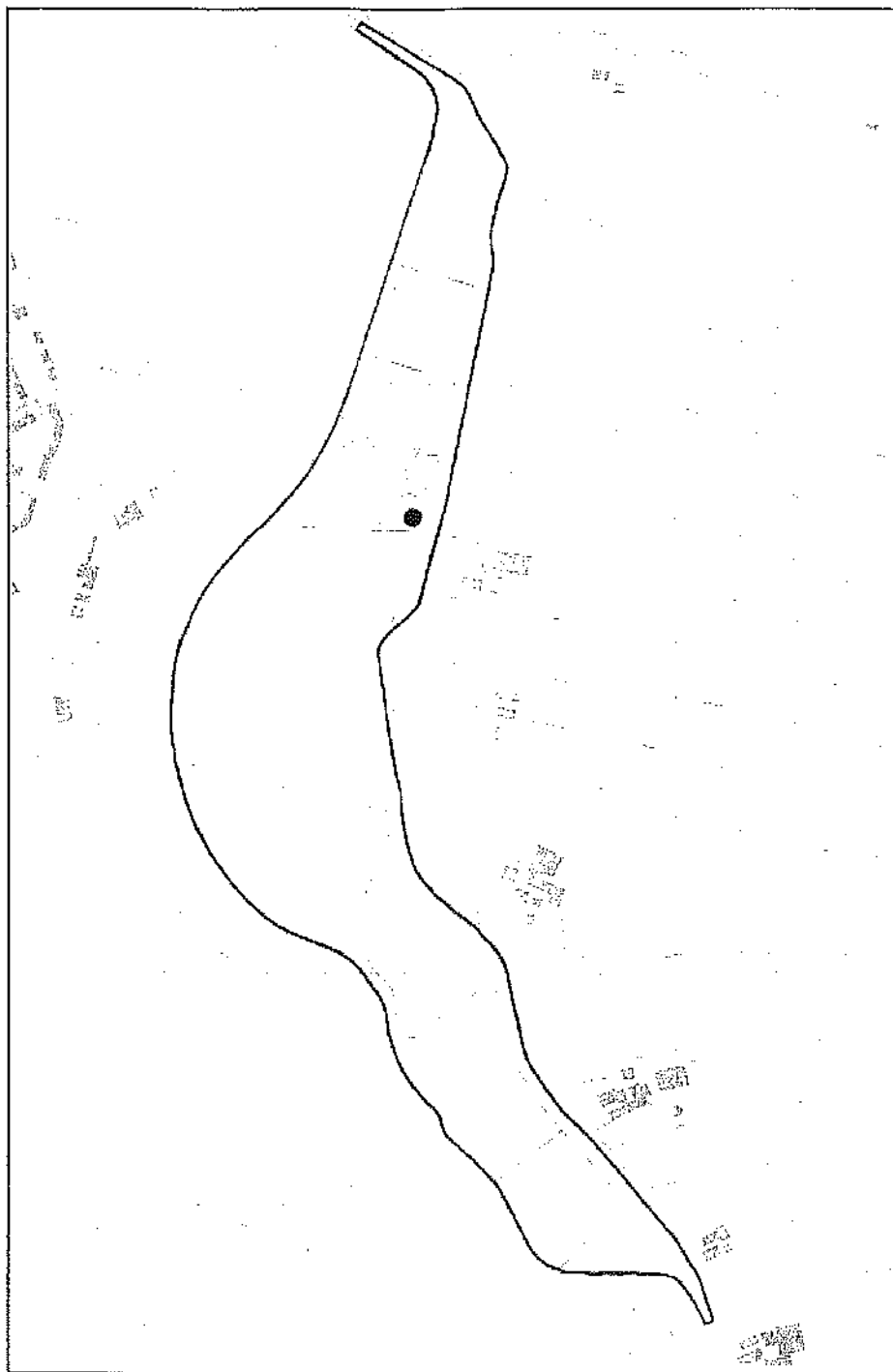
Bruggematen 2011

Tjiftjaf 1 territorium

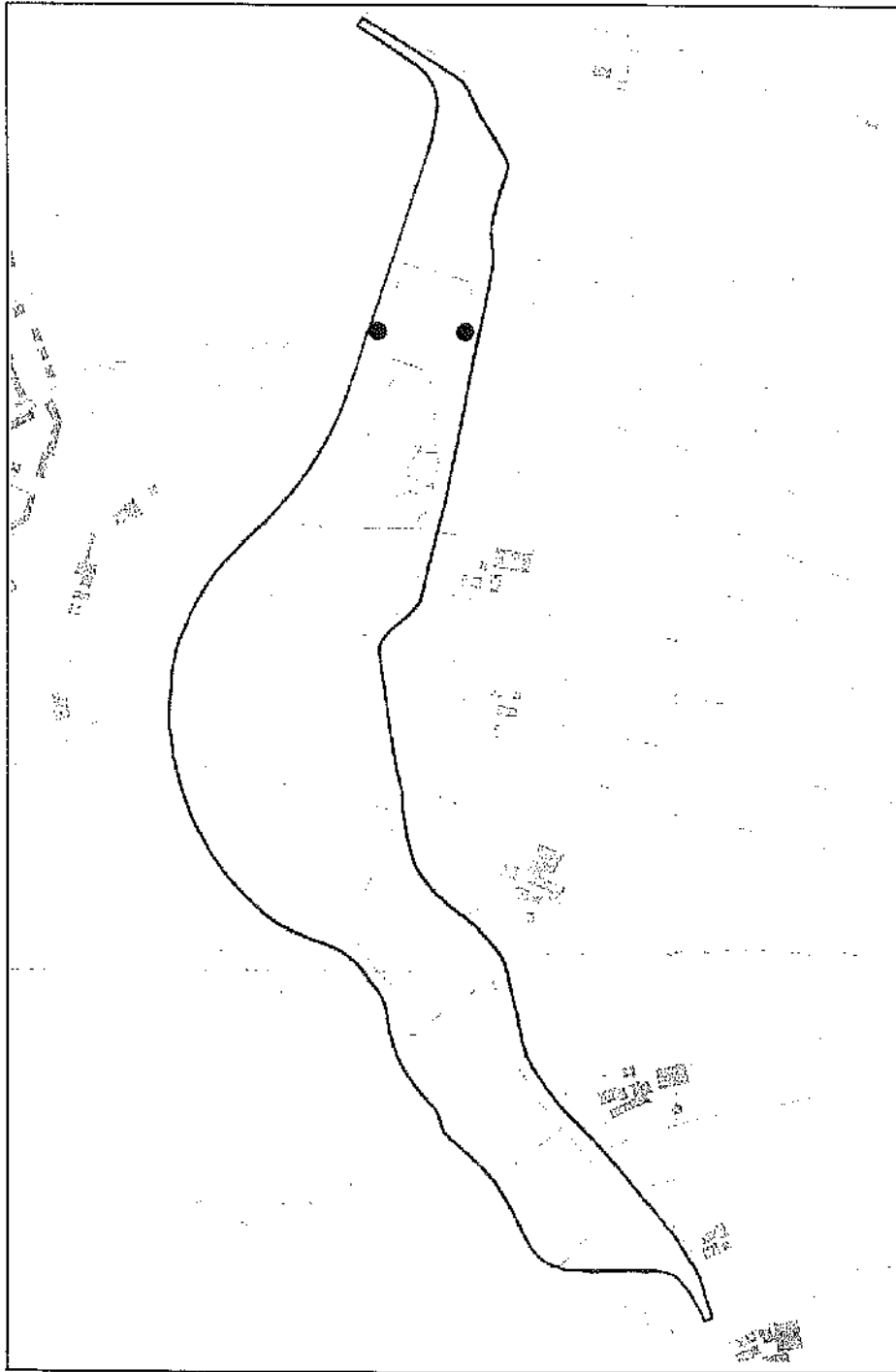
Bruggematen 2011

Canadese Gans 1 territorium

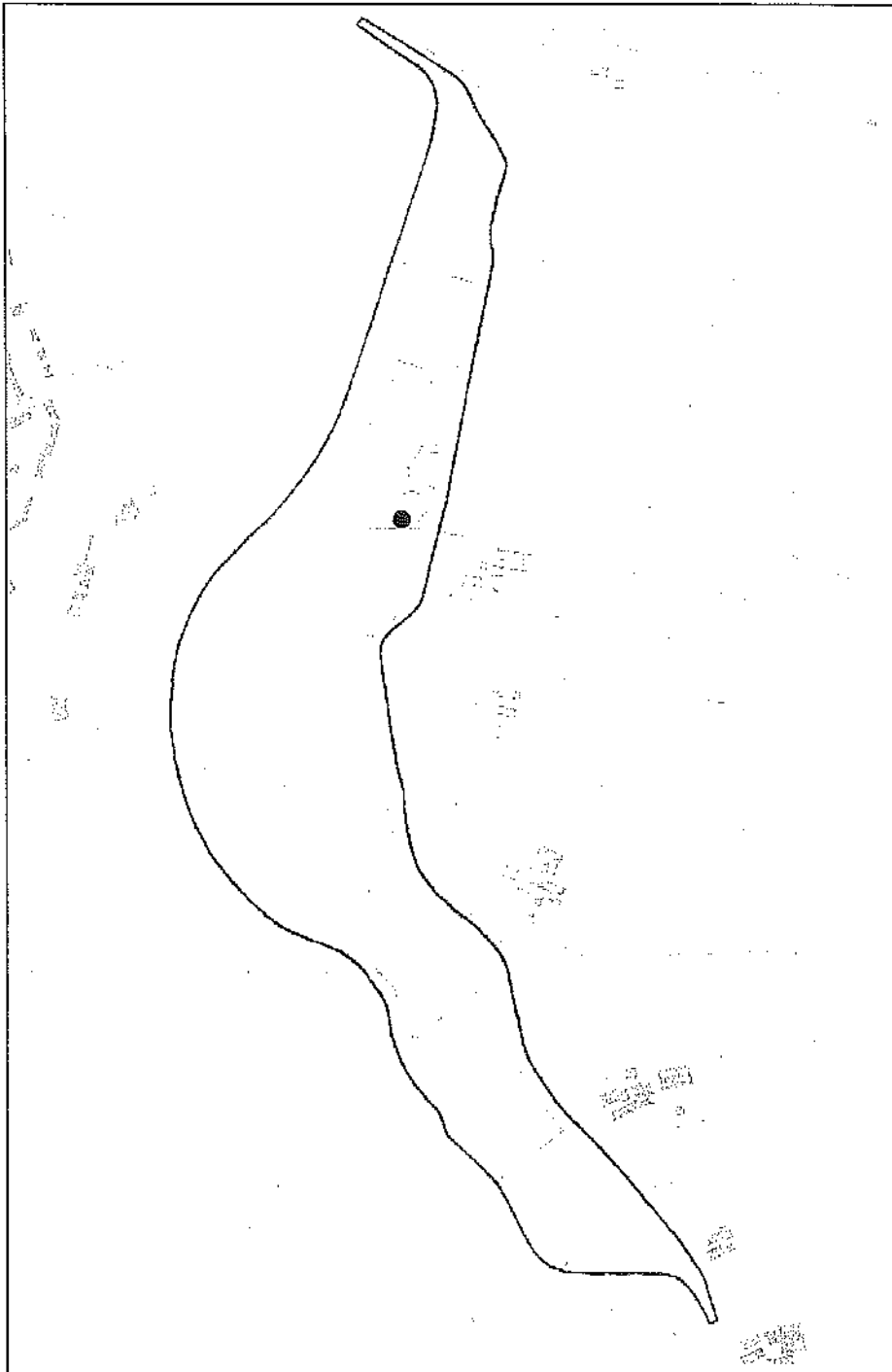
Wolkenberg 2011

Wilde Eend 2 territoria

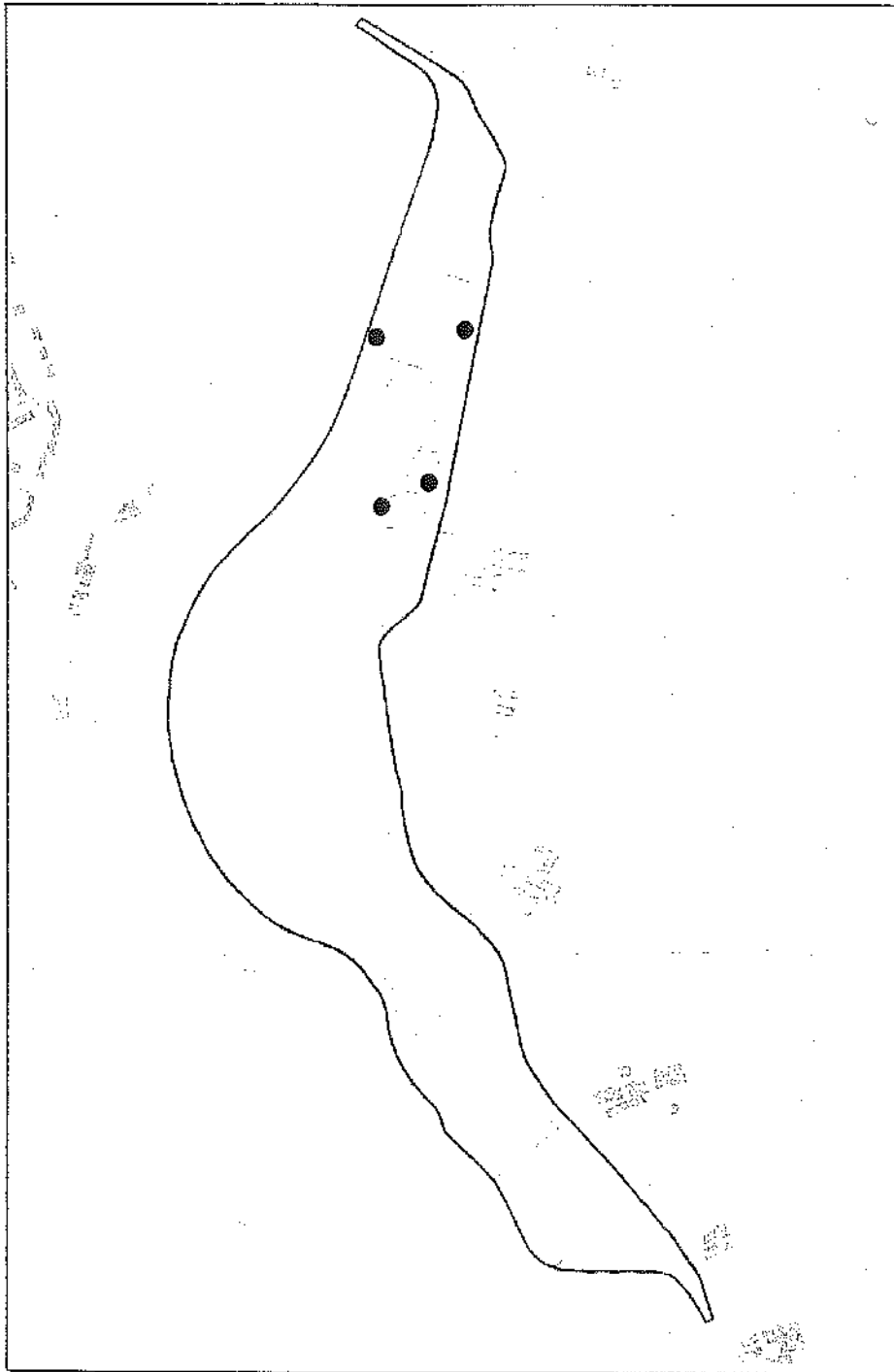
Wolkenberg 2011

Sloboend 1 territorium

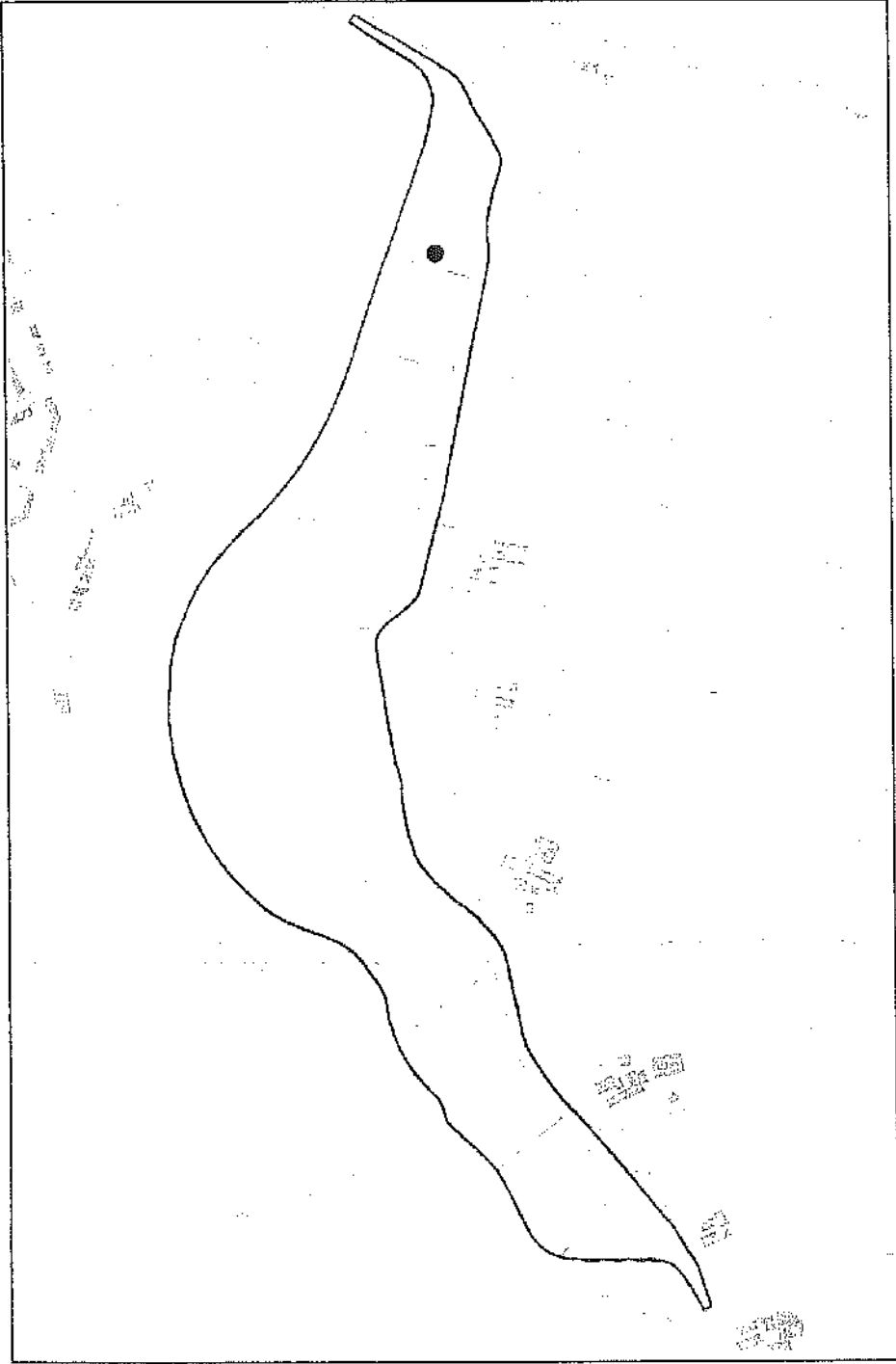
Wolkenberg 2011

Meerkoet 4 territoria

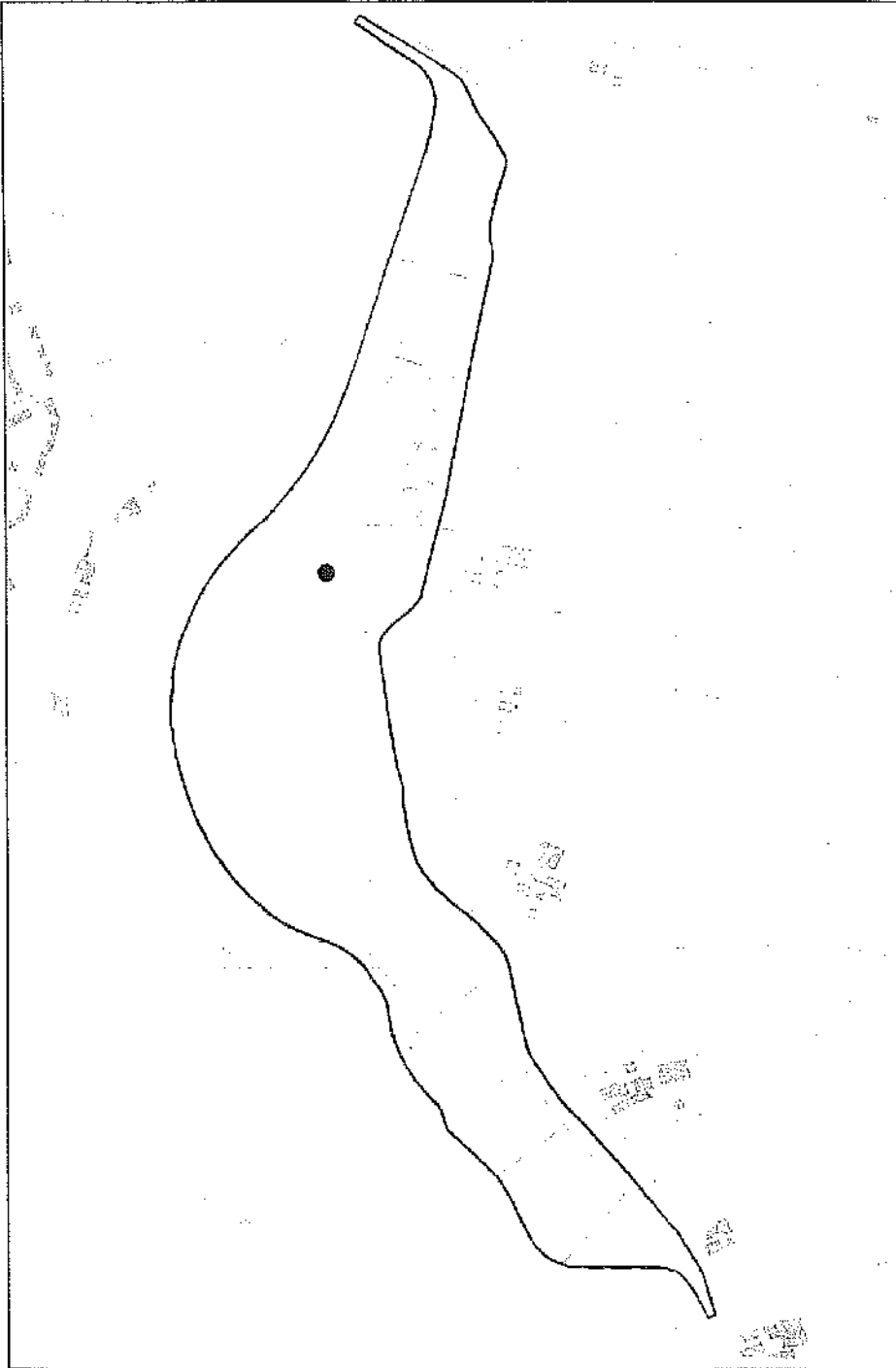
Wolkenberg 2011

Scholkster 1 territorium

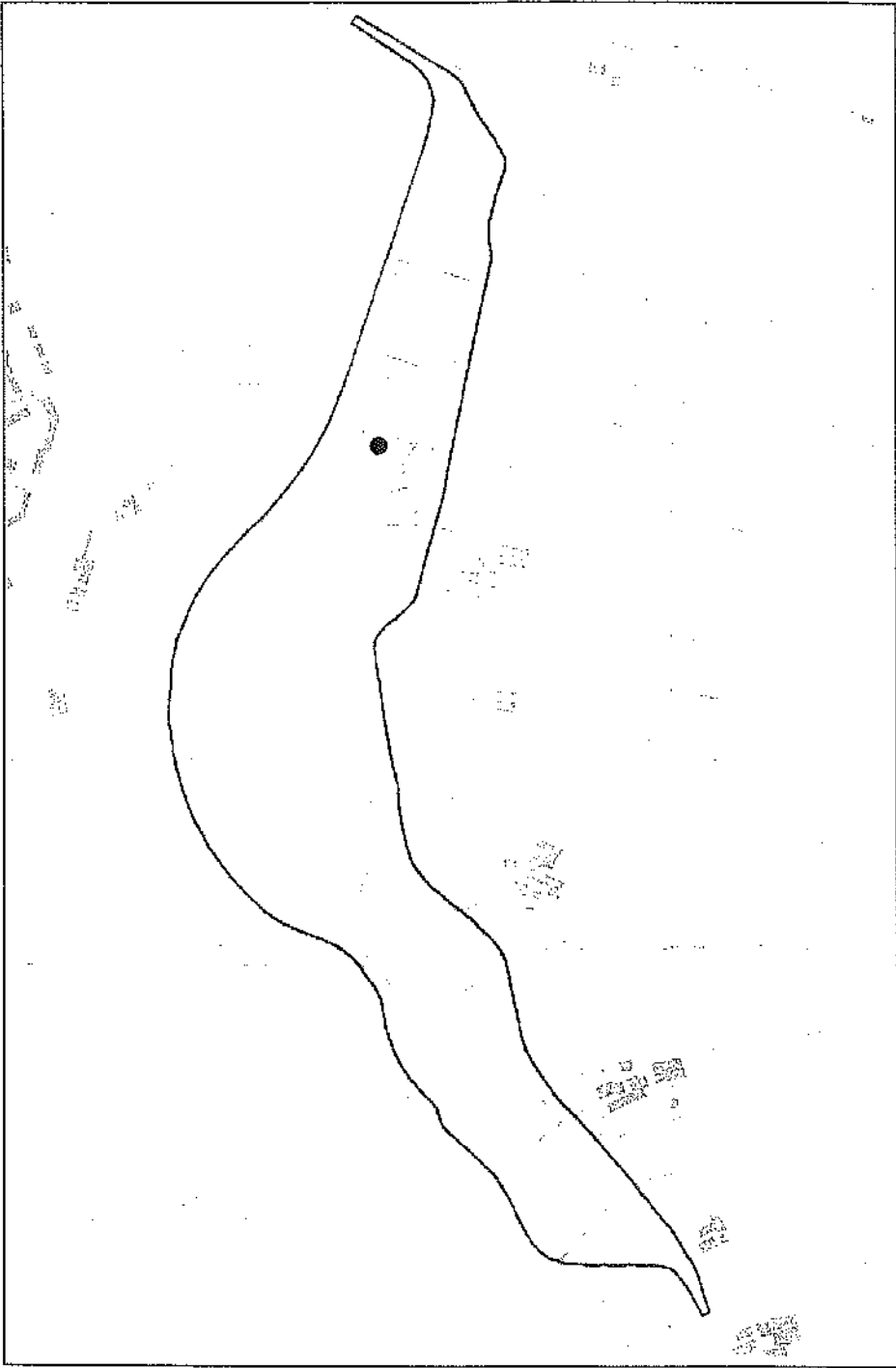
Wolkenberg 2011

Kievit I territorium

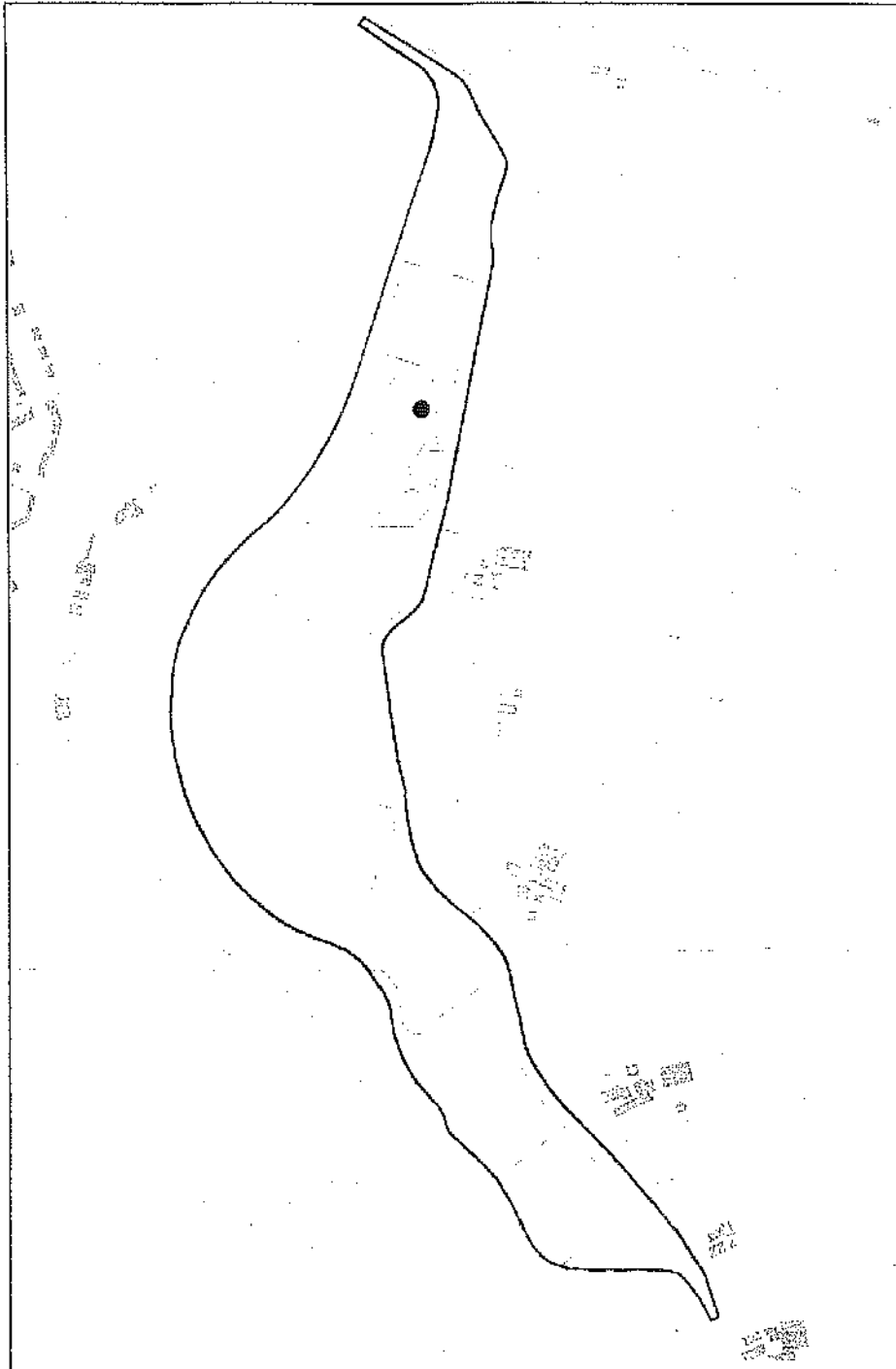
Wolkenberg 2011

Watersnip 1 territorium

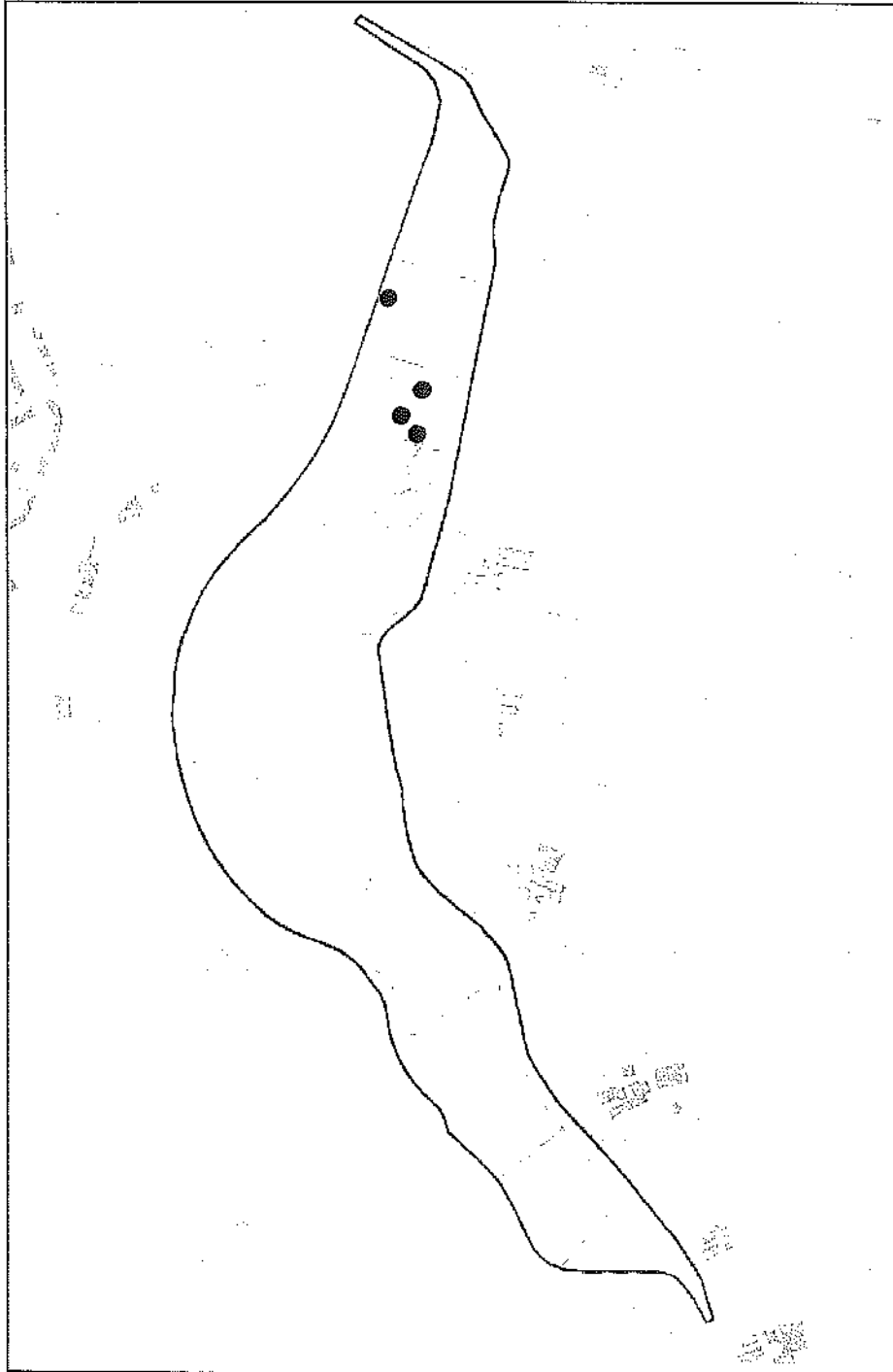
Wolkenberg 2011

Houtduif 1 territorium

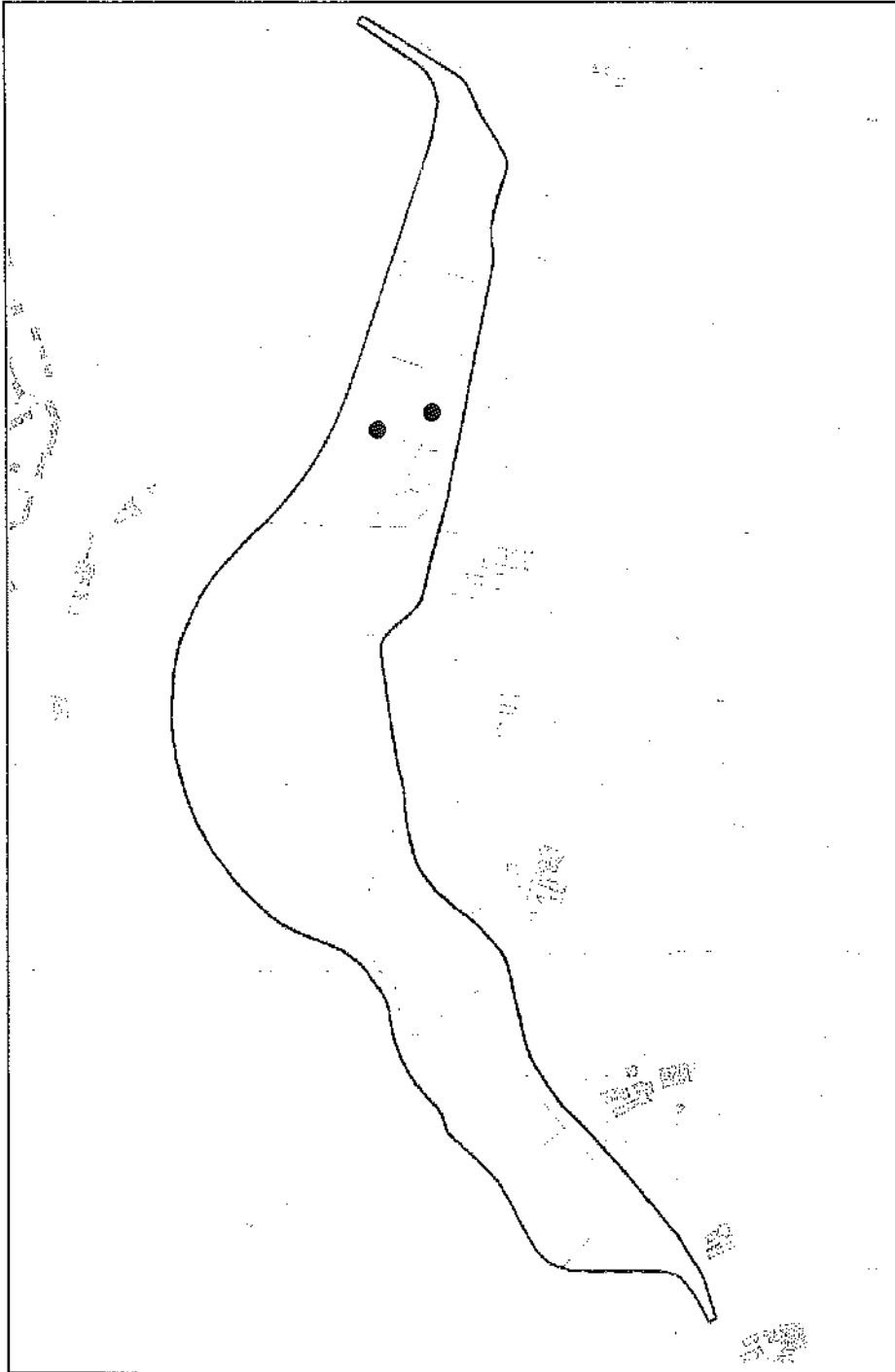
Wolkenberg 2011

Kleine Karekiet 4 territoria

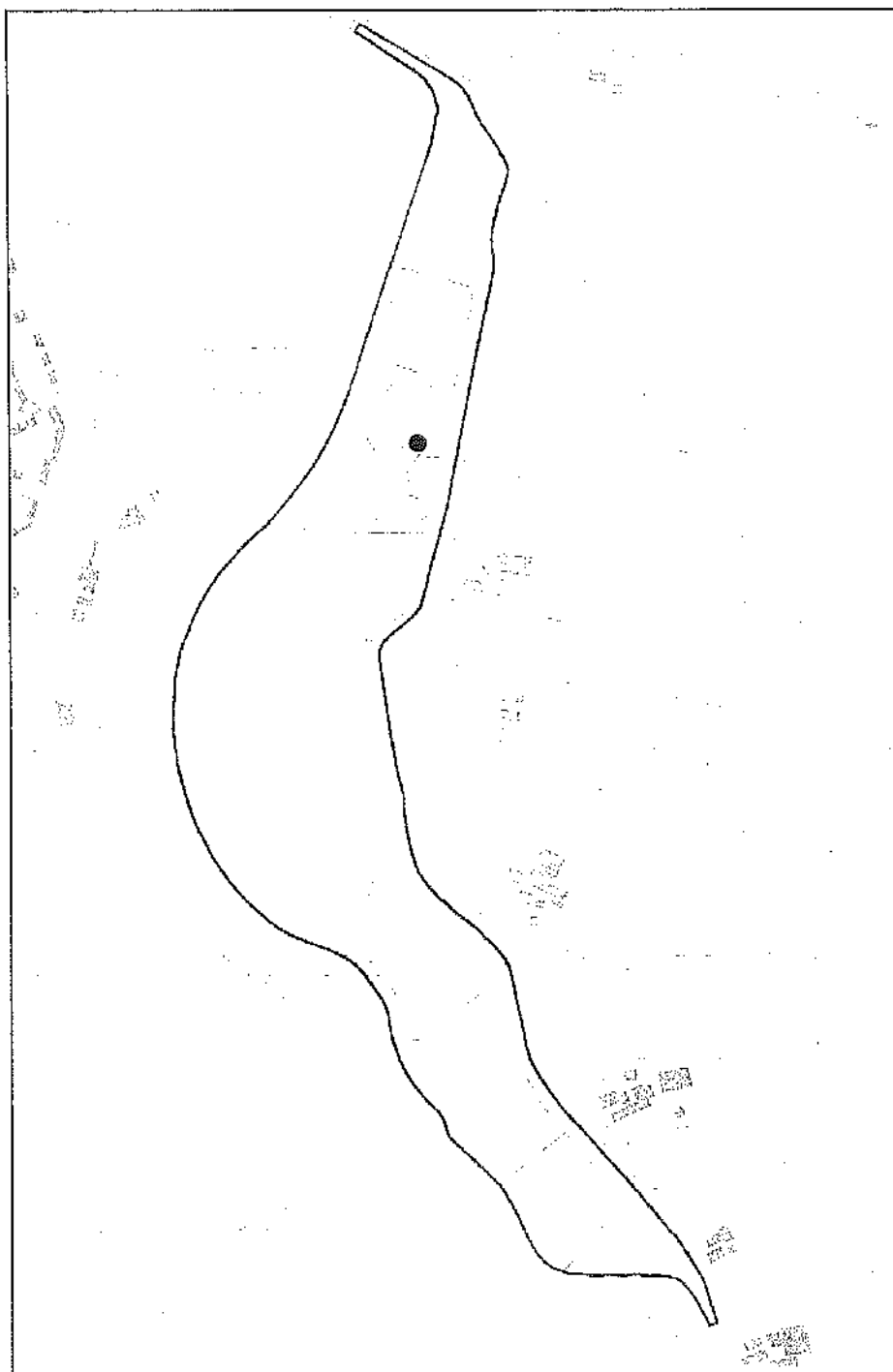
Wolkenberg 2011

Rietgors 2 territoria

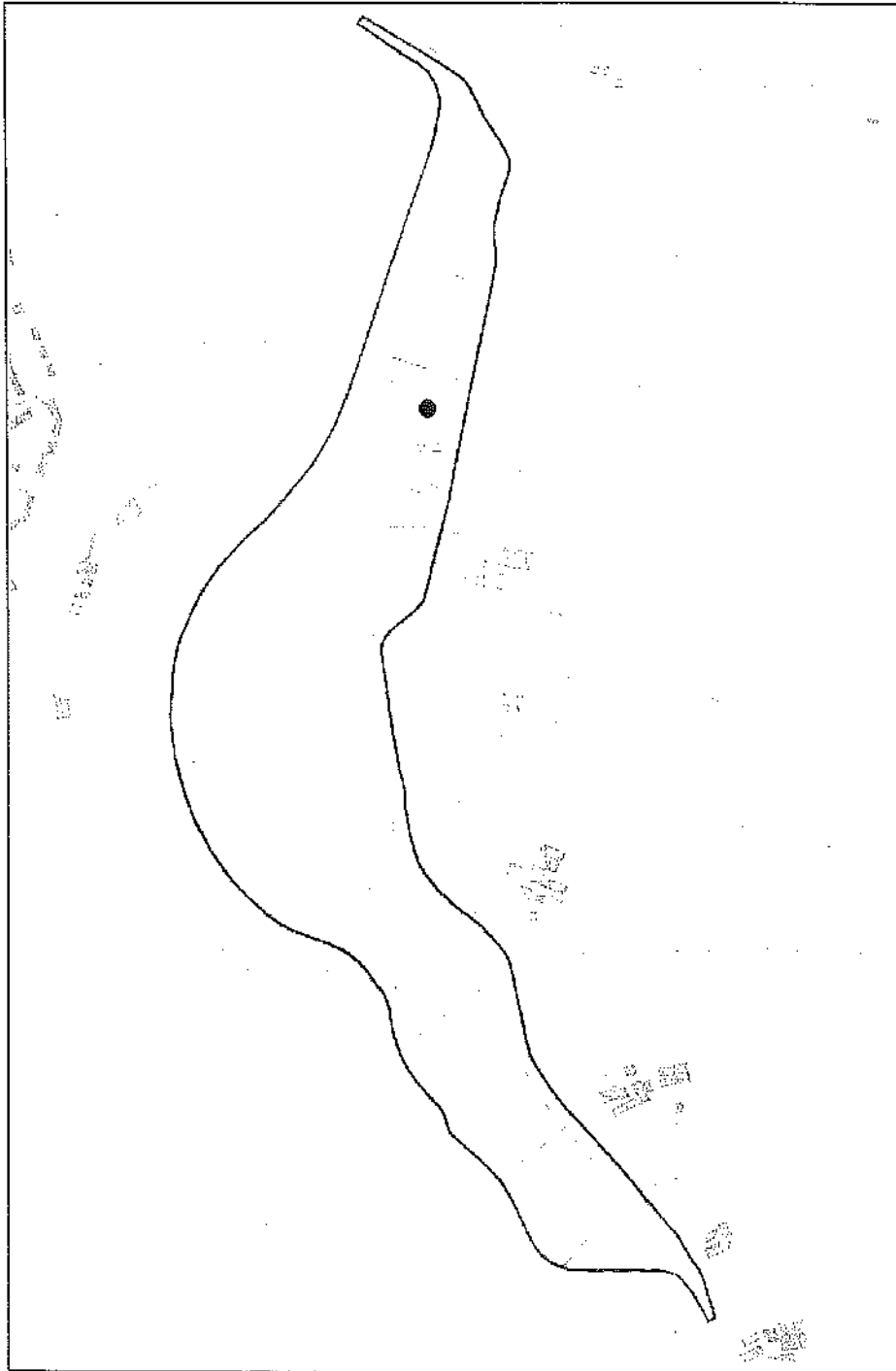
Wolkenberg 2011

Blauwborst 1 territorium

Wolkenberg 2011

Merel 1 territorium

Wolkenberg 2011